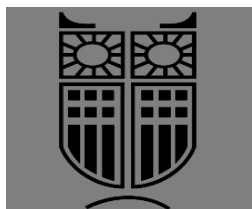

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΤΜΗΜΑ: ΔΙΕΘΝΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

“Το δικαίωμα του παιδιού για προστασία ενάντια στη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση. Μελέτη της Σύμβασης Lanzarote σε σύγκριση με άλλα διεθνή κείμενα”.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΣΟΦΙΑ ΧΡ. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΜ 1218Μ034

ΑΘΗΝΑ, 2019

Τριμελής Επιτροπή:

1. Μαρία – Ντανιέλλα Μαρούδα, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου (επιβλέπουσα)

2. Νέδα Κανελλοπούλου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

3. Χαρά Καραγιαννοπούλου, Επίκουρη Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright Σοφία Σταματοπούλου , 2019

All rights reserved, Με επιφύλαξη παντός νομίμου δικαιώματος

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας πτυχιακής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσεως, υπό τη προϋπόθεση ότι αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της πτυχιακής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς το συγγραφέα.

Η έγκριση πτυχιακής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Δήλωση περί μη λογοκλοπής

Δηλώνω ότι είμαι η συγγραφέας της παρούσας εργασίας με τίτλο “*Το δικαίωμα του παιδιού για προστασία ενάντια στη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση. Μελέτη της Σύμβασης Lanzarote σε σύγκριση με άλλα διεθνή κείμενα*” που εκπονήθηκε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος “*Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο και Διακυβέρνηση - Κατεύθυνση: Διεθνές Δίκαιο και Διπλωματικές Σπουδές*” και παραδόθηκε το μήνα Δεκέμβριο του έτους 2019. Η αναφερόμενη εργασία δεν αποτελεί αντιγραφή ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν αναφέρονται σαφώς στη βιβλιογραφία και στο κείμενο.

Αθήνα, 20-12-2019

Η Δηλούσα

ΣΟΦΙΑ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΑΜ: 1218Μ034

Αφιερώνω τη παρούσα Διπλωματική Εργασία ,

*στον υιό μου Χρήστο που χωρίς να το καταλαβαίνει ακόμα, αποτέλεσε τη δύναμη μου
για να μπορέσω να ολοκληρώσω τις μεταπτυχιακές μου σπουδές και τους γονείς μου
που με στήριζαν με κάθε μέσο σε αυτή μου τη προσπάθεια.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Εισαγωγή
- Κεφάλαιο Πρώτο: Η Σύμβαση Lanzarote

I. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη της Σύμβασης

II. Περιεχόμενο Της Σύμβασης

- Άρθρο 1
- Άρθρο 2
- Άρθρο 3
- Άρθρο 4
- Άρθρο 5
- Άρθρο 6
- Άρθρο 7
- Άρθρο 8
- Άρθρο 9
- Άρθρο 10
- Άρθρο 11
- Άρθρο 12
- Άρθρο 13
- Άρθρο 14
- Άρθρο 15
- Άρθρο 16
- Άρθρο 17
- Άρθρο 18
- Άρθρο 19
- Άρθρο 20
- Άρθρο 21
- Άρθρο 22
- Άρθρο 23
- Άρθρο 24
- Άρθρο 25
- Άρθρο 26
- Άρθρο 27
- Άρθρο 28
- Άρθρο 29

- Άρθρο 30
- Άρθρο 31
- Άρθρο 32
- Άρθρο 33
- Άρθρο 34
- Άρθρο 35
- Άρθρο 36
- Άρθρο 37
- Άρθρο 38
- Άρθρο 39
- Άρθρο 40
- Άρθρο 41
- Άρθρο 42
- Άρθρο 43

III. Ελλείψεις – Αδυναμίες της Συμβάσεως

α) “ Sextortion ”- Σεξουαλικός εκβιασμός και εξαναγκασμός παιδιών μέσω διαδικτύου

β)Εικονική παιδική πορνογραφία - Virtual child pornography

- **Κεφάλαιο Δεύτερο: Το δικαίωμα του παιδιού για προστασία από τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση μέσα από τη διεθνή δράση**

I. Δράση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

α) Ευρωπαϊκή ποινική νομοθεσία πριν την Οδηγία 2011/93

β)Η οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και

του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας.

γ)Άλλα ευρωπαϊκά νομοθετήματα που συμπληρώνουν τη δράση της ΕΕ για την πάταξη του φαινομένου της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών. Οι Οδηγίες 2001/31 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουλίου του 20002 σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο και 2010/13 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10ης Μαρτίου 2010 σχετικά με την οπτικοακουστική παροχή υπηρεσιών

δ)Συναφείς Δράσεις – Στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης

II. Δράση του Συμβουλίου της Ευρώπης

- α) Η Σύμβαση για το Έγκλημα στο Κυβερνοχώρο
- β) Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής βίας
- γ) Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων

III. Δράση των Ηνωμένων Εθνών

- α) Η Οικουμενική Διακήρυξη των ΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα
- β) Η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- γ) Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την πώληση παιδιών, τη παιδική πορνεία και τη παιδική πορνογραφία
- δ) Η Σύμβαση των ΗΕ κατά του Διεθνούς Οργανωμένου Εγκλήματος
- ε) Το Πρωτόκολλο για τη Πρόληψη, τη Καταστολή και την Τιμωρία της Εμπορίας των Ανθρώπων, ειδικά των γυναικών και των παιδιών
- στ) Γραμμές για την Απονομή Δικαιοσύνης σε υποθέσεις όπου εμπλέκονται παιδιά θύματα και μάρτυρες εγκλημάτων
- ζ) Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

IV. Δράση στα Πλαίσια της Αμερικανικής Ηπείρου

- α) Τα Δικαιώματα του Παιδιού μέσα από την Διαμερικανικό Σύστημα για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και την ΑΣΔΑ

V. Δράση στα Πλαίσια της Αφρικανικής Ηπείρου

- α) Ο Αφρικανικός Χάρτης για τα Δικαιώματα και την Ευημερία του Παιδιού

- **Κεφάλαιο Τρίτο: Νομολογία**
- **Κεφάλαιο Τέταρτο : Συμπεράσματα**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ:

- i. Γράφημα 1: Παγκόσμια αποτύπωση της νομοθετικής αντιμετώπισης της παιδικής πορνογραφίας.
- ii. Γράφημα 2: Αποτύπωση σχετικά με το ποσοστό των θυμάτων που γνωρίζει το δράστη.
- iii. Γράφημα 3: Στατιστικά στοιχεία που αφορούν την ηλικία των δραστών.
- iv. Γράφημα 4: Στατιστικά στοιχεία σχετικά με την ηλικία των θυμάτων.
- v. Γράφημα 5: Στατιστικά στοιχεία τόπων τελέσεως των αδικημάτων.
- vi. Γράφημα 6: Στατιστικά στοιχεία σχετικά το φύλο των θυμάτων.
- vii. Γράφημα 7: Γράφημα της INTERPOL για τα σημάδια αναγνώρισης των παιδιών θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1: Ο παγκόσμιος χάρτης που απεικονίζει την νομοθετική αντιμετώπιση της παιδικής πορνογραφίας.

➤ πηγή: https://en.wikipedia.org/wiki/Legality_of_child_pornography

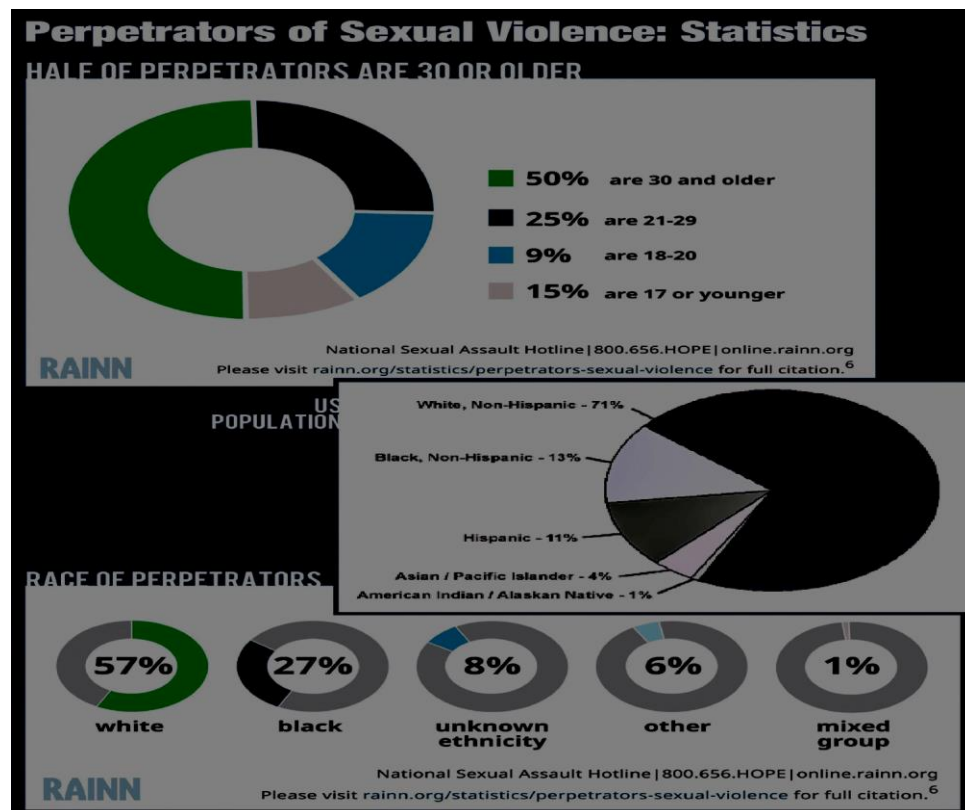
- Any kind of pornography (including child pornography) illegal.
- Any kind of child pornography (real or fictional) illegal.
- Real child pornography illegal.
- No laws against any kind of pornography, including real and fictional child pornography.
- Data unavailable.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2 : Αποτύπωση σχετικά με το ποσοστό των θυμάτων που γνωρίζει το δράστη

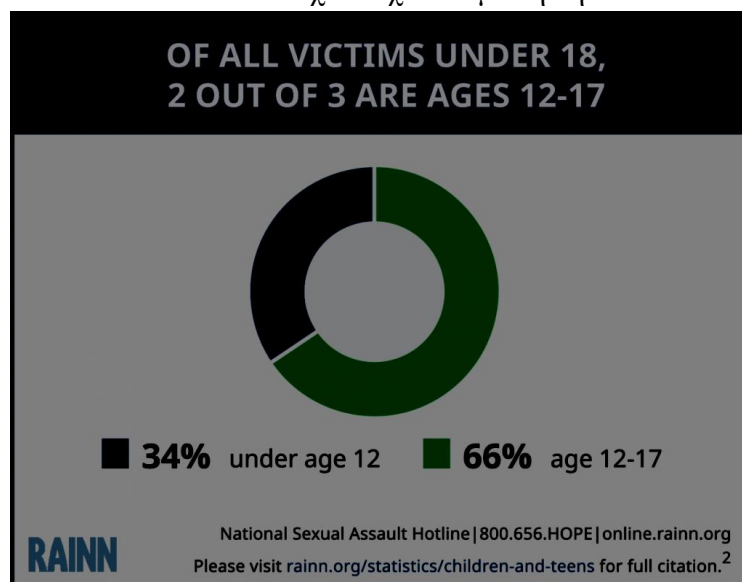
Πηγή : <https://www.rainn.org/statistics/children-and-teens>

ΓΡΑΦΗΜΑ 3: Στατιστικά στοιχεία που αφορούν την ηλικία των δραστών

➤ Πηγή: <https://www.rainn.org/statistics/children-and-teens>

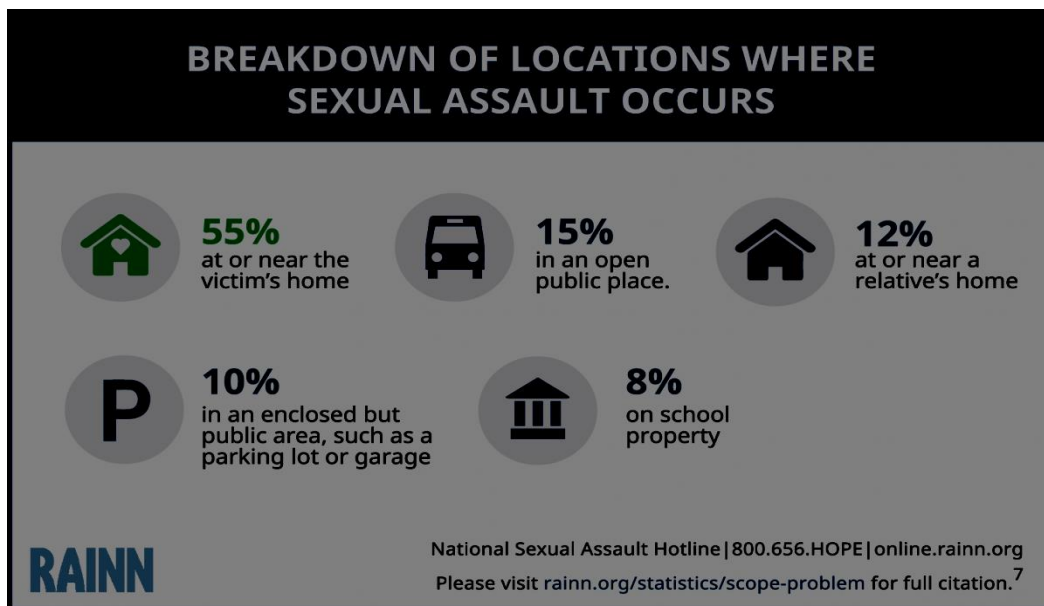
ΓΡΑΦΗΜΑ 4: Στατιστικά στοιχεία σχετικά με την ηλικία των θυμάτων

➤ Πηγή:

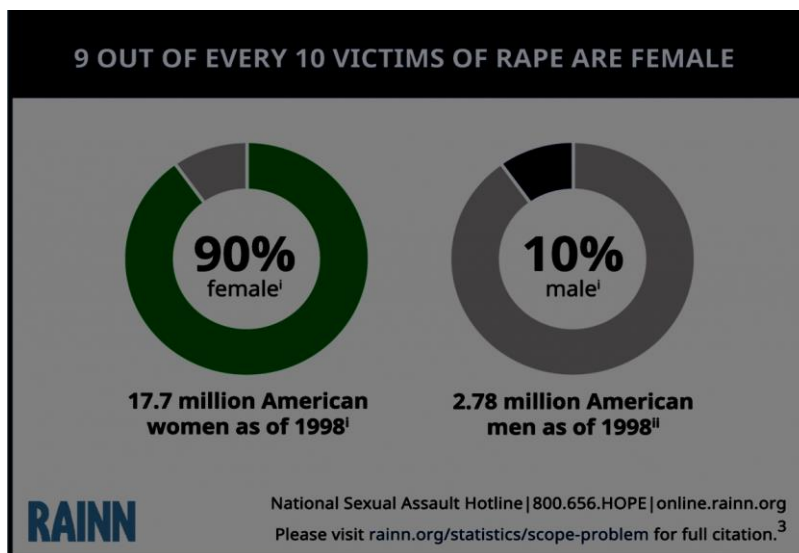
<https://www.rainn.org/statistics/children-and-teens>

ΓΡΑΦΗΜΑ 5: Στατιστικά στοιχεία τόπων τελέσεως των αδικημάτων

➤ Πηγή: <https://www.rainn.org/statistics/children-and-teens>

ΓΡΑΦΗΜΑ 6: Στατιστικά στοιχεία σχετικά με το φύλο των θυμάτων

➤ Πηγή: <https://www.rainn.org/statistics/children-and-teens>

ΓΡΑΦΗΜΑ 7: Γράφημα της INTERPOL για τα σημάδια αναγνώρισης των παιδιών θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης.

➤ Πηγή: https://twitter.com/interpol_hq/status/818420162642800640

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το 2007 υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης, μια διεθνής Συνθήκη, η “*Σύμβαση για την Προστασία των Παιδιών ενάντια στη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και Σεξουαλική*

Κακοποίηση”, γνωστή και ως “*Σύμβαση Lanzarote*”. Η Σύμβαση αυτή, παρότι δεν είναι η μόνη που έχει εκδοθεί για την προάσπιση αυτού του δικαιώματος των παιδιών , μέχρι και σήμερα αποτελεί ένα από τα πιο σπουδαία νομικά εργαλεία των κρατών και της διεθνούς κοινότητας στη προσπάθεια τους να πατάξουν το έγκλημα αυτό, το οποίο μάλιστα τελούμενο υπό συγκεκριμένες συνθήκες αποτελεί και έγκλημα κατά της ανθρωπότητας. Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να αναδείξει τη σπουδαιότητα αυτής της συνθήκης, μέσα από την αναλυτική περιγραφή εκάστου άρθρου και την σύγκριση με την Οδηγία 2011/92 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας. Ακόμα, στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας αυτής θα γίνει αναφορά σε άλλα διεθνή κείμενα , που συνδράμουν ανά την υφήλιο προς το κοινό σκοπό της προστασίας του παιδιού από αυτά τα εγκλήματα.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Σύμβαση Lanzarote, Συμβούλιο της Ευρώπης, Οδηγία 2011/92/ΕΕ, σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση παιδιού.

ABSTRACT

On 2007 the Council of Europe laid down the “Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse”, which is known as “Lanzarote Convention”. Although the fact that the Lanzarote Convention is not the only one which deals with the right of child to be protected from sexual abuse and exploitation , until nowadays is still one of the main legal instruments that states invoke in order to fight those crimes, which constitute a crime against humanity under certain circumstances. This study undertakes an assessment of the Lanzarote Convention , analyzing each article of the treaty and comparing it with the Directive 2011/92 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on combating the sexual abuse and sexual exploitation of children and child pornography . Furthermore, on the second chapter of the study, other binding or non binding international treaties are mentioned , in order to highlight their contribution on protecting that children’s right.

KEY WORDS : Lanzarote Convention, Council of Europe, Directive 2011/92, sexual abuse and exploitation of children

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το φαινόμενο της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης των παιδιών δεν αποτελεί ένα καινούριο φαινόμενο. Δυστυχώς αποτελεί μια λυπηρή πραγματικότητα το γεγονός ότι εκατοντάδες παιδιά, κορίτσια και αγόρια ανά την υφήλιο καθημερινά εκπορνεύονται , πέφτουν θύματα παιδικής πορνείας ή trafficking, κακοποιούνται από άτομα του κοντινού τους περιβάλλοντος και γενικότερα γίνονται θύματα διαφόρων μορφών σεξουαλικής κακοποίησης ή εκμετάλλευσης. Για το λόγο αυτό δεν πρέπει να

κλείνουμε τα μάτια σε αυτή τη πραγματικότητα . Το παιδί ως υποκείμενο δικαίου έχει το δικαίωμα να προστατευθεί από πράξεις σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης , πόσο μάλλον όταν αυτό αποτελεί το αύριο της καλύτερης κοινωνίας που όλοι μας αποζητούμε.

Ανέκαθεν , το φαινόμενο της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης των παιδιών αποτελούσε φαινόμενο διαρθρωτικού και παγκοσμίου χαρακτήρα , το οποίο δεν γνωρίζει κοινωνικά, οικονομικά ή εθνικά σύνορα. Συνιστά σοβαρή παραβίαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και παραμένει ευρέως ατιμώρητο.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης , πιστό στο ρόλο που του έχει αποδοθεί παγκοσμίως ως “ο θεματοφύλακας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων” στις 25 Οκτωβρίου του 2007 , στην ισπανική νήσο Lanzarote , θέσπισε μια Διεθνή Σύμβαση για τη Προστασία των παιδιών ενάντια στη σεξουαλική εκμετάλλευση και τη σεξουαλική κακοποίηση , γνωστή και ως Σύμβαση Lanzarote (Σύμβαση Λανζαρότε) , η οποία παραμένει μέχρι σήμερα «το πιο φιλόδοξο και ολοκληρωμένο διεθνές νομικό εργαλείο» για την προστασία των παιδιών από φαινόμενα σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης, σύμφωνα με σχετική ανακοίνωση του Συμβουλίου της Ευρώπης .

Σε ομιλία της στο Στρασβούργο η Αναπληρώτρια Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης, με αφορμή τη συμπλήρωση 12 χρόνων από την θέσπιση της Συμβάσεως, κ. Battaini-Dragoni¹ ανέφερε ότι 1 στα 5 παιδιά έχει πέσει θύμα σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης κάποια στιγμή κατά τη διάρκεια της παιδικής ή εφηβικής του ηλικίας , ενώ τόνισε ότι «το τραύμα από μια τέτοια εμπειρία μπορεί να διαρκέσει μια ζωή» επηρεάζοντας αρνητικά την εκπαίδευση , τη καριέρα και την υγεία του θύματος. Αποτελεί συνεπώς ένα φαινόμενο που μπορεί να αφήσει ανεξίτηλα τα σημάδια του στη ψυχοσωματική ανάπτυξη του παιδιού και χρήζει ιδιαίτερης προσοχής ,αφού εξελίσσεται δυστυχώς παράλληλα με την ανάπτυξη νέων μορφών τεχνολογίας και πληροφορικής.

Η παρούσα εργασία έχει ως κύριο αντικείμενο έρευνας τη Σύμβαση Lanzarote. Στο Πρώτο Κεφάλαιο αναλύονται οι διατάξεις αυτής, με γνώμονα την Έκθεση που υπέβαλε η Επιτροπή Διαβούλευσης για τη θέσπιση της Συνθήκης και εντοπίζονται οι ομοιότητες και οι διαφορές με τα άρθρα 19 και 34 της Οικουμενικής Διακήρυξης των

¹<http://www.reporter.com.cy/international/article/261998/deka-chronia-apo-ti-symbasi-lanzarote-enantia-sti-sexoyaliki-kakopoiisi-paidion>

Δικαιωμάτων του Παιδιού και της Οδηγίας 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας. Επιλέγονται αυτά τα δύο διεθνή κείμενα για το λόγο του ότι το μεν πρώτο ακόμη και σήμερα αποτελεί σημείο αναφοράς για οποιαδήποτε διεθνή προσπάθεια, κυρίως λόγω του διακηρυκτικού του χαρακτήρα και του κύρους των Ηνωμένων Εθνών, το δε δεύτερο διότι σε επίπεδο ευρωπαϊκής ένωσης, της οποίας όλα τα κράτη αποτελούν και κράτη μέλη του ΣοΕ, η Οδηγία αυτή αποτελεί το κύριο νομοθέτημα μέχρι και σήμερα. Στο Δεύτερο Κεφάλαιο γίνεται αναφορά σε άλλα διεθνή κείμενα και συμβάσεις, και παρουσιάζονται επιστημονικά ευρήματα και στοιχεία για την εξέλιξη του φαινομένου και τον τρόπο αντιμετώπισης αυτού μέσα από άλλα περιφερειακά συστήματα όπως η Διαμερικανική Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Αφρικανικός Χάρτης Δικαιωμάτων Ανθρώπων και Λαών. Το Τρίτο Κεφάλαιο αφιερώνεται σε αποφάσεις του ΕΔΔΑ που αξίζουν υπόμνησης ,σχετικά με το πως αντιμετωπίζει το δικαστήριο το φαινόμενο αυτό. Το Τέταρτο Κεφάλαιο αποτελείται από τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη παρουσία όλων των ανωτέρω και μια αξιολόγηση της Συμβάσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ : Η ΣΥΜΒΑΣΗ LANZAROTE

Ι./ΤΑ ΣΥΜΒΑΛΛΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Η Σύμβαση Lanzarote αποτελεί το πιο σύγχρονο και προοδευτικό διεθνές νομικό κείμενο που άπτεται της προστασίας των παιδιών ενάντια στη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση που βασίζεται σε 4 αρχές (the “4 P”)² : (1) της πρόληψης -prevention, (2) προστασίας - protection , (3) ποινικής δίωξης - prosecution, (4) προαγωγής – promotion.

²<https://www.coe.int/en/web/children/mapping-out-the-lanzarote-convention>

Η συνθήκη έχει υπογραφεί και από τα 47³ κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης (Αλβανία, Ανδόρα, Αρμενία, Αυστρία, Αζερμπαϊτζάν, Βέλγιο, Βοσνία - Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Τσεχία, Δανία, Εσθονία, Φιλανδία, Γαλλία, Γεωργία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Λιχτενστάιν, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Μόναχο, Μοντενέγκο, Ολλανδία, Βόρειος Μακεδονία, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Μολδαβία, Ρουμανία, Ρωσία, Σαν Μαρίνο, Σερβία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, Τουρκία, Ουκρανία, Ηνωμένο Βασίλειο)⁴ .Ωστόσο μόνο τα 45 από αυτά την έχουν επικυρώσει , με το Αζερμπαϊτζάν να αποτελεί το 45ο , του οποίου το Κοινοβούλιο επικύρωσε τη Συνθήκη στις 28 Οκτωβρίου του έτους 2019, σε μια προσπάθεια του κράτους να υιοθετήσει μια νομοθεσία που θα σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, αφού έχει επανειλημμένα καταδικασθεί για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσω της εθνικής νομοθεσίας του. Ας σημειωθεί ότι μια διεθνής συνθήκη γίνεται αναπόσπαστο μέρος της εθνικής νομοθεσίας ενός κράτους , μόνο με την επικύρωση αυτής, δηλαδή την ψήφιση της συνθήκης με νόμο του εκάστοτε εθνικού κοινοβουλίου. Συνεπώς για αυτό το λόγο δεν αρκεί η υπογραφή της, που αποτελεί αναμφισβήτητο το πρώτο στάδιο προς υιοθέτηση αυτής, αλλά η επικύρωση είναι το στάδιο που δείχνει την “πραγματική ” βούληση του κράτους να δεσμεύεται από τις διατάξεις της συνθήκης.

Τα δύο κράτη μέλη του ΣοΕ που την έχουν υπογράψει αλλά δεν έχουν επικυρώσει είναι η Αρμενία και η Ιρλανδία.

Ακόμη, τη Σύμβαση έχει υπογράψει και ένα κράτος μη μέλος του ΣοΕ η Τυνησία που προέβη στην επικύρωση της Σύμβασης στις 15 Οκτωβρίου του τρέχοντος έτους.

Συνολικά, τη Σύμβαση έχουν υπογράψει σαράντα οκτώ κράτη γεγονός που υποδηλώνει ότι αποτελεί πράγματι ένα διεθνές κείμενο , που διαφέρει από τα προηγούμενα που είχαν συναφθεί και προσπαθούσαν να ορίσουν αυτή τη διαπολιτισμική κοινωνική παθογένεια , αφού η Σύμβαση Lanzarote είναι το πρώτο κείμενο διεθνούς συνθήκης που ορίζει και εξειδικεύει τις ποικίλες μορφές που μπορεί να λάβει η σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση των παιδιών , καταγράφει δε αυτές τις παραβατικές συμπεριφορές ως πράξεις ποινικά κολάσιμες , συμπεριλαμβάνοντας σε αυτές και τη σεξουαλική

³<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/201/signatures>

⁴<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/201/signatures>

κακοποίηση των παιδιών με χρήση βίας, απειλών και καταναγκασμού από μέλη της οικογένειάς τους ή από άτομα που συνοικούν μαζί τους.

II./ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

Όπως προελέχθη η Σύμβαση υποβαθρώνεται σε τέσσερις θεμελιώδεις αρχές, γύρω από τις οποίες θεσπίστηκαν οι διατάξεις της Συμβάσεως και οι οποίες διαπνέουν αυτή. Ακολουθεί μια προσπάθεια ερμηνευτικής προσέγγισης εκάστου άρθρου και σύγκρισης αυτού, όπου κρίνεται σκόπιμο με τα άρθρα 19 και 34 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Παιδιού και της Οδηγίας 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας. Ο λόγος για τον οποίο επιχειρείται ερμηνεία εκάστου άρθρου της παρούσας Σύμβασης είναι διότι , όπως θα αντιληφθεί και ο αναγνώστης, κάθε ένα άρθρο ενισχύει το πεδίο προστασίας των παιδιών όσον αφορά τα αδικήματα σεξουαλικής φύσεως σε βάρος τους, με διαφορετικό τρόπο και εξυπηρετώντας διαφορετικό επιμέρους σκοπό.

[Τα άρθρα της Συμβάσεως Lanzarote παρατίθενται μόνο προς διευκόλυνση του αναγνώστη και δεν προσμετρώνται στο συνολικό κείμενο ως αριθμός λέξεων.]

ΑΡΘΡΟ 1: “Σκοποί : 1. Οι σκοποί της παρούσας Σύμβασης είναι:

(α) η πρόληψη και η καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών,

(β) η προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών που είναι θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης,

(γ) η προώθηση της εθνικής και διεθνούς συνεργασίας ενάντια στη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση παιδιών.

2. Για να διασφαλίσει την αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεών της από τα Μέρη, η παρούσα Σύμβαση δημιουργεί έναν ειδικό μηχανισμό παρακολούθησης.”

Στο άρθρο 1 της Συμβάσεως , καθίσταται σαφές ότι η Σύμβαση επιχειρεί να αποκτήσει σώμα και περιεχόμενο γύρω από αυτές τις αρχές: Κύριοι σκοποί της Συμβάσεως είναι η πρόληψη (prevent) και η καταπολέμηση (prosecution) της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών (άρθρο 1 παρ.1α) και η προστασία (protection) των δικαιωμάτων των παιδιών θυμάτων αυτής της εκμετάλλευσης ή κακοποίησης (άρθρο 1

παρ.1β). Επιπλέον , σκοπό της Σύμβασης αποτελεί και η προώθηση (promote) της εθνικής και διεθνούς συνεργασίας ενάντια σε αυτά τα φαινόμενα (άρθρο 1 παρ.1γ)⁵, σκοπό που τονίζουν τα αρχικώς συμβαλλόμενα μέρη και στην παράγραφο 5 του Προιμίου της Συμβάσεως, όπου γίνεται λόγος για την ραγδαία αύξηση των ποσοστών σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, κυρίως λόγω της χρήσεως και από τους δράστες και από τα παιδιά των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας (ICT) . Μάλιστα ακριβώς επειδή η χρήση των νέων μορφών τεχνολογίας εξελίσσεται τόσο κατακόρυφα, το ΣοΕ δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη σημασία της διεθνούς συνεργασίας για την επίτευξη του σκοπού της καταπολέμησης του φαινομένου.

Στα κεφάλαια 2,3,4 και 5 της Συμβάσεως γίνεται λόγος για τα μέτρα που χρειάζεται να ληφθούν σε εθνικό επίπεδο , ενώ σε όλες τις διατάξεις διαφαίνεται η εξαιρετικά μεγάλη σημασία που δίνεται στη συνεργασία μεταξύ των εθνικών φορέων και υπηρεσιών που εμπλέκονται είτε στο στάδιο της πρόληψης, είτε στο στάδιο της καταπολέμησης είτε τέλος στο στάδιο της προστασίας. Στο κεφάλαιο 9 γίνεται λόγος για τη διεθνή συνεργασία , που δεν περιορίζεται μόνο σε ζητήματα ποινικής δικαιοδοσίας και διακρατικής συμβολής αλλά καταπιάνεται και με το ζήτημα της καταπολέμησης του φαινομένου πριν τη διάπραξη του εγκλήματος και τη βοήθεια των θυμάτων μετά το έγκλημα.

Εν αντιθέσει με τους σκοπούς που θέτει η Σύμβαση Lanzarote, η Οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας θέτει ως κύριο στόχο της⁶ (α) την θέσπιση κανόνων ουσιαστικού και δικονομικού ποινικού δικαίου σχετικά με τα αδικήματα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών, της παιδικής πορνείας , της παιδικής πορνογραφίας και άγρας παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς και (β) την θέσπιση κανόνων για την πρόληψη και προστασία των θυμάτων. Δηλαδή δίνει μεγαλύτερη έμφαση ως Οδηγία στο να ορίσει ποιες πράξεις θα συνιστούν τα αδικήματα αυτά , γεγονός που υποδηλώνεται και από το σύνολο σχεδόν των άρθρων

⁵Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.7, par.37-40

⁶Οδηγία 2011/92 άρθρο 1: “Αντικείμενο”

της Οδηγίας. Για το λόγο αυτό , όπως θα διαπιστωθεί και κατωτέρω, η Σύμβαση Lanzarote δεν θέτει ελάχιστα και ανώτατα όρια των προβλεπόμενων ποινών, ενώ η Οδηγία 2011/92 θέτει.

Υψηλής σπουδαιότητας διάταξη και πρόβλεψη της Συμβάσεως Lanzarote αποτελεί και η παράγραφος 2 του άρθρου 1, όπου τα κράτη συμφωνούν στη δημιουργία ενός οργάνου (Lanzarote Commision) , που επιφορτίζεται με τον έλεγχο του αν τα κράτη μέρη συμμορφώνονται με τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν επικυρώνοντας τη Σύμβαση. Θεσπίζεται δηλαδή ένα ειδικός μηχανικός παρακολούθησης (special monitoring mechanism) , που όχι μόνο θα ελέγχει την τήρηση των συμπεφωνημένων αλλά και θα εγγυάται την μακρά και ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων . Ας σημειωθεί ότι η πρόβλεψη αυτού του οργάνου, αποτελεί καινοτομία της Συμβάσεως, που μέχρι τότε αλλά και σήμερα, δεν έχει υπάρξει θέσπιση αντίστοιχου διεθνούς οργάνου που έχει επιφορτισθεί αποκλειστικά με αυτές τις αρμοδιότητες, τις οποίες εξειδικεύει η ίδια η Συνθήκη στο κεφάλαιο 10.

ΑΡΘΡΟ 2: *“Αρχή της μη διάκρισης . Η εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας Σύμβασης από τα Μέρη, συγκεκριμένα η χρήση μέτρων για την προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων, θα διασφαλίζεται χωρίς καμία διάκριση λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικής ή άλλης άποψης, εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, σχέσης με εθνική μειονότητα, περιουσίας, γέννησης, σεξουαλικού προσανατολισμού, κατάστασης υγείας, αναπηρίας, ή άλλης κατάστασης.”*

Στο άρθρο 2 της Συμβάσεως διατυπώνεται η “αρχή της μη διακρίσεως” , σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέρη στη Σύμβαση πρέπει να ερμηνεύουν και να εφαρμόζουν τις διατάξεις της χωρίς καμία διάκριση “λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, θρησκείας, πολιτικής ή άλλης άποψης, εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, σχέσης με εθνική μειονότητα, περιουσίας, γέννησης, σεξουαλικού προσανατολισμού, κατάστασης υγείας, αναπηρίας, ή άλλης κατάστασης”. Όσον αφορά το περιεχόμενο αυτής της αρχής , τα συμβαλλόμενα κράτη παραπέμπουν στην ερμηνεία⁷ που έχει δώσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ερμηνεύοντας το άρθρο 14 της ΕΣΔΑ (απαγόρευση διακρίσεων). Το ΕΔΔΑ έχει επανειλημμένως ερμηνεύσει το άρθρο 14 της ΕΣΔΑ μέσα από τη νομολογία του , ξεκαθαρίζοντας ότι δεν συνιστά διάκριση οποιαδήποτε

⁷Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.7-8, par.41-44

ανομοιόμορφη ή διαφορετική συμπεριφορά. Για παράδειγμα στην υπόθεση “Abdulaziz, Cabales and Balkandali κατά Ηνωμένου Βασιλείου”⁸, το δικαστήριο απεφάνθη ότι “ *μια διαφορετική αντιμετώπιση συνιστά διάκριση εάν δεν βασίζεται σε αντικειμενικό και αιτιολογημένο λόγο, και υπάρχει εάν δεν είναι σύμφωνη με τον νόμιμο επιδιωκόμενο σκοπό ή αν δεν υπάρχει μια εύλογη σχέση ή αναλογική εφαρμογή ανάμεσα στα μέσα που χρησιμοποιούνται και τον επιδιωκόμενο σκοπό*”. Το άρθρο 14 της ΕΣΔΑ δεν αναφέρει στα απαριθμημένα αίτια που συνιστούν διάκριση, εάν βέβαια συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του, το σεξουαλικό προσανατολισμό, τη κατάσταση της υγείας και την αναπηρία. Τα συμβαλλόμενα ωστόσο κράτη της Συμβάσεως αποφάσισαν να συμπεριλάβουν στο κατάλογο των διακρίσεων και το σεξουαλικό προσανατολισμό, καθότι έλαβαν υπόψη τους τον ορισμό του “παιδιού” που δίνει η Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του Παιδιού⁹, δηλαδή ότι παιδί θεωρείται κάθε ανθρώπινο ων μικρότερο των δεκαοκτώ χρονών και αφού έλαβαν υπόψη τους έρευνες και στοιχεία που κατατέθηκαν στην Επιτροπή Διαβούλευσης του Κειμένου της Συμβάσεως που αναδείκνυαν ότι υπάρχουν έφηβοι που κατά τις πρώτες σεξουαλικές επαφές τους πειραματίζονται, συμμετέχοντας σε πράξεις που συνιστούν ποινικά κολάσιμες πράξεις, και στοιχεία που φέρνουν στο φως το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης εφήβων με σεξουαλικές προτιμήσεις του ιδίου με αυτούς φύλου οι οποίοι είτε γίνονται θύματα σεξουαλικής κακοποίησης είτε θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης στη προσπάθειά τους να συννευρευθούν ερωτικά. Επιπλέον, στο κείμενο της Συμβάσεως Lanzarote συμπεριελήφθη και ως λόγος που συνιστά διάκριση η κατάσταση της υγείας, σε μια προσπάθεια των συμπεριληφθούν τα παιδιά που πάσχουν από το ιό HIV.

Η λίστα με τους λόγους που συνιστούν διάκριση του άρθρου 2 της Συνθήκης Lanzarote δεν είναι εξαντλητική, όπως άλλωστε ούτε η λίστα του άρθρου 14 της ΕΣΔΑ. Αμφότερες οι διατάξεις επιχειρούν μια ενδεικτική απαρίθμηση, και για το λόγο αυτό το ΕΔΔΑ έχει εφαρμόσει την αρχή της μη διακρίσεως του άρθρου 14 της ΕΣΔΑ και σε

⁸ Par.72 “For the purposes of Article 14 (art. 14), a difference of treatment is discriminatory if it “has no objective and reasonable justification”, that is, if it does not pursue a “legitimate aim” or if there is not a “reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim sought to be realised” <https://www.refworld.org/cases,ECHR,3ae6b6fc18.html>

⁹ Convention on the Rights of the Child, art.1
<https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/crc.aspx>

περιπτώσεις που δεν αναφέρονται στο άρθρο 14 , κάνοντας χρήση του λεκτικού “ή άλλης καταστάσεως”. Για παράδειγμα θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε παιδιά πρόσφυγες ή μετανάστες ή ασυνόδευτα παιδιά που το νομικό καθεστώς αυτών παραμένει ασαφές. Μάλιστα , το ΕΔΔΑ έκρινε ότι παραβιάζεται η αρχή της μη διακρίσεως λόγω σεξουαλική προσανατολισμού στην υπόθεση Salgueiro da Silva Mouta κατά Πορτογαλία ¹⁰ (απόφαση της 31ης Δεκεμβρίου 1999).

ΑΡΘΡΟ 3: “Ορισμοί : Για τους σκοπούς της παρούσας Σύμβασης:

- (α) ως «παιδί» θα νοείται οποιοδήποτε άτομο κάτω από την ηλικία των 18 ετών,
- (β) στη «σεξουαλική εκμετάλλευση και τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών» θα περιλαμβάνεται η συμπεριφορά που αναφέρεται στα Άρθρα 18 έως 23 της παρούσας Σύμβασης,
- (γ) ως «θύμα» θα νοείται οποιοδήποτε παιδί υπόκειται σε σεξουαλική εκμετάλλευση ή σεξουαλική κακοποίηση.”

Στο άρθρο 3 δίνονται τρεις ορισμοί, των όρων “παιδί”, “σεξουαλική εκμετάλλευση και σεξουαλική κακοποίηση” και “θύμα”¹¹. Όσον αφορά το ποιος θεωρείται παιδί, τα συμβαλλόμενα μέρη, πιστά στον ορισμό που έχει τεθεί και στη Διακήρυξη του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αλλά και στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Καταπολέμηση της Εμπορίας των Ανθρώπων¹² , ορίζουν ότι παιδί είναι κάθε άτομο που δεν έχει συμπληρώσει ακόμη τα 18 του έτη. Ωστόσο όπως θα λεχθεί και κατωτέρω, μέσα στη Σύμβαση υπάρχουν διατάξεις, που θέτουν άλλο ηλικιακό όριο , όπως για παράδειγμα στη περίπτωση του άρθρου 18 παρ.1α, όπου ως σεξουαλική κακοποίηση θεωρείται η συμμετοχή σε σεξουαλικές δραστηριότητες με ένα παιδί , το οποίο, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, δεν έχει ακόμη φτάσει τη νόμιμη ηλικία για σεξουαλικές δραστηριότητες. Σε αυτή τη περίπτωση ναι μεν κατά την ευρύτερη έννοια, το ένα από τα εμπλεκόμενα μέρη θα είναι παιδί αν δεν έχει συμπληρώσει τα 18 έτη, όμως

¹⁰ “In the European Court's view, the above passages suggest that the Applicant's homosexuality was a factor that was decisive in the final decision. The European Court found that the Court of Appeal made a distinction based on considerations regarding the Applicant's sexual orientation, a distinction that is not acceptable under the Convention. It concluded that there was no reasonable relationship of proportionality between the means employed and the aim pursued; and thus a violation of the Convention occurred”

https://www.equalrightstrust.org/ertdocumentbank/Microsoft%20Word%20-%20Salgueiro%20Da%20Silva%20Mouta%20v%20Portugal%20parental%20responsibility_.pdf

¹¹ Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.8-9, par.46-51

¹² Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings ,art.4 (d)
<https://rm.coe.int/168008371d>

για την εφαρμογή της διάταξης αυτής θα θεωρείται ως θύμα, μόνο όποιο παιδί δεν έχει ταυτόχρονα συμπληρώσει και τη νόμιμη ηλικία, όπου σύμφωνα με το εκάστοτε κράτος επιτρέπεται να έχει συμμετοχή σε σεξουαλικού περιεχομένου πράξεις.

Ακόμη, στο άρθρο 3 δίνονται ορισμοί των εννοιών “σεξουαλική εκμετάλλευση και σεξουαλική κακοποίηση παιδιών”, παραπέμποντας το άρθρο στη συμπεριφορά που περιγράφεται στα άρθρα 18 έως 23. Πρέπει να τονιστεί ότι η Σύμβαση Lanzarote αποτελεί ένα διεθνές κείμενο που δίνει ιδιαίτερη έμφαση στη περιγραφή των αδικημάτων αυτών, αφού για πρώτη φορά περιγράφονται ποιες συγκεκριμένες πράξεις συνιστούν σεξουαλική εκμετάλλευση ή κακοποίηση¹³. Μάλιστα, τα συμβαλλόμενα μέρη προσπάθησαν να απαγκιστρωθούν από το στενό ερμηνευτικό περιεχόμενο προηγούμενων διεθνών κειμένων και θέλησαν να διευρύνουν τον όρο σεξουαλική κακοποίηση, χρησιμοποιώντας αντί του έως τότε χρησιμοποιούμενου όρου “sexual assault” τον νέο “sexual abuse”. Αξιοσημείωτο είναι ακόμη το γεγονός ότι έως και την σύναψη της Σύμβασης Lanzarote οι διεθνείς προσπάθειες για την αντιμετώπιση του φαινομένου επικεντρώνονταν κυρίως στην σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών για εμπορικούς κυρίως λόγους, την παιδική πορνεία και πορνογραφία. Στο κείμενο της Σύμβασης, όπως μπορεί κάποιος εύκολα να αντιληφθεί, μετατοπίζεται το κέντρο βάρους σχετικά με το τι αποτελεί σεξουαλική κακοποίηση, και δεν πέφτει αποκλειστικά σε αυτές τις πράξεις, αλλά με ιδιαίτερη μνεία αναδεικνύονται και ως πράξεις ποινικά κολάσιμες και αυτές, στις οποίες τα παιδιά είναι θύματα σεξουαλικής κακοποίησης ή εκμετάλλευσης από κοντινά σε αυτά άτομα, όπως για παράδειγμα γονείς, παππούδες, γείτονες, δασκάλους και άλλους.

Και το περιεχόμενο του όρου “θύμα” δίνει η Σύμβαση, ορίζοντας συγκεκριμένα ότι κάθε παιδί υφιστάμενο σεξουαλική εκμετάλλευση ή κακοποίηση είναι θύμα, ενώ για να θεωρηθεί κάποιο παιδί ως θύμα δεν προαπαιτείται να αποδειχθεί ότι πράγματι υπέστη τέτοιου είδους ποινικά κολάσιμες πράξεις, αλλά αρκεί και να θεωρείται πιθανό ότι τις έχει υποστεί για να μπορούν να τύχουν εφαρμογής οι διατάξεις για τη βοήθεια και αποκατάσταση των θυμάτων (άρθρα 11,12,13 και 14 της Σύμβασης).

¹³ Στο άρθρο 34 της Διακήρυξης του ΟΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού δεν ορίζεται ποιες πράξεις συνιστούν σεξουαλική εκμετάλλευση ή κακοποίηση, παρά μόνο αναφέρονται η παρακίνηση ή ο εξαναγκασμός των παιδιών σε παράνομες σεξουαλικές δραστηριότητες, η παιδική πορνεία και η παιδική πορνογραφία.

ΑΡΘΡΟ 4: *“Αρχές : Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να αποτρέψει όλες τις μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και για να προστατεύσει τα παιδιά.”*

Στο άρθρο 4 της Συμβάσεως δηλώνεται ένας από τους κύριους στόχους του κειμένου, δηλαδή η πρόληψη της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης, και για το λόγο αυτό όλα τα μέρη της Σύμβασης υποχρεώνονται να λαμβάνουν οποιουδήποτε είδους μέτρα που κρίνονται απαραίτητα για την (α) αποτροπή τέτοιων πράξεων και (β) τη προστασία των παιδιών.

Στην Οδηγία 2011/92 οι σκοποί αυτοί τίθενται με μια γενική αναφορά στο άρθρο 23 με τίτλο “Πρόληψη”.

ΑΡΘΡΟ 5: *“Πρόσληψη, εκπαίδευση και αύξηση της ευαισθητοποίησης ατόμων που εργάζονται σε επαφή με τα παιδιά:*

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να ενθαρρύνει την ενημέρωση για την προστασία και τα δικαιώματα των παιδιών ανάμεσα σε άτομα που έχουν τακτικές επαφές με παιδιά στους τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας, της κοινωνικής προστασίας, της δικαιοσύνης και της επιβολής του νόμου και σε χώρους που σχετίζονται με τον αθλητισμό, τον πολιτισμό και τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες.

2. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι τα άτομα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 διαθέτουν επαρκή γνώση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και (της) κακοποίησης παιδιών, των μέσων εντοπισμού τους και της δυνατότητας που αναφέρεται στο Άρθρο 12, παράγραφος 1.

3. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα, σε συμμόρφωση με την εσωτερική του νομοθεσία, για να διασφαλίσει ότι οι προϋποθέσεις προσχώρησης στα επαγγέλματα εκείνα που η άσκησή τους συνεπάγεται τακτικές επαφές με παιδιά διασφαλίζουν ότι οι υποψήφιοι για τα επαγγέλματα αυτά δεν έχουν καταδικαστεί για πράξεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης παιδιών.”

Το άρθρο 5 αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά άρθρα της Συμβάσεως. Στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 5 τα συμβαλλόμενα κράτη προσπαθούν να εξασφαλίσουν ότι τα πρόσωπα που έχουν τακτικές επαφές με παιδιά έχουν επαρκή /ικανή γνώση των δικαιωμάτων του παιδιού και του τρόπου προστασίας αυτών, αλλά και επαρκή γνώση για το τι συνιστά σεξουαλική εκμετάλλευση ή κακοποίηση. Μάλιστα αναφέρονται κάποιες κατηγορίες επαγγελματιών που λόγω της φύσεως του επαγγέλματός τους υποχρεωτικά συναναστρέφονται με παιδιά, όπως λόγου χάρη οι

δάσκαλοι και οι καθηγητές (τομέας εκπαίδευσης), οι ιατροί (τομέας υγείας), οι κοινωνικοί λειτουργοί (τομέας κοινωνικής προστασίας), οι δικηγόροι και οι ανώτατοι κρατικοί λειτουργοί (τομέας δικαιοσύνης), οι αστυνομικοί (τομέας επιβολής του νόμου). Αναφορά γίνεται και σε χώρους στους οποίους συναναστρέφονται παιδιά και αυτοί είναι κυρίως οι χώροι αθλοπαιδιών, τα πολιτιστικά κέντρα και χώροι ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων. Πρέπει να επισημανθεί ότι στη διάταξη εντέχνως δεν αναφέρεται ότι οι ως άνω κατηγορίες επαγγελματιών και επαγγελμάτων απαιτείται να έρθουν σε επαφή με ένα παιδί μόνο κατά την άσκηση των δραστηριοτήτων τους, αλλά δίνεται ένα ευρύ περιθώριο ερμηνείας της διατάξεως ώστε να μπορεί να καλύψει η διάταξη την οποιαδήποτε είδους επαφή ενός εκ των προαναφερθέντων επαγγελματιών με το παιδί – θύμα¹⁴. Εξάλλου, η διάταξη αυτή καλύπτει ακόμα και τα άτομα που μέσω της εθελοντικής τους δράσης μπορούν να συναναστραφούν με ένα παιδί και να διαπιστώσουν με κάποιο τρόπο ότι υπάρχει πιθανότητα αυτό να έχει πέσει θύμα σεξουαλικής κακοποίησης ή εκμετάλλευσης. Στη διάταξη του εν λόγω άρθρου, ακόμη, γίνεται λόγος περί του ότι η πολιτεία πρέπει να προωθεί νομοθετικά ή άλλου είδους μέτρα για την ενημέρωση των ως άνω επαγγελματιών για τα δικαιώματα των παιδιών, ώστε να είναι σε θέση και να διαπιστώσουν κάποια παραβίαση αλλά και γνωρίζουν που μπορούν να απευθυνθούν για την προστασία του προσβαλλομένου δικαιώματός του παιδιού -θύματος. Η Συντακτική Επιτροπή για τη υιοθέτηση του τελικού κειμένου της Συμβάσεως με τον όρο “δικαιώματα του παιδιού” παραπέμπει σε όλα τα κατοχυρωμένα δικαιώματα του παιδιού, όπως αυτά έχουν διατυπωθεί στην Διακήρυξη των Η.Ε για τα δικαιώματα του παιδιού, όπως για παράδειγμα το δικαίωμα στη ζωή (άρθρο 6), το δικαίωμα προστασίας του παιδιού από την οικονομική εκμετάλλευση (άρθρο 32), το δικαίωμα προστασίας από κάθε είδους σωματική ή ψυχική βία συμπεριλαμβανομένης και της σεξουαλικής κακοποίησης (άρθρο 19).

Επιπλέον το άρθρο 5 στη παράγραφο 2 κάνει λόγο για “εξειδικευμένη” ή “κατάλληλη” γνώση – εκπαίδευση (adequate knowledge) των όσων προσώπων συναναστρέφονται με παιδιά, ώστε να δύνανται να αναγνωρίσουν περιστατικά σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης και να είναι σε θέση να προσφύγουν στις κατάλληλες κρατικές και όχι μόνο δομές για να καταθέτουν επαρκή στοιχεία που θα

¹⁴Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.9, par.54-57

συνιστούν βάσιμες ενδείξεις ότι υπάρχει η πιθανότητα ένα παιδί να έχει πέσει θύμα. Βέβαια με τον όρο αυτό, δεν τίθεται ως υποχρέωση προς τα συμβαλλόμενα κράτη να παρέχουν μια συγκεκριμένου είδους κατάρτισή ή επιμόρφωση αυτών των επαγγελματιών, αλλά εναπόκειται στα κράτη μέρη της Συμβάσεως να αποφασίσουν με ποιο τρόπο θα αποκτήσουν όλοι οι ως άνω τις πληροφορίες που συνιστούν την “κατάλληλη τεχνογνωσία” ώστε να μπορούν να αναγνωρίσουν όσο το δυνατό πιο γρήγορα τέτοια περιστατικά.

Επιπροσθέτως, η παράγραφος 3 του άρθρου 5 θέτει μια σαφή υποχρέωση στα συμβαλλόμενα μέρη, αφού υποχρεώνει αυτά να διαφυλάττουν ότι όλοι οι υποψήφιοι των ως άνω επαγγελματιών που έχουν τακτικές επαφές με παιδιά, δεν έχουν καταδικασθεί για πράξεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης παιδιών, σε μια προσπάθεια να προληφθεί η μη τέλεση των εγκλημάτων αυτών.

Στην Οδηγία 2011/93 παρόμοια υποχρέωση των κρατών δεν προβλέπεται.

ΑΡΘΡΟ 6: “Εκπαίδευση για παιδιά : Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι τα παιδιά, κατά την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση ενημερώνονται για τους κινδύνους της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της κακοποίησης, καθώς και για τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να προστατευθούν, προσαρμοσμένα στην εξελικτική δυνατότητά τους. Οι πληροφορίες αυτές, που παρέχονται σε συνεργασία με τους γονείς, όπου χρειάζεται, θα δίνονται στα πλαίσια ενός γενικότερου περιεχομένου ενημέρωσης για τη σεξουαλικότητα και θα δίδεται ιδιαίτερη προσοχή σε καταστάσεις κινδύνου, ειδικά όπου περιλαμβάνεται η χρήση νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.”

Ακολουθώντας, στο άρθρο 6 η Επιτροπή Διαβούλευσης Κατάρτισης της Συμβάσεως¹⁵ καταπιάνεται με το ζήτημα της πνευματικής αφύπνισης των παιδιών σχετικά (α) με τους κινδύνους της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης αλλά και (β) τους τρόπους προστασίας των ίδιων. Για το λόγο αυτό, καθιερώνει ως υποχρεωτική την ενημέρωση των παιδιών, κατά τη διάρκεια της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που παρακολουθούν, σχετικά με τα δύο αυτά ζητήματα. Αν προσέξει κανείς τις λέξεις που χρησιμοποιούνται, δηλαδή τις λέξεις “during primary and secondary education” παρατηρεί ότι δεν αναφέρεται η λέξη σχολείο, ώστε να καλύπτει και τις περιπτώσεις που το παιδί μορφώνεται με δάσκαλο κατ’οίκον. Επιπλέον, η υποχρέωση αυτή δεν

¹⁵Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.10, par.58-63

συνεπάγεται ότι πρέπει οι πληροφορίες αυτές να χορηγηθούν στα παιδιά ως μέρος της διδακτέας ύλης, αλλά στα πλαίσια της ευρύτερης πληροφόρησης που πρέπει να παρέχει το κράτος μέσω κυρίως των σχολείων (αλλά όχι μόνο) στα παιδιά για τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση. Μάλιστα κρίνεται απαραίτητο οι πληροφορίες αυτές για τους κινδύνους και τους τρόπους προστασίας να αποτελούν ουσιαστικά μέρος της ύλης της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, ώστε να μην επιφέρουν τα αντίθετα αποτελέσματα. Ακόμη, η υποχρέωση αυτή που επιβάλλει η Σύμβαση στα συμβαλλόμενα κράτη, δεν απαλλάσσει τους γονείς από το καθήκον -και όχι την απλή υποχρέωση – που έχουν για να πληροφορήσουν τα τέκνα τους σχετικά με τους κινδύνους της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης. Αντιθέτως, η δράση που καλείται να αναλάβει κάθε συμβαλλόμενο μέρος πρέπει να συμπληρώνει ουσιαστικά την πληροφόρηση και τη καθοδήγηση των γονέων. Όμως επειδή υπάρχουν γονείς, που είναι οι ίδιοι οι δράστες περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης των παιδιών τους ή γονείς που λόγω κοινωνικών προκαταλήψεων και ταμπού είναι απρόθυμοι ή αδιάφοροι στο να προβούν στη πληροφόρηση αυτή προς τα παιδιά τους, η υποχρέωση αυτή που κατοχυρώνει το άρθρο 6 αποτελεί ασφαλιστική δικλείδα ούτως ώστε να κατευθύνει τις σχετικές πληροφορίες στα παιδιά, ακόμη και σε αυτές τις περιπτώσεις. Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι είναι σημαντικό τα παιδιά να γνωρίζουν για τους κινδύνους αυτούς, όσο το δυνατόν πιο νωρίς, δηλαδή από τα πρώτα χρόνια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης τους, γνώση που ωστόσο θα τους μεταδοθεί με τον ανάλογο τρόπο που θα συνάδει με την ηλικία τους και τη πνευματική ωριμότητα που διαθέτουν. Τέλος στο τελευταίο στίχο του άρθρου τονίζεται ο ιδιαίτερα αυξημένος κίνδυνος διάπραξης τέτοιων πράξεων λόγω της χρήσεως των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και ιδιαίτερα του 3G, του 4G ή του 5G, όπου πλέον μπορεί ο χρήστης (παιδί) να έχει πρόσβαση στο Internet μέσω του κινητού του.

ΑΡΘΡΟ 7: *“Προγράμματα ή μέτρα προληπτικής παρέμβασης : Κάθε Μέρος θα διασφαλίσει ότι τα άτομα που φοβάται πως μπορεί να διαπράξουν οποιοδήποτε από τα αδικήματα που καθορίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση θα μπορούν να έχουν πρόσβαση, όπου ενδείκνυται, σε αποτελεσματικά προγράμματα ή μέτρα παρέμβασης που έχουν σχεδιαστεί για να αξιολογούν και να προλαμβάνουν τον κίνδυνο διάπραξης αδικημάτων.”*

Το άρθρο 7 της Συμβάσεως κάνει λόγο για προγράμματα και μέτρα προληπτικής παρέμβασης. Αναφέρει με σύντομο τρόπο ότι πρέπει το κράτος να εξασφαλίσει ότι

άτομα που δεν ερευνώνται για διάπραξη κάποιου τέτοιου εγκλήματος ή δεν εκτίουν κάποια ποινή για τέτοια εγκλήματα ή δεν έχουν καταδικασθεί για συναφή εγκλήματα αλλά παρόλα αυτά “το κράτος” φοβάται ότι μπορεί να διάπραξουν έγκλημα σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης , πρέπει εξασφαλίσει ότι θα μπορούν αυτά να παρακολουθήσουν κάποιο πρόγραμμα ή να ληφθεί κάποιο μέτρο σε βάρος τους ώστε να αποτραπεί η διάπραξη του¹⁶. Βέβαια, το Κεφάλαιο 5 της Συμβάσεως είναι αφιερωμένο στα Παρεμβατικά Προγράμματα και Προληπτικά Μέτρα και για αυτό το λόγο, δεν γίνεται κάποια περαιτέρω εξειδίκευση.

Η Οδηγία 2011/92 προβλέπει και αυτή στο άρθρο 22 της ότι πρόσωπα που ενδέχεται κατά τη κρίση των φορέων του κράτους να διαπράξουν ένα από τα εγκλήματα σεξουαλικής φύσεως που προβλέπει, θα πρέπει να εξασφαλίσει το κράτος ότι θα μπορούν να παρακολουθήσουν κάποιο πρόγραμμα αποτελεσματικό και αποτρεπτικό ως προς το να διαπράξουν το έγκλημα.

ΑΡΘΡΟ 8: “Μέτρα για το ευρύ κοινό :

1. Κάθε Μέρος θα προωθήσει ή θα διενεργήσει εκστρατείες αύξησης της ευαισθητοποίησης που θα απευθύνονται στο ευρύ κοινό παρέχοντας πληροφορίες για το φαινόμενο της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της κακοποίησης παιδιών και για τα προληπτικά μέτρα που μπορεί να ληφθούν.

2. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να αποτρέψει ή να απαγορεύσει τη διάδοση υλικού που προβάλλει τα αδικήματα που καθορίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.”

Το άρθρο 8 παρ.1 της Συμβάσεως υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη να διενεργήσουν εκστρατείες για την ευαισθητοποίηση των πολιτών σχετικά με τα φαινόμενα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών, αλλά και να παρέχουν πληροφόρηση για τους τρόπους πρόληψης τελέσεως αυτών των εγκλημάτων. Ακόμη στη παράγραφο 2 του άρθρου αυτού ,τα συμβαλλόμενα κράτη υποχρεώνονται να λάβουν κάθε είδους μέτρα ώστε να αποτρέψουν ή να απαγορεύσουν τη διάδοση υλικού σχετικού με πράξεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης παιδιών . Βέβαια ναι μεν εναπόκειται στο κράτος να αποφασίσει ποιες διαδόσεις θα απαγορευθούν και με ποιο τρόπο θα επιβάλλει αυτή την απαγόρευση¹⁷, όμως δεν πρέπει να λανθάνει της προσοχής

¹⁶Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.10, par.64

¹⁷Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.11, par.65-66

αυτού ότι δεν πρέπει ταυτόχρονα να παραβιάζεται και το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ σχετικά με την ελευθερία της έκφρασης. Το ΕΔΔΑ έχει επανειλημμένα μέσω της νομολογίας του αποφανθεί ότι οι περιορισμοί του δικαιώματος αυτού μπορούν σε εξαιρετικές περιπτώσεις να γίνουν αποδεκτές και μόνο για λόγους εθνικής ασφάλειας, εδαφικής ακεραιότητας, δημόσιας ασφάλειας, πρόληψης εγκλημάτων, προστασίας της υγείας και της ηθικής. Τα μέτρα ευαισθητοποίησης του κοινού και του περιορισμού κινδύνου τελέσεως τέτοιων εγκλημάτων, προβλέπει και η Οδηγία 2011/92 στο άρθρο 23 παρ.2

ΑΡΘΡΟ 9: *“Συμμετοχή των παιδιών, του ιδιωτικού τομέα, των ΜΜΕ και της κοινωνίας των πολιτών:*

1. Κάθε Μέρος θα ενθαρρύνει τη συμμετοχή των παιδιών, σύμφωνα με την εξελικτική δυνατότητά τους, στην ανάπτυξη και την εφαρμογή κρατικών πολιτικών, προγραμμάτων ή άλλων πρωτοβουλιών που αφορούν τον αγώνα ενάντια στη σεξουαλική εκμετάλλευση και την κακοποίηση παιδιών.

2. Κάθε Μέρος θα ενθαρρύνει τον ιδιωτικό τομέα και ιδιαίτερα τους τομείς πληροφορικής και επικοινωνιών, τουρισμού και ταξιδιών και τον τραπεζικό και χρηματοοικονομικό τομέα, καθώς και την κοινωνία των πολιτών, να συμμετέχουν στην ανάπτυξη και την εφαρμογή πολιτικών για την πρόληψη της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της κακοποίησης παιδιών και να εφαρμόσουν εσωτερικούς κανόνες μέσω της αυτορύθμισης και της συρρύθμισης.

3. Κάθε Μέρος θα ενθαρρύνει τα μέσα ενημέρωσης να παρέχουν κατάλληλες πληροφορίες σχετικά με όλες τις πτυχές της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της κακοποίησης παιδιών, με τον δέοντα σεβασμό για την ανεξαρτησία των μέσων ενημέρωσης και την ελευθερία του τύπου.

4. Κάθε Μέρος θα ενθαρρύνει τη χρηματοδότηση, περιλαμβανομένων και όπου ενδείκνυται, της δημιουργίας ταμείων, έργων και προγραμμάτων που διεξάγονται από την κοινωνία των πολιτών με στόχο την πρόληψη και την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και τη σεξουαλική κακοποίηση.”

Το άρθρο 9 εντάσσει στον αγώνα για την πρόληψη και καταπολέμηση των φαινομένων σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών τέσσερις παράγοντες: (α) τα ίδια τα παιδιά, (β) τον ιδιωτικό τομέα, (γ) τα μέσα ενημέρωσης και (δ) τα προγράμματα χρηματοδότησης. Στην παράγραφο 1 κάνει λόγο για το ότι το κράτος πρέπει να εξασφαλίσει ότι οι απόψεις των παιδιών πρέπει να ακούγονται και να αξιολογούνται βέβαια ανάλογα με το ηλικιακό και πνευματικό τους υπόβαθρο. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή Διαβούλευσης προσπαθεί να εντάξει τα ίδια τα πιθανά θύματα, στον αγώνα

για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση της κοινής γνώμης, ώστε να γίνουν όλοι κοινωνοί των κινδύνων και των μέτρων πρόληψης¹⁸.

Στη παράγραφο 2 του ιδίου άρθρου, οι συμβαλλόμενοι αναδεικνύουν το ρόλο του ιδιωτικού τομέα για την εφαρμογή πολιτικών πρόληψης του φαινομένου. Συγκεκριμένη μνεία γίνεται για τους τομείς της πληροφορικής και των επικοινωνιών, του τουρισμού και των ταξιδιών, τον τραπεζικό και χρηματοοικονομικό τομέα. Όσον αφορά το τομέα της πληροφορικής χρησιμοποιούνται οι λέξεις “ information and communication technology” για να μπορεί να συμπεριληφθεί σε αυτό και οποιαδήποτε μελλοντική νέα τεχνολογία, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως όχημα για την διάπραξη των παραβατικών συμπεριφορών. Είναι σημαντικό οι πάροχοι υπηρεσιών Internet να εμπλακούν ενεργά στη προσπάθεια καταπολέμησης φαινομένων σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης, μιας και η χρήση του Internet για τη παραγωγή και διάδοση υλικού παιδικής πορνογραφίας και για την εμπορία παιδιών με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση αυτών, είναι αναγκαία για τους δράστες. Η αναφορά στο τομέα του τουρισμού και των ταξιδιών γίνεται κυρίως για την καταστολή του τουρισμού με σκοπό τη σεξουαλική συνεύρεση με παιδιά (child sex tourism). Για παράδειγμα σε ορισμένες χώρες, οι αεροπορικές εταιρίες και τα αεροδρόμια προβάλλουν στους επιβάτες των πτήσεων οπτικοακουστικά μηνύματα πληροφορώντας τους για τις ποινικές συνέπειες που θα αντιμετωπίσουν αν διαπράξουν στη χώρα προορισμού αδικήματα σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών. Ο τραπεζικός και ο χρηματοοικονομικός τομέας μπορούν να συμμετάσχουν δραστικά στη προσπάθεια καταπολέμησης του φαινομένου, χρηματοδοτώντας προγράμματα και οργανισμούς που σε συνεργασία με το εκάστοτε σύστημα απονομής δικαιοσύνης και επιβολής της τάξης θα μπορούν να “διαλύσουν” όλα αυτά τα προγράμματα και τους μηχανισμούς που προωθούν και πληρώνουν για τη παραγωγή υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Σε όλους αυτούς, καλούνται τα συμβαλλόμενα κράτη να παρέχουν κίνητρα ώστε να συμμετάσχουν στη προσπάθεια καταστολής του φαινομένου. Επιπλέον, γίνεται αναφορά για “εσωτερικούς κανόνες” που θα εφαρμόσουν οι κλάδοι του ιδιωτικού τομέα και όχι για εθνική νομοθεσία. Η αναφορά αυτή γίνεται σκόπιμα ώστε να καλύψει και άγραφους κώδικες συμπεριφοράς, καλές πρακτικές ή επιχειρηματικές συνήθειες. Παραδείγματος

¹⁸Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.11-12, par. 67-75

χάρη , το 1998 το ECPAT (International – Programme Combating Sexual Exploitation of Children Online) σε συνεργασία με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας θέσπισαν τον “Κώδικα Συμπεριφοράς για τη Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση στα Ταξίδια και το Τουρισμό”¹⁹, ο οποίος ναι μεν δεν αποτελεί διεθνή συνθήκη όμως έχει υιοθετηθεί από 45 εταιρίες, και από ταξιδιωτικούς πράκτορες και εταιρίες, τουριστικές επιχειρήσεις, ξενοδοχειακές επιχειρήσεις σε περισσότερες από 16 χώρες παγκοσμίως. Ένα από αυτά τα μέτρα που προβλέπει ο Κώδικας αυτός είναι να παρέχονται πληροφορίες μέσα από καταλόγους , αφίσες, φυλλάδια, ταινίες μικρού μήκους που θα αφορούν αυτό το θέμα, ιστοσελίδες κ.α σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση των παιδιών. Ο όρος “αυτορύθμιση” (self regulation) αφορά τους κανόνες που θα εφαρμόσουν οι κλάδοι του ιδιωτικού δικαίου και ο όρος “συμμόρφωση” (co -regulation) αφορά τη συνεργασία ιδιωτικού και δημόσιου τομέα για την επίτευξη της καταστολής και πρόληψης του φαινομένου.

Στη παράγραφο 3 αναφέρεται ο ρόλος των μέσων μαζικής ενημέρωσης στη προβολή κατάλληλου περιεχομένου , που θα μπορεί να περάσει “έξυπνα” μηνύματα στους πολίτες , ενημερώνοντας τους για τα φαινόμενα σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης . Βέβαια αυτός ο ρόλος θα πρέπει να εξυπηρετηθεί σεβόμενο το κράτος τη θεμελιώδη αρχή του σεβασμού της ανεξαρτησίας των ΜΜΕ και την ελευθεροτυπία. Και αυτό διότι αναμφίβολα τα ΜΜΕ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο με το τρόπο που προβάλλουν την εκάστοτε κοινωνία, τα στερεότυπα, την παιδική ηλικία. Για αυτό , θα πρέπει να συμβάλλουν στην αφύπνιση του κοινωνικού συνόλου προβάλλοντας το μέγεθος του προβλήματος.

Τέλος στη παράγραφο 4 του άρθρου αυτού , γίνεται λόγος για τη χρηματοδότηση ειδικών ταμείων αρωγής θυμάτων αλλά και προγραμμάτων , αναδεικνύοντας ουσιαστικά το εξαιρετικά σπουδαίο ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι μη κυβερνητικές οργανώσεις (NGOs) .

ΑΡΘΡΟ 10: “Εθνικά μέτρα συντονισμού και συνεργασίας

1.Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσει το συντονισμό σε εθνικό ή τοπικό επίπεδο ανάμεσα στους διάφορους φορείς που είναι υπεύθυνοι για την προστασία, την πρόληψη και τον αγώνα ενάντια στη σεξουαλική εκμετάλλευση και σεξουαλική κακοποίηση παιδιών,

¹⁹<https://www.ecpat.org/resources>

ιδιαίτερα τον τομέα της εκπαίδευσης, της υγείας, των κοινωνικών υπηρεσιών και των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών.

2. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να δημιουργήσει ή να προσδιορίσει:

(α) ανεξάρτητα αρμόδια εθνικά ή τοπικά ιδρύματα για την προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού, διασφαλίζοντας ότι τους παρέχονται συγκεκριμένοι πόροι και αρμοδιότητες,

(β) μηχανισμούς για συλλογή δεδομένων ή κεντρικά σημεία, σε εθνικά ή τοπικά επίπεδα και σε συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών, για το σκοπό της παρακολούθησης και της αξιολόγησης του φαινομένου της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, με τον δέοντα σεβασμό για τις απαιτήσεις προστασίας των προσωπικών δεδομένων.

3. Κάθε Μέρος θα ενθαρρύνει τη συνεργασία ανάμεσα στις αρμόδιες κρατικές αρχές, την κοινωνία των πολιτών και τον ιδιωτικό τομέα, ώστε να αποτρέψει καλύτερα και να καταπολεμήσει τη σεξουαλική εκμετάλλευση και τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών.”

Το άρθρο 10 που αποτελεί το Κεφάλαιο 3 της Συμβάσεως διαπραγματεύεται τα μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν σε εθνικό επίπεδο ώστε να συντονιστεί η συνεργασία πολλών κρατικών και ιδιωτικών φορέων για την όσο το δυνατό πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών²⁰. Πρώτα από όλα, από όλο το σώμα των διατάξεων γίνεται αντιληπτό ότι δεν μπορούν μεμονωμένες ή σπασμωδικές κινήσεις και πρωτοβουλίες να οδηγήσουν στην επίτευξη του σκοπού της Συμβάσεως. Για το λόγο αυτό, η Σύμβαση καθιστά σαφές ότι τα κράτη μέρη πρέπει να εξασφαλίσουν μια πολυεπίπεδη και διεπιστημονική συνεργασία σε εθνικό και τοπικό επίπεδο όλων των φορέων που εμπλέκονται στη προστασία των παιδιών, στη καταπολέμηση και πρόληψη των αδικημάτων σε βάρος αυτών. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στους φορείς των τομέων της εκπαίδευσης, της υγείας, των κοινωνικών υπηρεσιών και των αρχών επιβολής του νόμου και δικαστικών αρχών. Και πάλι η αναφορά αυτή είναι ενδεικτική και όχι εξαντλητική, ενώ όσον αφορά την αναφορά στους φορείς σε τοπικό επίπεδο (local level means) που θα κληθούν να συνεργαστούν, η υπόμνηση αυτή εμπεριέχει οποιοδήποτε φορέα ή υπηρεσία ευρισκόμενο ιεραρχικά σε κατώτερο επίπεδο από αυτό των κυρίων εθνικών υπηρεσιών (η διάταξη αυτή καλύπτει και τα κράτη με ομοσπονδιακό σύστημα διακυβέρνησης πχ. ΗΠΑ).

²⁰Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.12-13 , par..76-85

Η παράγραφος 2 του άρθρου 10 υποχρεώνει τα κράτη να θεσπίσουν ανεξάρτητα εθνικά ή τοπικά όργανα, τα οποία έχοντας εξασφαλίσει επαρκή χρηματοδότηση και έχοντας αναλάβει ξεκάθαρες αρμοδιότητες, θα αναλάβουν τη προστασία και τη προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού. Σύμφωνα δε με την Επιτροπή Διαβούλευσης της Συμβάσεως τα όργανα αυτά πρέπει να αφυπνίσουν όλες τις ομάδες του κοινωνικού συνόλου για τις αρνητικές επιπτώσεις που επιφέρουν στα παιδιά οι πράξεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης των παιδιών. Πάρα πολλά κράτη έχουν για το λόγο αυτό ιδρύσει φορείς ή έχουν αναθέσει σε ανεξάρτητες αρχές ή διφυή νομικά πρόσωπα τις αρμοδιότητες αυτές. Παραδείγματα τέτοιων νομικών προσώπων αποτελούν ο Διαμεσολαβητής των Παιδιών (Children's Ombudsperson) , ο Συνήγορος των Παιδιών (Children's Advocate) , ο Επίτροπος Δικαιωμάτων του Παιδιού (Child Rights Commissioner) , η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Committee on Child Rights) κ.α.²¹ Οι περισσότερες πολιτικές που αναπτύσσουν και εφαρμόζουν τα κράτη, επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα σχεδόν πάντα τα παιδιά ως υποκείμενα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων και για το λόγο αυτό, οι φορείς αυτοί θα πρέπει να παρακολουθούν το κατά πόσο επηρεάζονται θετικά ή θίγονται αρνητικά τα παιδιά ως υποκείμενα δικαίου. Πρέπει συνεπώς να επιφορτιστούν με ξεκάθαρες αρμοδιότητες, και έτσι η νομική μορφή μιας ανεξάρτητης αρχής θα μπορούσε να εξυπηρετήσει καλύτερα το σκοπό τους.

Η παράγραφος 2 του άρθρου 10 διατυπώνει την υποχρέωση των κρατών μελών να σχεδιάσουν μηχανισμούς ώστε να συλλέγουν δεδομένα σε εθνικό και τοπικό επίπεδο και σε συνεργασία με την εκάστοτε κοινωνία, να παρακολουθούν τους δείκτες εμφάνισης του φαινομένου, τις συνθήκες υπό τις οποίες διαπράττεται, το τρόπο του δράστη για την διάπραξη αυτού, τις συνέπειες στο θύμα και στα κοντινά του πρόσωπα και γενικότερα επειδή η σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση των παιδιών αποτελεί ένα φαινόμενο δυστυχώς διαρκώς εξελισσόμενο λόγω των νέων μορφών τεχνολογίας και πληροφορικής, είναι απολύτως αναγκαία η παρακολούθηση αυτής της εξέλιξης ώστε να μπορούν να ληφθούν και τα κατάλληλα μέτρα καταστολής αυτού.

²¹ Από το 1994 έχει ιδρυθεί ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός ENOC (European Network of Ombudspersons for Children), ο οποίος αποτελείται από εθνικούς μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς διαφόρων κρατών σχετικούς με τη προστασία των παιδιών και ασχολείται με τη προώθηση και προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Μέλη του αποτελούν 42 σωματεία από τα οποία τα 34 είναι σωματεία κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης και τα 23 σωματεία κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ας σημειωθεί ότι μέλη του ENOC μπορούν να γίνουν μόνο μη κερδοσκοπικά σωματεία που έχουν την έδρα τους και κάποιο κράτος μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Ακόμη, όσον αφορά τη συλλογή δεδομένων για την οποία κάνει λόγο το εν λόγω άρθρο , αυτή η συλλογή θα αφορά στατιστικά στοιχεία και όχι δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των δραστών και των θυμάτων.

Τέλος στη παράγραφο 3 επαναλαμβάνεται η υποχρέωση των κρατών να προωθούν τη συνεργασία μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού φορέα για την πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου, ενώ επισημαίνεται ότι τα κράτη δεν επιθυμούν σε καμία περίπτωση να υποβαθμίσουν το ρόλο των μη κυβερνητικών οργανώσεων, παρότι λαμβάνουν μέτρα που καλούνται σε πρώτο βαθμό τα ίδια να θεσπίσουν και να ακολουθήσουν.

ΑΡΘΡΟ 11: *“Αρχές : 1. Κάθε Μέρος θα καθιερώσει αποτελεσματικά κοινωνικά προγράμματα και θα δημιουργήσει διεπιστημονικές δομές για να παρέχει την απαραίτητη υποστήριξη στα θύματα, τους στενούς συγγενείς τους και οποιοδήποτε άτομο είναι υπεύθυνο για τη φροντίδα τους.*

2. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι όταν η ηλικία του θύματος είναι αμφίβολη και υπάρχουν λόγοι να θεωρείται ότι το θύμα είναι παιδί, τα μέτρα προστασίας και βοήθειας που παρέχονται για τα παιδιά θα παρέχονται σε αυτόν ή αυτή, εν αναμονή της επιβεβαίωσης της ηλικίας του/της.”

Στη παράγραφο 1 του άρθρου 11 αναδεικνύεται η σημασία που δίνουν τα κράτη για να παρασχεθεί οποιαδήποτε είδους βοήθεια στα θύματα και τα κοντινά σε αυτά μέλη. Η βοήθεια θα δοθεί μέσα από τη συνεργασία και συλλειτουργία διαφόρων φορέων και επαγγελματικών κλάδων, ενώ όσον αφορά την αρωγή που θα λάβουν τα κοντινά πρόσωπα των θυμάτων , η διάταξη δεν υπονοεί ότι όλα τα μέλη της οικογένειας ή του κοντινού περιβάλλοντος θα μπορούν να λάβουν αυτή τη βοήθεια αλλά μόνο αυτά που επηρεάζονται άμεσα από την άδικη (με την έννοια του ποινικού δικαίου) πράξη²² . Ακόμα είναι χαρακτηριστικό ότι δεν χρησιμοποιείται ο όρος “οικογένεια” αλλά οι λέξεις “στενοί συγγενείς” και “άτομο υπεύθυνο για τη φροντίδα τους”, ούτως ώστε να έχει όσο το δυνατόν πιο ευρύ πεδίο εφαρμογής η διάταξη, καλύπτοντας και τις περιπτώσεις όπου η επιμέλεια του παιδιού έχει ανατεθεί σε επίτροπο, σε δικαστικό συμπαραστάτη, σε ίδρυμα κ.ο.κ

Στη παράγραφο 2 υπερσκελίζεται ένα πρόβλημα με το οποίο έρχονται αντιμέτωπες οι αρχές και οι δομές που παρέχουν την βοήθεια στα θύματα. Συγκεκριμένα

²²Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.13 , par..87-88

πολλές φορές επειδή τα παιδιά θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης δεν έχουν μαζί τους επίσημα έγγραφα που να αποδεικνύουν την ηλικία τους, ή δεν θυμούνται την ηλικία τους ή ακόμη δεν μπορούν λόγω του μετατραυματικού στρες να αποκαλύψουν την ηλικία τους, οι αρμόδιοι φορείς δεν μπορούν να γνωρίζουν αν πράγματι το θύμα τέτοιων πράξεων είναι κάτω των 18 ετών. Έτσι καθιερώνεται ένα μαχητό τεκμήριο υπέρ του θύματος, αφού τα κράτη υποχρεώνονται μέχρι να εξακριβωθεί η ηλικία του θύματος, να τύχει αυτό όλης της βοήθειας και μέριμνας που προβλέπεται σαν να ήταν παιδί θύμα. Σκοπός είναι να μην αφήσουν κανένα περιθώριο καθυστέρησης στη διαδικασία επούλωσης των σωματικών και ψυχοκοινωνικών πληγών αυτού.

Παρόμοια μέτρα προστασίας των παιδιών θυμάτων προβλέπει και η Οδηγία 2011/92 στο άρθρο 18 παρ.1-2, αφού προβλέπει ότι πριν ακόμη καταδικασθεί κάποιος για αδίκημα της Οδηγίας, και εφόσον το κράτος έχει βάσιμες ενδείξεις ότι έχει τελεσθεί, το κράτος υποχρεούται να παράσχει στο παιδί βοήθεια και στήριξη, ώστε να μην καθυστερήσει η διαδικασία επούλωσης των τραυμάτων του. Επιπλέον προβλέπει και το άρθρο 18 παρ.3 το μαχητό τεκμήριο περί της ανηλικότητας του θύματος για τον οποίο δεν μπορεί να εξακριβωθεί η ηλικία του, ώστε να τύχει και αυτό της κατάλληλης βοήθειας. Εναπόκειται στα κράτη να ορίζουν πως θα ερμηνεύουν τις “βάσιμες ενδείξεις” για να εντάξουν τα παιδιά – θύματα στα προγράμματα βοήθειας.

ΑΡΘΡΟ 12: *“Αναφορά υποψίας σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης:*

1.Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι κανόνες εμπιστευτικότητας που επιβάλλονται από την εσωτερική νομοθεσία σε ορισμένους επαγγελματίες που καλούνται να εργαστούν σε επαφή με παιδιά δεν αποτελούν εμπόδιο για την πιθανότητα, οι επαγγελματίες αυτοί, να απευθυνθούν σε υπηρεσίες υπεύθυνες για την προστασία του παιδιού σε οποιαδήποτε περίπτωση έχουν βάσιμους λόγους να πιστεύουν ότι ένα παιδί είναι θύμα σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης.

2.Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να ενθαρρύνει οποιοδήποτε άτομο γνωρίζει σχετικά ή υποπτεύεται, καλή τη πίστει, σεξουαλική εκμετάλλευση ή κακοποίηση παιδιών να αναφέρει τα γεγονότα αυτά στις αρμόδιες υπηρεσίες.”

Καταρχάς το άρθρο 12 έχει ως στόχο να καθιερώσει κάποια υποχρέωση προς τους επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με τα παιδιά να υποβάλλουν επίσημες αναφορές σχετικά με περιστατικά σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης παιδιών.

Υποχρεώνει όμως τα κράτη να μην δημιουργούν μέσω της εθνικής τους νομοθεσίας προσκόμματα στο να μπορούν να καταγγεληθούν αυτά τα περιστατικά όταν οι καταγγέλλοντες λαμβάνουν γνώση αυτών ή αναγνωρίζουν αυτά στα πλαίσια άσκησης του επαγγέλματος τους²³. Παρόλα αυτά, σε πολλά κράτη η ίδια η εθνική νομοθεσία έχει υποχρεώσει του επαγγελματίες που έρχονται σε επαφή με τα παιδιά, μέσω των Κωδίκων Δεοντολογίας που έχουν τα περισσότερα επαγγέλματα, να αναφέρουν τα περιστατικά ακόμη και αν δεν είναι βέβαιοι για αυτά, χωρίς να έχουν ποινικές ή πειθαρχικές κυρώσεις. Δηλαδή να μην τίθεται ζήτημα παραβίασης του επαγγελματικού απορρήτου πχ του ιατρού που διαπιστώνει εξετάζοντας το παιδί σημάδια σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, του ψυχίατρου που αντιλαμβάνεται ότι ο ψυχικός κόσμος του παιδιού έχει “κλειδώσει” λόγω μιας σεξουαλικής κακοποίησης που έχει υποστεί, του αστυνομικού που στα πλαίσια έρευνας που διεξάγεται βλέπει το μέρος όπου εκμεταλλεύονται το παιδί, του κοινωνικού λειτουργού που εξετάζοντας τις συνθήκες διαβίωσης μιας οικογένειας αντιλαμβάνεται ότι μπορεί ένα παιδί της οικογένειας να έχει πέσει θύμα κ.α

Στη δεύτερη παράγραφο, υποχρεώνονται τα κράτη να θεσπίσουν κατάλληλα μέτρα και να δώσουν κίνητρα ακόμη και στον απλό πολίτη που υποπτεύεται τη κακοποίηση ή εκμετάλλευση ενός παιδιού, να μπορεί να καταγγείλει αυτό στις αρμόδιες υπηρεσίες, χωρίς να έχει ο ίδιος για αυτή του τη πράξη, προβλήματα με το νόμο. Χαρακτηριστική είναι η αναφορά “καλή τη πίστει” γιατί η υποχρέωση αυτή των κρατών δεν πρέπει να αποτελεί άλλοθι προστασίας τυχόν κακόβουλων ενεργειών από πολίτες που καταχρηστικά προβαίνουν σε καταγγελίες ή που φαντάζονται ότι μπορεί να υπάρχει παιδί θύμα τέτοιων πράξεων.

Ίδιες υποχρεώσεις καθιερώνει και η Οδηγία 2011/92 στο άρθρο 16. Συγκεκριμένα στη πρώτη παράγραφο αυτού, θεσπίζεται υποχρέωση των κρατών μελών της ΕΕ να νομοθετήσουν έτσι ώστε οι κανόνες εμπιστευτικότητας που εφαρμόζονται σε όλα τα επαγγέλματα να μην εμποδίζουν τον εκάστοτε επαγγελματία, κυρίως αυτόν που λόγω της φύσεως της δουλειάς του έρχεται σε τακτική επαφή με τα παιδιά, να καταγγείλει περιστατικά σεξουαλικής βίας σε βάρος παιδιών. Βέβαια το άρθρο 16 παρ.1 δεν κάνει λόγο για την “κατάλληλη γνώση” που θα πρέπει να έχουν οι επαγγελματίες

²³Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.14, par.89-91

που συναναστρέφονται με τα παιδιά για να μπορούν να αναγνωρίσουν ενδείξεις τέτοιων περιστατικών , αν το θύμα διστάζει ή φοβάται να μιλήσει παρά μόνο θέτουν ως κριτήριο το να έχει ο επαγγελματίας “εύλογους λόγους” για να καταγγείλει το συμβάν. Επιπλέον, υποχρεώνουν τα κράτη μέσω κατάλληλων μέτρων να ενθαρρύνουν και κάθε πολίτη, που μπορεί να γνωρίζει ή να έχει βάσιμες υποψίες για κάποιο τέτοιο αδίκημα , να μπορεί να απευθυνθεί στις αρμόδιες αρχές και να το καταγγείλει.

ΑΡΘΡΟ 13: *“Γραμμές υποστήριξης : Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να ενθαρρύνει και να υποστηρίζει τη δημιουργία υπηρεσιών πληροφόρησης, όπως τηλεφωνικές ή διαδικτυακές γραμμές υποστήριξης, για την παροχή συμβουλών σε όσους απευθύνονται σε αυτές, ακόμη και εμπιστευτικά ή με τη δέουσα προσοχή για την τήρηση της ανωνυμίας τους.”*

Το άρθρο αυτό είναι υψηλής σπουδαιότητας, αφού δίνει διέξοδο στα ίδια τα θύματα να επικοινωνήσουν το περιστατικό και να απαλλαχθούν από την κακοποίηση. Υποχρεώνει τα κράτη , εκμεταλλευόμενα τις νέες τεχνολογίες , να δημιουργήσουν κυρίως τηλεφωνικές ή διαδικτυακές γραμμές στις οποίες θα απευθύνεται το παιδί και θα καταγγέλλει το περιστατικό , θα ζητά βοήθεια ή συμβουλή. Πρέπει δε να διασφαλισθεί ότι οι γραμμές αυτές θα λειτουργούν 24 ώρες το εικοσιτετράωρο, 7 ημέρες την εβδομάδα.

Η Οδηγία 2011/92 στις αιτιολογικές σκέψεις που έλαβαν υπόψη τα κράτη για να εκδώσουν τις διατάξεις των άρθρων και συγκεκριμένα στην 35η σκέψη , κάνει ειδική αναφορά για τις τηλεφωνικές γραμμές που ήδη λειτουργούν για τα παιδιά που τελούν σε κίνδυνο λόγω διαφόρων καταστάσεων , όπως οι ανοικτές γραμμές επικοινωνίας 116000 για αγνοούμενα παιδιά, 116606 για θύματα εγκλημάτων και 116111 για παιδιά. Προτρέπει τα κράτη να εκμεταλλευτούν την εμπειρία των γραμμών αυτών και μάλιστα αναφέρει και την απόφαση 2007/116/EK της Επιτροπής της 15ης Φεβρουαρίου 2007, η οποία δίνει τη δυνατότητα στα κράτη να κατοχυρώσουν γραμμές που αρχίζουν από το “116” και αφορούν θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος. Έτσι τα κράτη πρέπει να διεξάγουν καμπάνιες για να ενημερώσουν τον απλό πολίτη και τα παιδιά , για το ότι υπάρχει αυτός ο αριθμός που θα μπορούν να απευθυνθούν για βοήθεια.

ΑΡΘΡΟ 14: *“Βοήθεια προς τα θύματα:*

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να παρέχει βοήθεια στα θύματα, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, για τη σωματική και ψυχοκοινωνική τους ανάκαμψη.

Τα μέτρα που θα λαμβάνονται σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο, θα λαμβάνουν υπόψη τις απόψεις, τις ανάγκες και τις ανησυχίες του παιδιού.

2. Κάθε Μέρος θα λάβει μέτρα, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από την εσωτερική του νομοθεσία, για τη συνεργασία με μη κυβερνητικούς οργανισμούς, άλλους σχετικούς οργανισμούς ή άλλα στοιχεία της κοινωνίας των πολιτών που εμπλέκονται στην παροχή βοήθειας στα θύματα.

3. Όταν οι γονείς ή τα άτομα που φροντίζουν το παιδί εμπλέκονται στη σεξουαλική εκμετάλλευση ή τη σεξουαλική κακοποίηση του/της, οι διαδικασίες επέμβασης που θα ακολουθούνται κατ' εφαρμογή του Άρθρου II, παράγραφος 1, θα περιλαμβάνουν:

-τη δυνατότητα απομάκρυνσης του φερόμενου ως δράστη,

-τη δυνατότητα απομάκρυνσης του θύματος από το οικογενειακό του/της περιβάλλον. Οι συνθήκες και η διάρκεια μιας τέτοιας απομάκρυνσης θα καθορίζονται σύμφωνα με το καλύτερο συμφέρον του παιδιού.

4. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι τα άτομα που είναι κοντά στο θύμα μπορούν να ωφεληθούν, όπου ενδείκνυται, από θεραπευτική βοήθεια, κυρίως έκτακτη ψυχολογική φροντίδα.”

Το άρθρο αυτό αφιερώνεται αποκλειστικά στη βοήθεια που πρέπει να παρέχεται στα θύματα²⁴. Η βοήθεια αυτή πρέπει να είναι διπλή: βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη, και πάντοτε ανάλογη με την ηλικία του θύματος. Ωστόσο το άρθρο αυτό δεν θέτει χρονικούς περιορισμούς στο μέχρι πότε θα λαμβάνει ένα θύμα τη βοήθεια που απαιτεί η περίπτωση του. Άλλωστε δεν θα εκπλήρωνε και το σκοπό της η ίδια η βοήθεια αν περιοριζόταν χρονικά. Η φύση αυτών των εγκλημάτων είναι τέτοια που μπορεί να χρειαστεί για την αποθεραπεία του παιδιού, να του παρέχεται βοήθεια και κατά την ενήλικη ζωή του. Η διάταξη συνεπώς εξασφαλίζει αυτό. Ότι το παιδί – θύμα θα επουλώσει τις σωματικές και ψυχικές πληγές του και αυτό θα διαρκέσει όσο χρόνο κριθεί απαραίτητο. Μάλιστα κάθε ζημία που έχει υποστεί το παιδί θύμα πρέπει να τύχει ιδιαίτερης μνείας και φροντίδας, ακριβώς γιατί το θύμα είναι ένα παιδί, δηλαδή μια ευάλωτη κοινωνική ομάδα, και τα εγκλήματα αυτά ιδιαίτερα βαριά.

Όσον αφορά την βοήθεια που θα παρασχεθεί στο θύμα για την σωματική του ανάκαμψη, αυτή εμπερικλείει κάθε δυνατή ιατρική βοήθεια, με ιδιαίτερη έμφαση στα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα και κυρίως στον ιό HIV. Η ψυχοκοινωνική ανάκαμψη αφορά το πώς θα ξεπεράσει το μετατραυματικό σοκ το θύμα και πως θα

²⁴Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.14-15 , par. 93-100.

αποκατασταθεί η ένταξη του στην κοινωνία. Όλη αυτή η βοήθεια δε, θα λαμβάνει υπόψη της τις ανάγκες και τις ανησυχίες του παιδιού αλλά και την άποψη του για τη βοήθεια που λαμβάνει.

Στην δεύτερη παράγραφο επισημαίνεται για ακόμη μια φορά ο ρόλος που θα διαδραματίσει η συνεργασία των κρατικών φορέων με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις για την αποκατάσταση της υγείας (σωματική-ψυχικής) του θύματος.

Στην τρίτη παράγραφο γίνεται αναφορά στη βοήθεια που θα λάβει το παιδί, όταν ο δράστης είναι ο γονέας του ή άτομο επιφορτισμένο με τη φροντίδα του, δηλαδή όταν ο δράστης είναι ο ασκών την γονική μέριμνα αυτού. Τότε επειδή ο γονέας ή ο επίτροπος πρέπει εκ του νόμου να ασκήσει τις εξουσίες που περιλαμβάνει το δικαίωμα της γονικής μέριμνας (επιμέλεια, διοίκηση περιουσίας, εκπροσώπηση ενώπιον κάθε αρχής) όμως από την άλλη πλευρά έχει καταφερθεί ενάντια στο ίδιο το δικαίωμα, μέχρι να κινηθούν οι νομικές διαδικασίες για να του αφαιρεθεί πχ η επιμέλεια του παιδιού, υπάρχει ειδική πρόβλεψη, αυτή της παραγράφου 3, όπου ως μέτρο προστασία και βοήθειας στο ίδιο το θύμα προβλέπεται η απομάκρυνση του παιδιού από το δράστη ή/και από το οικογενειακό του περιβάλλον. Εδώ γνώμονα για το ποιο ή ποια μέτρα θα ληφθούν διαδραματίζει το συμφέρον του παιδιού, το οποίο στα περισσότερα κράτη αποτελεί και το κύριο κριτήριο του εθνικού νομοθέτη όταν εφαρμόζει τις διατάξεις του οικογενειακού δικαίου ή του ποινικού σε αντίστοιχες περιπτώσεις. Ας σημειωθεί ακόμα ότι δεν αποτελεί μέτρο τιμωρίας του φερόμενου δράστη, ο οποίος κιόλας μέχρι να εκδοθεί η αμετάκλητη απόφαση του ποινικού δικαστηρίου, καλύπτεται από το τεκμήριο της αθωότητας, αλλά μέτρο βοήθειας προς το ίδιο το θύμα.

Τέλος η παράγραφος 4 επαναλαμβάνει ότι βοήθειας και κυρίως ψυχολογικής πρέπει να τύχουν και τα κοντινά μέλη των θυμάτων και αυτό γιατί για την ίδια την βοήθεια των θυμάτων, η υποστήριξη από τα άτομα του κοντινού τους περιβάλλοντος είναι σημαντική και καταλυτική, ενώ πρέπει η υποστήριξη που θα λάβουν από το περιβάλλον τους να είναι μεγάλη, κάνοντας αυτά να αποβάλλουν το στίγμα που μπορεί να νιώθουν, λόγω αυτής της εμπειρίας.

Το ότι τα θύματα πρέπει να τύχουν βοήθειας για αποκατάσταση των σωματικών και ψυχικών τους τραυμάτων με βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα αποτελέσματα προβλέπει και η Οδηγία 2011/92 στην 31η αιτιολογική σκέψη της Οδηγίας.

ΑΡΘΡΟ 15: *“Γενικές αρχές*

- 1. Κάθε Μέρος θα διασφαλίσει ή θα προωθήσει σύμφωνα με την εσωτερική του νομοθεσία, αποτελεσματικά προγράμματα ή μέτρα παρέμβασης για τα άτομα που αναφέρονται στο Άρθρο 16, παράγραφοι 1 και 2 με σκοπό την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων επαναλαμβανόμενων αδικημάτων σεξουαλικής φύσης ενάντια σε παιδιά. Η πρόσβαση σε αυτά τα προγράμματα ή μέτρα θα είναι δυνατή οποτεδήποτε κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας, εντός και εκτός φυλακών, σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται από την εσωτερική νομοθεσία.*
- 2. Κάθε Μέρος θα διασφαλίσει ή θα προωθήσει, σύμφωνα με την εσωτερική του νομοθεσία, την ανάπτυξη συνεταιρισμών ή άλλων μορφών συνεργασίας ανάμεσα στις αρμόδιες αρχές, ιδιαίτερα τις υγειονομικές αρχές και τις κοινωνικές υπηρεσίες και τις δικαστικές αρχές και άλλους φορείς υπεύθυνους για την παρακολούθηση των ατόμων που αναφέρονται στο Άρθρο 16, παράγραφοι 1 και 2.*
- 3. Κάθε Μέρος θα παρέχει, σύμφωνα με την εσωτερική του νομοθεσία, μια αξιολόγηση της επικινδυνότητας και των πιθανών κινδύνων επανάλληψης των αδικημάτων που καθορίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, από τα άτομα που αναφέρονται στο Άρθρο 16, παράγραφοι 1 και 2, με στόχο τον προσδιορισμό κατάλληλων προγραμμάτων ή μέτρων.*
- 4. Κάθε Μέρος θα παρέχει, σύμφωνα με την εσωτερική του νομοθεσία, μια αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων και των μέτρων που εφαρμόστηκαν”*

Οι διατάξεις του άρθρου 15 αποτελούν προστιθέμενη αξία στο εξεταζόμενο νομοθέτημα. Αποτελούν διατάξεις που ασχολούνται με τη πρόληψη επανάλληψης τέτοιων αδικημάτων μέσα από προγράμματα , τα οποία αξιολογούνται ως προς την αποτελεσματικότητά τους. Τα προγράμματα και τα μέτρα πρέπει να είναι ευέλικτα και δεν έχουν υποχρεωτικό χαρακτήρα ως προς την παρακολούθησή τους από τους δράστες, καθώς δεν προσπαθούν να υποκαταστήσουν την εθνική ποινική νομοθεσία και για αυτό το λόγο διατυπώνονται πάντοτε με την επιφύλαξη της εσωτερικής νομοθεσίας²⁵. Επίσης δεν αφορούν άτομα πάσχοντα από πνευματικές διαταραχές. Εναπόκειται στην βούληση και του ίδιου του δράστη να τα παρακολουθήσει (άρθρο 17), γιατί οι διατάξεις του άρθρου αυτού δεν αποτελούν μέρος της ποινής που θα του επιβληθεί. Ωστόσο παρότι δεν μπορεί το κράτος να επιβάλλει σε κάποιο άτομο να παρακολουθήσει κάποιο τέτοιο πρόγραμμα , τα περισσότερα ποινικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης προβλέπουν τη παρακολούθηση κάποιου από αυτά τα προγράμματα είτε μέσα στη φυλακή είτε εφόσον εκτίσει ο καταδικασθείς τη ποινή του , σε δομή της κοινωνίας για την επανένταξη του σε αυτή.

²⁵Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.15-16 , par.101-104

Παραδείγματος χάρη στην Ελλάδα, εάν ο δράστης είναι ανήλικος δηλαδή δεν έχει συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας του δεν θα εκτίσει ποινή κράτησης σε κατάστημα φυλακών, αλλά θα του επιβληθούν αναμορφωτικά μέτρα στα οποία συμπεριλαμβάνεται και η παρακολούθηση τέτοιων προγραμμάτων. Συνεπώς παρόλο που η διάταξη δεν έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα, στη πράξη οι δράστες τέτοιων αδικημάτων αναγκάζονται να παρακολουθούν τέτοια προγράμματα.

Αυτού του είδους τα προγράμματα πρέπει να παρεμβαίνουν τριπλά εξασφαλίζοντας :

- (α) τη ψυχολογική αποκατάσταση του δράστη μέσω της εφαρμογής διαφόρων θεραπευτικών μεθόδων όπως λ.χ η γνωστική συμπεριφοριστική θεραπεία ή η θεραπεία με ψυχοδυναμική προσέγγιση
- (β) την ιατρική αποκατάσταση του δράστη κυρίως μέσω του θεραπειάς καταστολής των ορμονών (ιατρικός ευνουχισμός)
- (γ) την κοινωνική αποκατάσταση του δράστη για την επανένταξη του στη κοινωνία και την εξασφάλιση ότι θα έχει μια ομαλή συμπεριφορά μη παραβατική.

Ακόμη, τα μέτρα πρόληψης θα μπορούν να τα παρακολουθούν: (α) όσοι δεν έχουν καταδικασθεί για αυτά τα σεξουαλικής φύσεως αδικήματα , αλλά έχει ασκηθεί ποινική δίωξη εναντίον τους ή εκκρεμεί η άσκηση της ποινικής δίωξης επειδή η υπόθεση βρίσκεται στο στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης , (β) όσοι δεν είναι οι αυτουργοί του εγκλήματος αλλά εμπλέκονται με άλλες μορφές συμμετοχής στο έγκλημα, (γ) όσοι έχουν καταδικασθεί για τη διάπραξη, (δ) τα παιδιά δράστες (άρθρο 16).

Τα προγράμματα θα έχουν ως στόχο τη πρόληψη τελέσεως νέων σεξουαλικών αδικημάτων με την ελαχιστοποίηση κάθε κινδύνου. Έτσι οι δράστες θα παρακολουθούνται μέσα από τους αρμόδιους φορείς που θα συνεργάζονται ταυτόχρονα μεταξύ τους, και θα αξιολογείται τόσο ο βαθμός επικινδυνότητας του εκάστοτε δράστη να διαπράξει νέο σεξουαλικής φύσεως έγκλημα αλλά και το πρόγραμμα που παρακολούθησε και το κατά πόσο ήταν αποτελεσματικό.

ΑΡΘΡΟ 16: *“Αποδέκτες των προγραμμάτων και των μέτρων παρέμβασης:*

1. Κάθε Μέρος θα διασφαλίσει, σύμφωνα με την εσωτερική του νομοθεσία, ότι τα άτομα που υπόκεινται σε ποινικές διαδικασίες για οποιαδήποτε από τα αδικήματα που καθορίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση μπορούν να έχουν πρόσβαση στα προγράμματα ή τα μέτρα που αναφέρονται στο Άρθρο 15, παράγραφος 1, υπό την βάση προϋποθέσεων που δεν είναι ούτε επιζήμιες ούτε αντίθετες με τα δικαιώματα υπεράσπισης και τις απαιτήσεις μιας δίκαιης και

αμερόληπτης δίκης και ιδιαίτερα με τον δέοντα σεβασμό στους κανόνες που διέπουν την αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας.

2. Κάθε Μέρος θα διασφαλίσει, σύμφωνα με την εσωτερική του νομοθεσία, ότι τα άτομα που καταδικάζονται για οποιοδήποτε από τα αδικήματα που καθορίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, μπορούν να έχουν πρόσβαση στα προγράμματα ή τα μέτρα που αναφέρονται στο Άρθρο 15, παράγραφος 1.

3. Κάθε Μέρος θα διασφαλίσει, σύμφωνα με την εσωτερική του νομοθεσία, ότι τα προγράμματα ή τα μέτρα παρέμβασης αναπτύσσονται ή προσαρμόζονται ώστε να ανταποκρίνονται στις αναπτυξιακές ανάγκες παιδιών που διέπραξαν σεξουαλικά αδικήματα, περιλαμβανομένων και εκείνων που δεν έχουν φθάσει την ηλικία ποινικής ευθύνης, με στόχο την αντιμετώπιση των προβλημάτων σεξουαλικής συμπεριφοράς τους.”

Στο άρθρο αυτό καθορίζεται ποιοι είναι οι αποδέκτες των μέτρων και των προγραμμάτων, για τα οποία γίνεται λόγος στο προηγούμενο άρθρο 15 της Συμβάσεως. Η πρώτη κατηγορία αποδεκτών είναι τα άτομα στα οποία έχει ασκηθεί ποινική δίωξη για διάπραξη σεξουαλικής φύσεως εγκλημάτων ή άτομα τα οποία ερευνώνται από τις δικαστικές αρχές για πιθανή διάπραξη ή άτομα για τα οποία δεν έχει ολοκληρωθεί η προκαταρκτική εξέταση αλλά αναμένεται να ασκηθεί ποινική δίωξη. Όλα αυτά τα άτομα μπορούν να παρακολουθήσουν τα θεραπευτικά προγράμματα παρέμβασης, χωρίς ωστόσο να τεκμαίρεται η ενοχή τους. Η Επιτροπή Διαβούλευσης θέλει να καταστήσει σαφές ότι οι εθνικές αρχές δεν πρέπει να είναι προκατειλημμένες απέναντι σε κάποιο από τα ως άνω άτομα που θα παρακολουθήσει αυτά τα προγράμματα, για το λόγο αυτό ξεκαθαρίζουν ότι σκοπός της διατάξεως δεν είναι να θιχτούν τα δικαιώματα του κατηγορουμένου και κυρίως το τεκμήριο της αθωότητας²⁶. Η δεύτερη κατηγορία που θα μπορεί να παρακολουθεί τα προγράμματα αυτά είναι όσοι έχουν καταδικασθεί για αυτού του είδους τα εγκλήματα και η τρίτη κατηγορία είναι τα παιδιά δράστες τέτοιων εγκλημάτων. Για τη κατηγορία αυτή, η παρακολούθηση αυτών των προγραμμάτων πρέπει να είναι υποχρεωτική και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες αντιμετώπισης των συμπεριφοριστικών και σεξουαλικών ζητημάτων τους.

ΑΡΘΡΟ 17 : “Ενημέρωση και συγκατάθεση :

²⁶Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.16-17 , par.105-109.

1. Κάθε Μέρος θα διασφαλίσει, σύμφωνα με την εσωτερική του νομοθεσία, ότι τα άτομα που αναφέρονται στο Άρθρο 16 στα οποία έχουν προταθεί προγράμματα ή μέτρα παρέμβασης είναι πλήρως ενημερωμένα για τους λόγους για τους οποίους προτάθηκαν και δίνουν τη συγκατάθεσή τους για το πρόγραμμα ή τα μέτρα έχοντας πλήρη επίγνωση των γεγονότων.

2. Κάθε Μέρος θα διασφαλίσει, σύμφωνα με την εσωτερική του νομοθεσία, ότι τα άτομα στα οποία έχουν προταθεί προγράμματα ή μέτρα παρέμβασης ενδέχεται να τα αρνηθούν και, στην περίπτωση ατόμων που έχουν καταδικαστεί, ότι έχουν ενημερωθεί για τις πιθανές συνέπειες που μπορεί να έχει μια τέτοια άρνηση.”

Το άρθρο 17 δίνει έμφαση στη συγκατάθεση που πρέπει να δώσουν τα άτομα στα οποία προτείνεται η παρακολούθηση των προγραμμάτων αυτών²⁷. Τα άτομα αυτά πρέπει να συναινέσουν έχοντας πρώτα ενημερωθεί πλήρως (α) για ποιο λόγο τους προτείνεται να τα παρακολουθήσουν, (β) για το περιεχόμενο του προγράμματος, (γ) για το ότι έχουν δικαίωμα να αρνηθούν να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα και (δ) εάν τα άτομα αυτά έχουν καταδικασθεί για το έγκλημα και έχουν απολυθεί υπό τον όρο της παρακολούθησης κάποιου προγράμματος ή τους επιβλήθηκε ποινή με αναστολή, η οποία δόθηκε με την ταυτόχρονη υποχρέωση τους να παρακολουθήσουν κάποιο πρόγραμμα, για το ότι η πολιτεία έχει το δικαίωμα είτε να άρει την απόλυση με όρο, επιβάλλοντας στον καταδικασθέντα να εκτίσει και το υπόλοιπο της ποινής του είτε να παύσει το ανασταλτικό αποτέλεσμα της ποινής και να υποχρεωθεί να εκτίσει τη ποινή ολόκληρη.

ΑΡΘΡΟ 18: “Σεξουαλική κακοποίηση

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι ακόλουθες σκόπιμες συμπεριφορές ποινικοποιούνται:

(α) συμμετοχή σε σεξουαλικές δραστηριότητες με ένα παιδί το οποίο, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, δεν έχει φτάσει στη νόμιμη ηλικία για σεξουαλικές δραστηριότητες,

(β) συμμετοχή σε σεξουαλικές δραστηριότητες με ένα παιδί όπου:

-γίνεται χρήση εξαναγκασμού, βίας ή απειλών, ή

-γίνεται κατάχρηση αναγνωρισμένης θέσης εμπιστοσύνης, εξουσίας ή επιρροής επί του παιδιού, ακόμη και εντός της οικογένειας, ή

-γίνεται κατάχρηση μιας ιδιαίτερα ευάλωτης κατάστασης του παιδιού, κυρίως λόγω διανοητικής ή σωματικής αναπηρίας ή κατάστασης εξάρτησης.

²⁷Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.17, par.110-111.

2. Για το σκοπό της παραγράφου 1 παραπάνω, κάθε Μέρος θα αποφασίσει την ηλικία κάτω από την οποία απαγορεύεται η συμμετοχή σε σεξουαλικές δραστηριότητες με ένα παιδί.

3. Οι διατάξεις της παραγράφου 1.α δεν έχουν ως σκοπό τη ρύθμιση συναινετικών σεξουαλικών πράξεων μεταξύ ανηλίκων”.

Το άρθρο 18 ορίζει ποιες πράξεις συνιστούν το αδίκημα της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. Διακρίνει δύο περιπτώσεις : (α) τη συμμετοχή του παιδιού σε σεξουαλικές δραστηριότητες με το δράστη, όταν το παιδί δεν έχει συμπληρώσει τη νόμιμη ηλικία συμμετοχής που προβλέπει η εκάστοτε έννομη τάξη και (β) τη συμμετοχή του παιδιού σε σεξουαλικές δραστηριότητες με το δράστη , όπου η συμμετοχή του γίνεται μέσω εξαναγκαστικών μέτρων ή καταχρήσεως αναγνωσμένης θέσης εμπιστοσύνης ή καταχρήσεως της θέσεως του δράστη.

Καταρχάς πρέπει να διευκρινιστεί ότι τα συμβαλλόμενα μέρη δεν έδωσαν ορισμό για το τι συνιστά “σεξουαλική δραστηριότητα”, και εναπόθεσαν το προσδιορισμό του όρου στον εθνικό νομοθέτη²⁸. Επιπλέον , από τη πρώτη πρόταση της διατάξεως τονίζεται ότι τα κράτη πρέπει να ποινικοποιήσουν τις ως άνω πράξεις, οι οποίες θα τιμωρούνται μόνο εφόσον διαπράττονται με δόλο, δηλαδή σκοπό πρόκλησης τους αποτελέσματος της εγκληματικής συμπεριφοράς. Μάλιστα ο δόλος πρέπει να υπάρχει σε όλα τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος. Ο δράστης πρέπει να θέλει το αποτέλεσμα.

Όσον αφορά την περίπτωση 1α , σκοπός των συμβαλλομένων κρατών είναι να καταστήσουν ξεκάθαρο ότι εφόσον ο εθνικός νομοθέτης έχει ορίσει την ηλικία από τη συμπλήρωση της οποίας επιτρέπεται η συμμετοχή σε σεξουαλικές δραστηριότητες , αν ένα παιδί που δεν έχει συμπληρώσει την ηλικία αυτή επιδοθεί σε αυτές , τότε διαπράττεται το αδίκημα της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. Αρχικά, τα συμβαλλόμενα κράτη ήθελαν να θεσπίσουν ένα κοινό όριο ηλικίας, ωστόσο διαπιστώθηκε στη συνέχεια ότι υπάρχουν μεγάλες αποκλίσεις στα ηλικιακά όρια που προβλέπουν σε εθνικό επίπεδο τα συμβαλλόμενα κράτη (από τα 13 έως τα 17) και για αυτό το λόγο παραπέμπουν όσον αφορά το όριο ηλικίας στον εκάστοτε εθνικό νομοθέτη. Η διάταξη αυτή ωστόσο είναι προβληματική γιατί π.χ ένα παιδί 15 ετών που στην Ελλάδα θεωρείται θύμα σεξουαλικής κακοποίησης στη Γαλλία δεν θεωρείται. Συνεπώς , οι εν δυνάμει δράστες στη μια χώρα τιμωρούνται ενώ στην άλλη όχι, και ουσιαστικά οι

²⁸Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.18-20 , par.117-129.

χώρες είναι σαν να χωρίζονται στις “ανεκτικές” και στις “μη ανεκτικές” προς τους δράστες.

Στη περίπτωση 1β, σκοπός των συμβαλλομένων κρατών είναι να ποινικοποιήσουν τη συμμετοχή σε σεξουαλικές δραστηριότητες με ένα παιδί, ανεξάρτητα από την ηλικία του παιδιού (δηλαδή ακόμη και αν έχει συμπληρώσει το όριο που θα θέτει ο νομοθέτης για την συμμετοχή σε αυτές) , όταν συντρέχουν τρεις περιπτώσεις – αιτίες συμμετοχής του παιδιού σε αυτές: (α) χρήση μέσων εξαναγκασμού, βίας ή /και απειλών, (β) κατάχρηση της θέσης εμπιστοσύνης , εξουσίας ή επιρροής του δράστη στο παιδί, (γ) κατάχρηση μιας ευάλωτης κατάστασης.

Η κατάχρηση της θέσης εμπιστοσύνης αφορά κυρίως περιπτώσεις όπου η σχέση εμπιστοσύνης ή επιρροής έχει διαμορφωθεί μέσα από την άσκηση του επαγγέλματος του δράστη (π.χ δάσκαλοι, ιατροί, κοινωνικοί λειτουργοί κ.α) και η σχέση εξουσίας του δράστη και του παιδιού μέσα από την σωματική, οικονομική, θρησκευτική ή κοινωνική ή συναισθηματική υπεροχή του δράστη σε σύγκριση με αυτή του παιδιού. Στην περίπτωση αυτή εντάσσεται και η κακοποίηση του παιδιού από μέλος της οικογένειας του, όπου οι μεγαλύτεροι ενήλικες στην οικογένεια (π.χ πατέρας, μητέρα, θείος, παππούς, θετός γονέας, πατριός, επίτροπος, κηδεμόνας, κ.α) ασκούν συναισθηματικό, οικονομικό και σωματικό έλεγχο – εξουσία στο παιδί. Μάλιστα το γεγονός ότι γίνεται ειδική υπόμνηση για την κακοποίηση από την οικογένεια, δεικνύει σύμφωνα και με στατικά στοιχεία ότι αποτελεί από τα πιο συχνά αδικήματα σεξουαλικής κακοποίησης.

Η κατάχρηση μιας ιδιαίτερα ευάλωτης κατάστασης του παιδιού αφορά κυρίως παιδιά με κινητικά ή διανοητικά προβλήματα, με προβλήματα αυτισμού και κοινωνικοποίησης , και με ψυχολογικά προβλήματα. Επιπλέον αφορά παιδιά που είναι χρήστες ναρκωτικών ή εθισμένα στο αλκοόλ, ή περιπτώσεις παιδιών που δεν είναι εξαρτημένα αλλά έτυχε περιστασιακά να κάνουν χρήση ναρκωτικών ή να καταναλώσουν αλκοόλ και ο δράστης εκμεταλλεύτηκε εκείνη την ώρα που δεν μπορούσαν να έχουν συνείδηση των πραττομένων τους και τα κακοποίησε σεξουαλικά. Έκανε δηλαδή κατάχρηση της μη συνειδήσεως επί του εαυτού τους. Επιπλέον στη περίπτωση αυτή εντάσσεται και η κατάσταση κατά την οποία τα θύματα με διανοητική ή σωματική αναπηρία πιστεύουν ότι δεν έχουν άλλη επιλογή, παρά να ενδώσουν στη κακοποίηση κυρίως όταν συνδέονται με τον δράστη με συγγενικούς δεσμούς, οικονομικά ή συναισθηματικά. Τότε, παρότι μπορεί να ενδώσουν στην κακοποίηση , η ίδια η ευάλωτη

κατάσταση στην οποία βρίσκονται καθιστά την συναίνεση τους άκυρη, και συνεπώς παράνομη τη συμμετοχή τους στη σεξουαλική δραστηριότητα.

Τέλος στη παράγραφο 3 ξεκαθαρίζεται ότι σκοπός του άρθρου αυτού δεν είναι να ποινικοποιήσει οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη τελείται συναινετικά μεταξύ ανηλίκων, οι οποίοι είναι φυσιολογικό να προσπαθούν να εξερευνήσουν τον εαυτό τους, ακόμα και αν δεν έχουν συμπληρώσει το προβλεπόμενο από το εθνικό νομοθέτη όριο ηλικίας για τη συμμετοχή τους.

Η Οδηγία 2011/92 κατηγοριοποιεί διαφορετικά τα αδικήματα σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού. Συγκεκριμένα την συμμετοχή του παιδιού σε σεξουαλική πράξη, όταν δεν έχει φτάσει στη νόμιμη ηλικία, την οποία ποινικοποιεί η Σύμβαση Lanzarote ως κύρια μορφή σεξουαλικής κακοποίησης, η Οδηγία ποινικοποιεί και αυτή στο άρθρο 3 παρ.4. Ωστόσο ως κύρια μορφή σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού η Οδηγία προβλέπει τον εξαναγκασμό του παιδιού που δεν έχει φτάσει τη νόμιμη ηλικία σεξουαλικής συναίνεσης, να γίνει μάρτυρας σεξουαλικών πράξεων ή σεξουαλικής κακοποίησης. Προσοχή!! Ποινικοποιεί ως διαφορετική μορφή σεξουαλικής κακοποίησης τον εξαναγκασμό του παιδιού να γίνει μάρτυρας και ως διαφορετική μορφή τη συμμετοχή του παιδιού σε αυτή. Σε αντίθεση με την Οδηγία, η Σύμβαση Lanzarote τον εξαναγκασμό του παιδιού να γίνει μάρτυρας της κακοποίησης ή της πράξης, τον ποινικοποιεί με άλλη μορφή εγκλήματος, αυτή της “διαφθοράς παιδιών” (άρθρο 22).

Επιπλέον η Οδηγία ποινικοποιεί στο άρθρο 3 παρ. 5 (I),(ii),(iii) ως μορφές σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών και τις τρεις περιπτώσεις που αναφέρθηκαν ανωτέρω, ήτοι τη συμμετοχή του παιδιού σε σεξουαλική πράξη με (α) τη χρήση μέσων εξαναγκασμού, βίας ή /και απειλών, (β) τη κατάχρηση της θέσης εμπιστοσύνης, εξουσίας ή επιρροής του δράστη στο παιδί, (γ) τη κατάχρηση μιας ευάλωτης κατάστασης. Ακόμη ως σεξουαλική κακοποίηση παιδιού ορίζει και τη χρήση εξαναγκασμού, βίας ή απειλής για να συμμετέχει το παιδί σε σεξουαλική πράξη με τρίτο πρόσωπο (άρθρο 3 παρ.6), όχι στα πλαίσια της εκπόρνευσης αυτού, μορφή αδικήματος που δεν προβλέπει η Σύμβαση Lanzarote.

ΑΡΘΡΟ 19: “Αδικήματα που αφορούν την παιδική πορνεία

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι ακόλουθες σκόπιμες συμπεριφορές ποινικοποιούνται:

- (α) η στρατολόγηση παιδιού στην πορνεία ή ο εξαναγκασμός παιδιού να συμμετέχει στην πορνεία,
- (β) ο εξαναγκασμός παιδιού στην πορνεία ή η αποκόμιση κέρδους από τη συμμετοχή ή άλλη εκμετάλλευση παιδιού// εκμετάλλευση παιδιού με οποιοδήποτε άλλο τρόπο για το σκοπό αυτό,
- (γ) η προσφυγή στην παιδική πορνεία.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ο όρος «παιδική πορνεία» θα σημαίνει τη χρησιμοποίηση παιδιού για σεξουαλικές πράξεις με την προσφορά ή υπόσχεση χρημάτων ή άλλου είδους αμοιβής ή ανταλλάγματος σαν πληρωμή ή υπόσχεση πληρωμής, ανεξάρτητα από το εάν αυτή η πληρωμή, υπόσχεση πληρωμής ή αντάλλαγμα δίνονται στο παιδί ή σε τρίτο πρόσωπο.///πληρωμής ή ανταλλάγματος ανεξάρτητα αν δίνονται στο παιδί ή σε τρίτο πρόσωπο”.

Το άρθρο αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό , αφού στην παράγραφο 1 θεσπίζει ότι συμπεριφορές που αποτελούν την αντικειμενική υπόσταση της παιδικής πορνείας είναι δύο , ήτοι (α) ο εξαναγκασμός ή η στρατολόγηση του παιδιού για να εκπορνευτεί και (β) ο εξαναγκασμός του παιδιού για να εκπορνευτεί , όπου από αυτό το έγκλημα ο δράστης αποκομίζει οποιοδήποτε κέρδος, ενώ στη παράγραφο 2 δίνεται ο ορισμός της παιδικής πορνείας και ορίζεται το ελάχιστο περιεχόμενο αυτής²⁹.

Η παιδική πορνεία αποτελεί ένα έγκλημα που γνωρίζει ραγδαία αύξηση τα τελευταία χρόνια και συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα και την εμπορία ανθρώπων. Συγκριτικά με τη πορνεία ενηλίκων, η παιδική πορνεία βασίζεται ως επί το πλείστον στην “επένδυση” κάποιων ανθρώπων και συμφερόντων στο αδίκημα αυτό, και όχι στην βούληση των παιδιών να εκπορνευτούν , όπως συμβαίνει πολλές φορές στην πορνεία ενηλίκων. Για το λόγο αυτό προβλέπεται ότι θα τιμωρούνται και οι διακινητές και οι μαστροποί των παιδιών, εφόσον δεν είναι τα ίδια πρόσωπα. Ακόμη, επειδή τα παιδιά θύματα παιδικής πορνείας συνήθως διαβιούν δύσκολα, για παράδειγμα ζουν στον δρόμο, είναι εγκαταλελειμμένα ή δεν έχουν κάποια οικονομική ή συναισθηματική υποστήριξη από το ευρύτερο οικογενειακό τους περιβάλλον, οι διακινητές τους εκμεταλλεύονται αυτή την αδυναμία τους και συνεπώς δεν έχουν ίδια βούληση για την συμμετοχή τους σε αυτή. Μάλιστα , επειδή τα αποτελέσματα της παιδικής πορνείας είναι ιδιαίτερα σοβαρά, μπορούν δε να οδηγήσουν και στο θάνατο³⁰, τα συμβαλλόμενα κράτη έκριναν σκόπιμο

²⁹Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.20 , par.130-132.

³⁰http://www.tzaneio.gr/wp-content/uploads/epistimonika_xronika/p13-3-3.pdf

να ποινικοποιήσουν και τη προσφυγή στη παιδική πορνεία, δηλαδή να τιμωρούνται και όσοι επιλέγουν να συνευρεθούν με ένα παιδί που εκπορνεύεται.

Χαρακτηριστικό είναι ακόμη ότι κατοχυρώνεται ότι ως αντάλλαγμα στη προσφορά των σεξουαλικών υπηρεσιών δεν δίνεται μόνο αμοιβή, αλλά συμπεριλαμβάνονται και περιπτώσεις όπου οι υπηρεσίες αυτές προσφέρονται έναντι άλλων ανταλλαγμάτων όπως π.χ ναρκωτικών, φαγητού, στέγης, προϊόντων ένδυσης κ.α. Επίσης την αμοιβή ή το αντάλλαγμα δεν είναι απαραίτητο να τα λαμβάνει το παιδί για λογαριασμό του, αλλά και τρίτο πρόσωπο, ο μεσάζοντας για την παροχή υπηρεσιών παιδικής πορνείας (το συνήθως συμβαίνει).

Η Οδηγία 2011/92 δίνει και αυτή ορισμό για το τι συνιστά πορνεία (άρθρο 2 περ.δ), ο οποίος είναι ο ίδιος με αυτόν που δίνει στο παρόν άρθρο η Σύμβαση Lanzarote. Επίσης και η Οδηγία προβλέπει τις ίδιες εγκληματικές συμπεριφορές ως μορφές πορνείας (άρθρο 4 παρ.5 και 6) και υποχρεώνει και αυτή τα κράτη να τιμωρούν όποιον συμμετέχει σε σεξουαλικές δραστηριότητες με παιδί που εκπορνεύεται (άρθρο 4 παρ.7)

Άρθρο 20: *“Αδικήματα που αφορούν την παιδική πορνογραφία:*

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι ακόλουθες σκόπιμες συμπεριφορές, όταν επιδεικνύονται, χωρίς να υπάρχει δικαίωμα, ποινικοποιούνται:

- (α) η παραγωγή υλικού παιδικής πορνογραφίας,*
- (β) η προσφορά ή η διάθεση υλικού παιδικής πορνογραφίας,*
- (γ) η διανομή ή η μετάδοση υλικού παιδικής πορνογραφίας,*
- (δ) η παροχή υλικού παιδικής πορνογραφίας για ίδια χρήση ή για άλλο άτομο,*
- (ε) η κατοχή υλικού παιδικής πορνογραφίας,*
- (στ) η εν γνώσει απόκτηση πρόσβασης σε παιδική πορνογραφία μέσω της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών.*

2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ο όρος «παιδική πορνογραφία» θα σημαίνει οποιοδήποτε υλικό στο οποίο απεικονίζεται παιδί να επιδίδεται σε πραγματική ή προσομοιωμένη πράξη σαφούς σεξουαλικού χαρακτήρα ή κάθε απεικόνιση των γεννητικών οργάνων παιδιού προς σεξουαλικούς κυρίως σκοπούς.

3. Κάθε Μέρος διατηρεί το δικαίωμα να μην εφαρμόσει, πλήρως ή εν μέρει, την παράγραφο 1.α και ε στην παραγωγή και κατοχή πορνογραφικού υλικού:

- (α) που αποτελείται αποκλειστικά από προσομοιωμένες αναπαραστάσεις ή ρεαλιστικές εικόνες μη υπαρκτού παιδιού,*

(β) που αφορά παιδιά που έχουν φτάσει στην ηλικία που έχει οριστεί κατ'εφαρμογή του Άρθρου 18, παράγραφος 2, όπου οι εικόνες αυτές έχουν παραχθεί και κατέχονται από αυτά με τη συγκατάθεσή τους και προορίζονται αποκλειστικά για προσωπική τους χρήση.

4. Κάθε Μέρος μπορεί να διατηρήσει το δικαίωμα να μην εφαρμόσει, πλήρως ή εν μέρει, την παράγραφο 1.στ.”

Το άρθρο 20 πραγματεύεται τις μορφές που μπορεί να λάβει η παιδική πορνογραφία και τι συνιστά αυτή. Τα συμβαλλόμενα κράτη για τις διατάξεις του άρθρου 20 εμπνεύστηκαν³¹ από το άρθρο 9 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στο Κυβερνοχώρο³², το οποίο αφορά εγκλήματα σχετικά με τη παιδική πορνογραφία. Προσπάθησαν όμως να διευρύνουν το περιεχόμενο του εγκλήματος της παιδικής πορνογραφίας, συμπεριλαμβάνοντας στο άρθρο 20 της Συμβάσεως κάθε μέσο τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μέσο – όργανο διάπραξης του εγκλήματος, σε αντίθεση με το άρθρο 9 της Σύμβασης της Βουδαπέστης για το έγκλημα στο Κυβερνοχώρο, όπου προβλέπεται ως μέσο διάπραξης του εγκλήματος μόνο ο υπολογιστής. Τα συμβαλλόμενα μέρη αναγνωρίζοντας τη ραγδαία ανάπτυξη του τομέα της τεχνολογίας όσον αφορά τις πληροφορίες, θέλησαν να εξαντλήσουν κάθε πιθανή περίπτωση ως προς τα μέσα διάπραξης, ωστόσο η χρήση του Ίντερνετ ως μέσο διάπραξης παραμένει η πιο δημοφιλής.

Στη παράγραφο 1 περιγράφονται 6 συμπεριφορές και πράξεις που συνιστούν την πλήρωση της ειδικής υπόστασης του εγκλήματος της παιδικής πορνογραφίας. Η πρώτη πράξη είναι η παραγωγή υλικού παιδικής πορνογραφίας, και αποτελεί το πυρήνα του εγκλήματος. Η δεύτερη πράξη είναι η προσφορά και διάθεση αυτού του υλικού, η οποία αποτελεί το δεύτερο στάδιο μετά την παραγωγή. Εδώ περιλαμβάνεται και η διάθεση του υλικού σε ηλεκτρονικές σελίδες πορνογραφικού περιεχομένου, όπου μπορούν να έχουν πρόσβαση οι άλλοι χρήστες του διαδικτύου. Επίσης αυτή διάταξη καλύπτει και τις περιπτώσεις όπου ο χρήστης επισκεπτόμενος ένα site έχει τη δυνατότητα με υπερσύνδεσμο ή κρυπτογραφημένο link να οδηγηθεί στη σελίδα με το πορνογραφικό περιεχόμενο. Η τρίτη περίπτωση είναι η διανομή και μετάδοση του υλικού. Η διανομή καλύπτει την μεταβίβαση της φυσικής εξουσίας του διανεμομένου υλικού, ενώ η μετάδοση περιπτώσεις όπου οι δράστες στέλνουν μέσω του διαδικτύου το υλικό της

³¹Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.20-22, par.133-145.

³²<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/185>

παιδικής πορνογραφίας σε άλλους χρήστες , αλλά και περιπτώσεις όπου πωλούν μέσω Ίντερνετ βίντεο παιδικής πορνογραφίας, φωτογραφίες ή περιοδικά. Η τέταρτη περίπτωση είναι η κατοχή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας για ιδία χρήση ή για λογαριασμό άλλου ατόμου. Εδώ ο όρος ιδία χρήση αφορά τις περιπτώσεις όπου ο χρήστης του διαδικτύου “κατεβάζει” στον υπολογιστή ή σε άλλο μέσο (κινητό, tablet κ.α) υλικό παιδικής πορνογραφίας για να το χρησιμοποιήσει κατά βούληση ο ίδιος ή περιπτώσεις όπου αγοράζει μέσω Ίντερνετ τέτοιο υλικό. Η πέμπτη εγκληματική συμπεριφορά προσπαθεί να καλύψει όποια περίπτωση δεν έχει καλυφθεί με τις προηγούμενες τέσσερις συμπεριφορές και αφορά την κατοχή υλικού παιδικής πορνογραφίας, χωρίς να εξετάζεται αν το χρησιμοποιείς (παράνομα) ή όχι. Μόνο και μόνο επειδή ο δράστης κατέχει το υλικό αυτό και η κατοχή του δεν δικαιολογείται παραδείγματος χάρη για την εξυπηρέτηση ερευνητικών σκοπών , πληρείται η ειδική υπόσταση του εγκλήματος. Ο τρόπος κατοχής μπορεί να γίνεται μέσω περιοδικών, βίντεο, κασετών, DVDs , κινητών τηλεφώνων, φορητών συσκευών αποθήκευσης δεδομένων (USB sticks) , δισκετών, CD-ROMs κ.α . Η έκτη και τελευταία περίπτωση, αποτελεί μια περίπτωση που εισαγάγει ως εγκληματική συμπεριφορά για πρώτη φορά η Σύμβαση Lanzarote, και έχει ως στόχο την τιμωρία όσων επισκέπτονται σελίδες με υλικό παιδικής πορνογραφίας, αλλά δεν κατεβάζουν το υλικό,παρά μόνο το παρακολουθούν μέσω του διαδικτύου. Η συμπεριφορά αυτή σε πολλές εθνικές έννομες τάξεις δεν αποτελεί τιμωρητή μορφή της ειδικής υπόστασης του εγκλήματος της παιδικής πορνογραφίας . Για το λόγο αυτό , τα συμβαλλόμενα μέρη θέλησαν να θέσουν μια πρόσθετη προϋπόθεση για την πλήρωση του εγκλήματος, αυτή του δόλου , ο οποίος πρέπει να είναι διπλός: ήτοι (1) ο δράστης να έχει πρόθεση να επισκεφθεί την ηλεκτρονική σελίδα με περιεχόμενο παιδικής πορνογραφίας και (2) να γνωρίζει ότι πρόκειται να βρει αυτό το περιεχόμενο εκεί. Ο δόλος θα θεμελιώνεται ακόμα από το γεγονός ότι ο δράστης θα έχει επισκεφθεί την σελίδα αυτή για περισσότερο από μια φορά ή από το γεγονός ότι έχει προβεί σε ηλεκτρονική προπληρωμή για να μπορεί να δει το υλικό της σελίδας.

Το χρησιμοποιούμενο λεκτικό “χωρίς δικαίωμα” τίθενται από τα συμβαλλόμενα κράτη ώστε να μην ποινικοποιείται η συμπεριφορά κάποιου που έχει υλικό παιδικής πορνογραφίας στα πλαίσια της επαγγελματικής δραστηριότητάς του, ήτοι για καλλιτεχνικούς, ιατρικούς , επιστημονικούς ή άλλους σκοπούς. Επιπλέον, προσπαθεί να

αποποινικοποιήσει περιπτώσεις κατοχής , όπου η εθνική έννομη τάξη προβλέπει ότι ένας δημόσιος φορέας στα πλαίσια της προσπάθειας καταπολέμησης του φαινομένου , θα έχει τέτοιο υλικό που θα δίνει στις εισαγγελικές αρχές ώστε να μπορούν να ασκήσουν ποινική δίωξη σε βάρος των δραστών.

Στη παράγραφο 2 δίνεται ο ορισμός της παιδικής πορνογραφίας , σύμφωνα με τον ορισμό που προβλέπει το Προαιρετικό Πρωτόκολλο των Η.Ε για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ορίζεται ότι ως παιδική πορνογραφία θεωρείται οποιαδήποτε απεικόνιση του παιδιού να επιδίδεται σε πράξεις σαφούς σεξουαλικού περιεχομένου ή η απεικόνιση των γεννητικών οργάνων του παιδιού για αυτό το σκοπό. Ο ορισμός αυτός θα εξειδικεύεται από την εκάστοτε έννομη τάξη, αφού θα πρέπει αυτή να προβεί σε ερμηνεία του ποιες απεικονίσεις ή εικόνες ενός παιδιού συνιστούν προσβολή δημοσίας αιδούς , ποιες απεικονίσουν παραπέμπουν σε πράξεις σεξουαλικού χαρακτήρα και όλα αυτά είναι άμεσα συνυφασμένα με την κοινωνική ανεκτικότητα της κάθε κοινωνίας. Ως *“πράξη σαφούς σεξουαλικού χαρακτήρα”* μπορεί να θεωρηθεί: (α) η σεξουαλική επαφή ανάμεσα σε παιδιά, ή ενήλικα και παιδί που περιλαμβάνει κάθε μορφή επαφής (γεννητική, στοματική , πρωκτική), (β) η κτηνοβασία, (γ) ο αυνανισμός, (δ) η σαδομαζοχιστική ή μαζοχιστική κακοποίηση με σεξουαλικό περιεχόμενο, (ε) η ασελγής προβολή των γεννητικών οργάνων ενός παιδιού σε δημόσιο χώρο. Δεν έχει σημασία δε αν η απεικόνιση είναι πραγματική ή εικονική.

Στη παράγραφο 3 παρέχεται το δικαίωμα στα κράτη να επιφυλαχτούν όσον αφορά την ποινικοποίηση της πρώτης και πέμπτης από τις ως άνω περιπτώσεις , αν η απεικόνιση αφορά αποκλειστικά μη υπαρκτό παιδί και αν η παραγωγή και η κατοχή του υλικού έχει γίνει αποκλειστικά από παιδιά που έχουν συμπληρώσει το όριο που προβλέπει ο εθνικός νομοθέτης για τη συμμετοχή τους σε σεξουαλικής δραστηριότητες και κατέχουν αυτά αποκλειστικά για ίδια χρήση. Οι επιφυλάξεις αυτές αφορούν μόνο την παραγωγή και κατοχή του υλικού παιδικής πορνογραφίας και για το λόγο αυτό τα κράτη πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικά σχετικά με το αν θα προβάλλουν επιφύλαξη γιατί σήμερα με τον ραγδαίο τρόπο ανάπτυξης των τεχνολογιών πληροφόρησης είναι δυνατόν κάποιος να παράγει μια εικόνα παιδικής πορνογραφίας τόσο παραστατικά χωρίς να απαιτείται η πραγματική συμμετοχή ενός παιδιού και με τον τρόπο αυτό, η τυχόν επιφύλαξη του κράτους να μπορεί να δημιουργήσει ένα κενό νόμου και παράλληλα προστασίας των δραστών.

Τέλος σύμφωνα με την παράγραφο 4 τα κράτη μέλη μπορούν να επιφυλαχτούν ως προς την μερική ή ολική εφαρμογή της έκτης περιπτώσεως, και σκοπός των συμβαλλομένων κρατών ήταν να δοθεί ο απαραίτητος χρόνος στον εθνικό νομοθέτη να μεταρρυθμίσει κατάλληλα το εσωτερικό δίκαιο και να προετοιμάσει τη κοινωνία, αφού δυστυχώς η υπογραφή και η δέσμευση ενός κράτους από μια τέτοια διεθνή συνθήκη είναι ως επί το πλείστον ζήτημα πολιτικής βούλησης.

Η Οδηγία 2011/92 δίνει και αυτή έναν ορισμό για το τι συνιστά παιδική πορνογραφία [άρθρο 2 περ.γ (I), (ii), (iii), (iv)], ο οποίος είναι πολύ πιο αναλυτικός και ορισμένος³³ από αυτόν που δίνεται στη Σύμβαση Lanzarote. Βέβαια παρότι ο ορισμός είναι πιο επεξηγηματικός, προβλέπονται ως ποινικά κολάσιμες συμπεριφορές που πληρούν την ειδική υπόσταση της παιδικής πορνογραφίας οι ίδιες που θεσπίζει και η Σύμβαση Lanzarote (άρθρο 5 της Οδηγίας). Επιπλέον η Οδηγία δίνει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη της ΕΕ να επιφυλαχτούν ως προς την μη ποινικοποίηση της περίπτωσης όπου ένα πρόσωπο που μοιάζει να είναι παιδί και εμφανίζεται σε υλικό να επιδίδεται σε σεξουαλική δραστηριότητα, αποδεικνύεται ότι δεν είναι ανήλικος (άρθρο 5 παρ.7). Ακόμη εποτρέπει, όπως και η Σύμβαση Lanzarote, στα κράτη να μην ποινικοποιήσουν το υλικό που έχει δημιουργηθεί για ιδία χρήση αυτού του το παρήγαγε και εμφανίζεται σε αυτό (άρθρο 5 παρ.8).

ΑΡΘΡΟ 21: *“Αδικήματα που αφορούν τη συμμετοχή ενός παιδιού σε πορνογραφικές παραστάσεις*

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι ακόλουθες σκόπιμες συμπεριφορές ποινικοποιούνται:

(α) η στρατολόγηση παιδιού σε συμμετοχή σε πορνογραφικές παραστάσεις ή ο εξαναγκασμός παιδιού να συμμετέχει σε τέτοιες παραστάσεις, // προώθηση συμμετοχής

(β) ο εξαναγκασμός παιδιού να συμμετέχει σε πορνογραφικές παραστάσεις ή η αποκόμιση κέρδους από τη συμμετοχή ή άλλη εκμετάλλευση ή εκμετάλλευση παιδιού με οποιοδήποτε άλλο τρόπο για το σκοπό αυτό,

³³Άρθρο 2 περ. γ) “παιδική πορνογραφία : i) κάθε υλικό στο οποίο απεικονίζεται παιδί να επιδίδεται σε πραγματική ή προσομοιωμένη πράξη σαφούς σεξουαλικού χαρακτήρα, ii) κάθε απεικόνιση, προς σεξουαλικούς κυρίως σκοπούς, των γεννητικών οργάνων παιδιού, iii) κάθε υλικό στο οποίο απεικονίζεται πρόσωπο που εμφανίζεται ως παιδί να επιδίδεται σε πραγματική ή προσομοιωμένη πράξη σαφούς σεξουαλικού χαρακτήρα ή κάθε απεικόνιση των γεννητικών οργάνων οποιουδήποτε προσώπου εμφανίζεται ως παιδί, προς σεξουαλικούς κυρίως σκοπούς, ή iv) ρεαλιστικές εικόνες παιδιού στις οποίες απεικονίζεται να επιδίδεται σε πράξη σαφούς σεξουαλικού χαρακτήρα ή ρεαλιστικές εικόνες των γεννητικών οργάνων παιδιού, προς σεξουαλικούς κυρίως σκοπούς.”

(γ) η εν γνώσει παρακολούθηση πορνογραφικών παραστάσεων που περιλαμβάνουν τη συμμετοχή παιδιών.

2. Κάθε Μέρος μπορεί να διατηρεί το δικαίωμα να περιορίσει την εφαρμογή της παραγράφου 1.γ. σε περιπτώσεις όπου τα παιδιά έχουν στρατολογηθεί ή εξαναγκαστεί σύμφωνα με την παράγραφο 1.α ή β.”

Το άρθρο αυτό ποινικοποιεί ορισμένες συμπεριφορές που συνδέονται με τη συμμετοχή του παιδιού σε παραστάσεις παιδικής πορνογραφίας. Οι περιπτώσεις 1α και 1β στοχεύουν την οργάνωση της παιδικής πορνογραφίας ενώ η περίπτωση 1γ στοχεύει αυτόν που παρακολουθεί παραστάσεις παιδικής πορνογραφίας³⁴. Εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίσουν το “ποιος” θα τιμωρείται επειδή θα παρακολουθεί παραστάσεις παιδικής πορνογραφίας (π.χ η παρακολούθηση μέσω βιντεοκάμερας κ.α), και για αυτό το λόγο προβλέπεται η δυνατότητα των κρατών μερών να επιφυλαχτούν ως προς την τρίτη τιμωρητέα περίπτωση.

Επιπλέον το άρθρο αυτό δεν διευκρινίζει το minimum περιεχόμενο “του υλικού παιδικής πορνογραφίας”, αφήνοντας ανοιχτό αυτό στην εκάστοτε πολιτική βούληση των κρατών, η οποία θα πρέπει να ορίζει σε εθνικό επίπεδο αυτό, λαμβάνοντας υπόψη το κοινό αίσθημα δικαίου και τυχόν διαβουλευσεις δημοσίων και ιδιωτικών - εμπορικών συμφερόντων. Ας σημειωθεί ότι και η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, στο άρθρο 34 πε.ρ1 προβλέπει ότι όλα τα κράτη πρέπει να εμποδίσουν “την εκμετάλλευση των παιδιών για την παραγωγή θεμάτων ή υλικού πορνογραφικού χαρακτήρα”, χωρίς ωστόσο να δίνει ορισμό για το τι θεωρείται “υλικό πορνογραφικού χαρακτήρα”. Παρομοίως η Οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της παιδικής πορνογραφίας στο άρθρο 4 παρ.2 προβλέπει ότι στα αδικήματα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης συγκαταλέγεται και “η πρόκληση της συμμετοχής παιδιού σε πορνογραφικές παραστάσεις ή η στρατολόγηση του προκειμένου να συμμετάσχει σε αυτές.” και πάλι χωρίς να εξειδικεύεται τι θεωρείται ως υλικό πορνογραφικού χαρακτήρα. Ακόμη η Οδηγία ποινικοποιεί και τη χρήση εξαναγκασμού ή βίας προκειμένου να συμμετάσχει παιδί σε πορνογραφικές παραστάσεις (άρθρο 4 παρ.3) και την εν γνώση παρακολούθηση πορνογραφικών παραστάσεων που συμμετέχει παιδί (άρθρο 4 παρ.4).

³⁴Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.22, par.146-149.

Το επίθετο “σκόπιμες” συμπεριφορές χρησιμοποιείται και πάλι για να θεμελιώσει το διπλό δόλο που απαιτείται για να κριθεί παράνομη η συμπεριφορά του δράστη, δηλαδή ο δράστης όχι μόνο να έχει σκοπό να παρακολουθήσει πορνογραφικό υλικό αλλά να ξέρει και ότι σε αυτό συμμετέχει παιδί.

ΑΡΘΡΟ 22: *“Διαφθορά παιδιών : Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να ποινικοποιήσει το σκόπιμο εξαναγκασμό, για σεξουαλικούς σκοπούς, ενός παιδιού που δεν έχει φτάσει στην ηλικία που ορίζεται κατ’ εφαρμογή του Άρθρου 18, παράγραφος 2, να είναι μάρτυρας σεξουαλικής κακοποίησης ή σεξουαλικών δραστηριοτήτων, ακόμη και χωρίς να συμμετέχει.”*

Το άρθρο αυτό θεσπίζει για πρώτη φορά ένα νέο είδος αδικήματος. Αυτό του εξαναγκασμού ενός παιδιού να παρακολουθεί επί σκοπώ και με σεξουαλικά κίνητρα σεξουαλικές πράξεις ή πράξεις σεξουαλικής κακοποίησης . Προϋποθέσεις τελέσεως αυτού³⁵, που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά , αποτελούν (α) ο εξαναγκασμός να γίνεται επί σκοπού και (β) ο δράστης να έχει σεξουαλικά κίνητρα ,ενώ ο εξαναγκασμός μπορεί να γίνει με χρήση βίας, απειλών, υποσχέσεων επί ανταλλάγματος κ.α. Σκοπός των συμβαλλομένων κρατών είναι να μπορέσουν να προστατευθούν τα παιδιά από το θέαμα τέτοιων πράξεων που μπορεί να βλάψει ανεπιστρεπτί την ψυχική τους υγεία, να προσβάλλει τη προσωπικότητα τους και να διαμορφώσει μια στρεβλή εικόνα σε αυτά σχετικά με το ποιο θα είναι το υγιές πρότυπο μιας σεξουαλικής πράξης και των διαπροσωπικών σχέσεων.

ΑΡΘΡΟ 23: *“Άγρα παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς : Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να ποινικοποιήσει τη σκόπιμη πρόταση, μέσω της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών, εκ μέρους ενηλίκου να συναντήσει παιδί που δεν έχει φθάσει την ηλικία που ορίζεται κατ’ εφαρμογή του Άρθρου 18, παράγραφος 2, με σκοπό τη διάπραξη εναντίον του/της ενός εκ των αδικημάτων που καθορίζονται σύμφωνα με το Άρθρο 18, παράγραφος 1.α. ή το Άρθρο 20, παράγραφος 1.α., όταν η πρόταση αυτή ακολουθείται από πράξεις που οδηγούν σε μια τέτοια συνάντηση”.*

Το άρθρο αυτό πραγματεύεται ένα φαινόμενο όχι νέο και παράλληλα ανησυχητικό και άκρως επικίνδυνο , που τα τελευταία χρόνια έχει λάβει δραματική αύξηση η διάπραξη

³⁵Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.22 , par.151-154.

του και έχει γίνει γνωστό με τον όρο “grooming” (“ψάρεμα παιδιών”). Συγκεκριμένα αναφέρεται στην προσέγγιση ανήλικων παιδιών μέσω των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και κυρίως των μέσων κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Instagram, snapchat κ.α) ή μέσω site γνωριμιών ή σελίδων βιντεοπαιχνιδιών , από ενήλικες που έχουν ως σκοπό να διαπράξουν σε βάρος των παιδιών (α) το αδίκημα της συμμετοχής του παιδιού σε σεξουαλικές δραστηριότητες , όταν αυτό δεν έχει συμπληρώσει τη νόμιμη ηλικία που θέτει ο εθνικός νομοθέτης για τη συμμετοχή του σε τέτοιου είδους πράξεις ή (β) το αδίκημα της παραγωγής υλικού παιδικής πορνογραφίας. Ο όρος grooming ερμηνεύεται ως η προσπάθεια για “προετοιμασία” των κατάλληλων συνθηκών από μέρους του δράστη ώστε να προβεί στη σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού , δημιουργώντας αρχικά στο παιδί θύμα την επιθυμία της συμμετοχής στη σεξουαλική πράξη, της οποίας απώτερη κατάληξη και σκοπός του δράστη είναι η διάπραξη ενός από τα ως άνω αδικήματα. Για αυτό το λόγο, πρώτα πρώτα ο δράστης προσεγγίζει το θύμα φιλικά προσκείμενος σε αυτό ή προσποιούμενος ότι είναι ένα άλλος συνομήλικος του , έπειτα κεντρίζει τη προσοχή του θύματος με συζητήσεις που του κεντρίζουν το ενδιαφέρον και στο τέλος οδηγεί την όλη “ηλεκτρονική αλληλεπίδραση” σε συζήτηση με περιεχόμενο σεξουαλικό . Ακόμη το παιδί μπορεί να παρακινηθεί και στη παραγωγή περιεχομένου πορνογραφικού χαρακτήρα με το να αποστέλλει “εμπιστευτικά” στο δράστη φωτογραφίες του, που έχει βγάλει με τη χρήση φωτογραφικής μηχανής, web-κάμερας ή του κινητού του τηλεφώνου και με το τρόπο αυτό να καταλήξει ο δράστης να απειλεί το θύμα να προβεί στις ενέργειες (εγκληματικές συμπεριφορές) που αυτός επιθυμεί, ώστε να μην προβεί στην δημοσιοποίηση των λήψεων αυτών.

Το έγκλημα αυτό δεν στοιχειοθετείται με την απλή ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων με σεξουαλικό προσανατολισμό, αλλά πρέπει ο σκοπός , ο δόλος δηλαδή του δράστη να είναι η τέλεση των αδικημάτων του άρθρου 18 παρ.1α ή του άρθρου 20 παρ.1α. Επίσης, το έγκλημα στοιχειοθετείται μόνο όταν διαπράττεται με τη χρήση των νέων τεχνολογιών και πληροφόρησης ως μέσο τέλεσης της πράξης. Ακόμα, απαιτείται ο δράστης να προβαίνει σε πράξεις που πράγματι είναι ικανές να εξάγουν το συμπέρασμα ότι σκοπός του ήταν η τέλεση του εγκλήματος, όπως για παράδειγμα το ότι ο δράστης προσέρχεται στο τόπο που είχε κανονίσει να συναντηθεί με το παιδί θύμα. Την άγρα παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς τιμωρεί και η Οδηγία 2001/92 στο άρθρο 6 με τις ίδιες μορφές.

ΑΡΘΡΟ 24: “Βοήθεια ή εξώθηση και απόπειρα:

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να καθιερώσει ως ποινικά αδικήματα, όταν διαπράττονται εκ προθέσεως, τη βοήθεια ή την εξώθηση προς διάπραξη οποιουδήποτε αδικήματος από αυτά που καθορίστηκαν σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

2. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να καθιερώσει ως ποινικά αδικήματα, όταν διαπράττονται εκ προθέσεως, τις προσπάθειες διάπραξης των αδικημάτων που καθορίστηκαν σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

3. Κάθε Μέρος μπορεί να διατηρήσει το δικαίωμα να μην εφαρμόσει, πλήρως ή εν μέρει, την παράγραφο 2 σε αδικήματα που καθορίστηκαν σύμφωνα με το Άρθρο 20, παράγραφος 1.β, δ, ε, και στ, Άρθρο 21, παράγραφος 1.γ, Άρθρο 22 και Άρθρο 23”

Στο άρθρο αυτό θεσπίζονται διατάξεις με τις οποίες ποινικοποιούνται (α) η συμμετοχή ή ηθική αυτουργία διάπραξης κάποιου από τα εγκλήματα που περιγράφονται στα άρθρα 18 έως 23 και (β) η απόπειρα διάπραξης αυτών, δηλαδή η αρχή εκτέλεσης τους που δεν οδήγησε στην ολοκλήρωση αυτών³⁶. Επειδή όμως η Επιτροπή Διαβούλευσης της Σύμβασης ήθελε η Σύμβαση να τύχει της όσο το δυνατόν πιο ευρείας αποδοχής από τα κράτη, προσέθεσε στη παράγραφο 3 του άρθρου και τη δυνατότητα επιφύλαξης ως προς την τιμωρία της απόπειρας των αδικημάτων που αναφέρονται στη παράγραφο 3, ακριβώς επειδή δεν τιμωρείται σε όλα τα κράτη η απόπειρα τέλεσης αδικήματος με τον ίδιο τρόπο. Την ηθική αυτουργία, τη συμμετοχή και την απόπειρα διάπραξης των εγκλημάτων αυτών προβλέπει και η Οδηγία 2011/92 στο άρθρο 7.

ΑΡΘΡΟ 25: “Δικαιοδοσία :

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να ορίσει τη δικαιοδοσία για οποιοδήποτε αδίκημα καθορίζεται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, όταν το αδίκημα διαπράττεται:

(α) στην επικράτειά του ή,

(β) πάνω σε πλοίο που φέρει τη σημαία του Μέρους αυτού ή,

(γ) πάνω σε αεροπλάνο που υπόκειται στη νομοθεσία του Μέρους αυτού ή,

(δ) από έναν από τους υπηκόους του ή,

(ε) από άτομο του οποίου η συνήθης κατοικία βρίσκεται στην επικράτειά του.

³⁶Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.23-24, par.161-164.

2. Κάθε Μέρος θα προσπαθήσει να λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να ορίσει τη δικαιοδοσία για οποιοδήποτε αδίκημα καθορίζεται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση στις περιπτώσεις που το αδίκημα διαπράττεται ενάντια σε έναν από τους υπηκόους του ή ένα άτομο του οποίου η συνήθης κατοικία βρίσκεται στην επικράτειά του.
3. Κάθε Μέρος μπορεί, τη στιγμή της υπογραφής ή όταν κατατίθεται το κείμενο της επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, με δήλωση που θα απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να δηλώσει ότι διατηρεί το δικαίωμα να μην εφαρμόσει ή να εφαρμόσει μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις ή καταστάσεις τους κανόνες δικαιοδοσίας που αναφέρονται στην παράγραφο 1.ε του παρόντος άρθρου.
4. Για τη δίωξη των αδικημάτων που καθορίζονται σύμφωνα με τα Άρθρα 18, 19, 20, παράγραφος 1.α. και 21 παράγραφος 1.α και β, της παρούσας Σύμβασης, κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι η δικαιοδοσία του αναφορικά με την παράγραφο 1.δ δεν υπόκειται στην προϋπόθεση ότι οι πράξεις ποινικοποιούνται στον τόπο όπου διαπράχθηκαν.
5. Κάθε Μέρος μπορεί, τη στιγμή της υπογραφής ή όταν κατατίθεται το κείμενο της επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, με δήλωση που θα απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, να δηλώσει ότι διατηρεί το δικαίωμα να περιορίσει την εφαρμογή της παραγράφου 4 του παρόντος άρθρου, αναφορικά με τα αδικήματα που καθορίζονται σύμφωνα με το Άρθρο 18, παράγραφος 1.β, δεύτερο και τρίτο σημείο, σε περιπτώσεις όπου ο υπήκοός του έχει τη συνήθη κατοικία του/της στην επικράτειά του.
6. Για τη δίωξη των αδικημάτων που καθορίζονται σύμφωνα με τα Άρθρα 18, 19, 20, παράγραφος 1.α και 21 της παρούσας Σύμβασης, κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι η δικαιοδοσία του αναφορικά με τις παραγράφους 1.δ και ε δεν υπόκειται στην προϋπόθεση ότι η δίωξη μπορεί να ξεκινήσει μόνο μετά την αναφορά από το θύμα ή μια καταγγελία από το Κράτος του τόπου όπου διαπράχθηκε το αδίκημα.
7. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να ορίσει τη δικαιοδοσία για τα αδικήματα που καθορίστηκαν σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, σε περιπτώσεις όπου ένας υποτιθέμενος δράστης βρίσκεται στην επικράτειά του και δεν τον ή την εκδώσει σε άλλο Μέρος, μόνο με βάση την εθνικότητά του ή της.
8. Όταν περισσότερα Μέρη από ένα διεκδικούν δικαιοδοσία για ένα υποτιθέμενο αδίκημα που καθορίστηκε σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, τα Μέρη που εμπλέκονται, όπου χρειάζεται, θα συνεννοούνται με σκοπό να καθορίσουν την πιο κατάλληλη δικαιοδοσία για τη δίωξη.
9. Χωρίς να θίγονται οι γενικοί κανόνες του διεθνούς δικαίου, η παρούσα Σύμβαση δεν εξαιρεί καμία ποινική δικαιοδοσία που ασκείται από ένα Μέρος σύμφωνα με την εσωτερική του νομοθεσία”.

Στις διατάξεις του άρθρου 25 τίθενται επί τάπητος τα ζητήματα δικαιοδοσίας των κρατών μερών της Σύμβασης που μπορεί να προκύψουν³⁷. Στη παράγραφο 1 θεσπίζονται πέντε περιπτώσεις βάσει των οποίων ένα συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να θεμελιώσει τη δικαιοδοσία του ώστε να επιληφθεί της ποινικής δίωξης του δράστη που διαπράττει τα εγκλήματα που προβλέπει η παρούσα Σύμβαση. Η πρώτη περίπτωση είναι αυτή της θεμελίωσης δικαιοδοσίας με κριτήριο την αρχή της εδαφικότητας, δηλαδή ότι κάθε κράτος είναι υπεύθυνο να ασκεί αποκλειστικά διώξεις για τα εγκλήματα που διαπράττονται στην επικράτειά του. Η δεύτερη και η τρίτη περίπτωση βασίζονται και αυτές στην αρχή της εδαφικότητας, υπό την έννοια του ότι αδίκημα που τελείται σε πλοίο που φέρει σημαία συγκεκριμένου κράτους μέρους ή σε αεροπλάνο που υπόκειται και αυτό σε νομοθεσία συγκεκριμένου κράτους μέρους, διώκονται από αυτό το κράτος μέρος, ανεξάρτητα από το τόπο τελέσεως της πράξης. Εν απουσία αυτής της διατάξεως θα ήταν δυνατόν όταν για παράδειγμα το πλοίο πλεύσει εκτός των χωρικών υδάτων του κράτους του οποίου φέρει τη σημαία ή το αεροπλάνο πετάξει εκτός των ορίων FIR που ελέγχει το κράτος, να διαπραχθεί το έγκλημα σε σημείο όπου κανένα κράτος δεν έχει δικαιοδοσία και έτσι να μην μπορεί να διωχθεί ο δράστης. Επιπλέον με αυτή τη διάταξη αποφεύγεται και το ζήτημα του να θεμελιωθεί η δικαιοδοσία του κράτους που είναι αρμόδιο να ασκήσει ποινική δίωξη με κριτήριο το ποιο ήταν το τελευταίο κράτος στο οποίο τελέστηκε το αδίκημα, πόσο μάλλον όταν υπάρχουν πολλά κράτη που θα ήταν αρμόδια. Η τέταρτη περίπτωση βασίζεται στην αρχή της ιθαγένειας, σύμφωνα με την οποία οι υπήκοοι ενός κράτους είναι υποχρεωμένοι να υπακούουν στους νόμους του κράτους αυτού και να τους εφαρμόζουν, ακόμα και αν δεν βρίσκονται στο έδαφος του. Η διάταξη αυτή είναι εξαιρετικά σημαντική για την καταπολέμηση του φαινομένου του “σεξουαλικού τουρισμού”, αφού σε πολλά κράτη που τα παιδιά κακοποιούνται ή εκμεταλλεύονται, δεν υπάρχει η δυνατότητα να ασκηθεί ποινική δίωξη στον τουρίστα – δράστη. Σύμφωνα όμως με τη διάταξη αυτή το κράτος – υπηκοότητας του δράστη θα μπορεί να επιληφθεί τη ποινικής δίωξης αυτού. Η πέμπτη περίπτωση βασίζεται στο κριτήριο της συνήθους διαμονής του δράστη, σύμφωνα με το οποίο το συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να ασκήσει δικαιοδοσία και να διώξει ποινικά τους δράστες που έχουν τη συνήθη διαμονή τους σε αυτό, αλλά διέπραξαν σε άλλο κράτος το αδίκημα. Και αυτή

³⁷Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.24-26, par.165-176.

η περίπτωση θεμελίωσης του δικαιώματος δικαιοδοσίας είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αντιμετώπιση του “σεξουαλικού τουρισμού”. Ωστόσο συγκριτικά με τα προηγούμενα κριτήρια, αυτό της συνήθους διαμονής είναι λιγότερο ισχυρό, αφού σύμφωνα με τη παράγραφο 3 του άρθρου αυτού, τα κράτη μπορεί να επιφυλαχτούν ως προς την εφαρμογή του.

Στην Οδηγία 2011/92 υπάρχει αντίστοιχη διάταξη σχετικά με τα ζητήματα δικαιοδοσίας, αυτή του άρθρου 17. Ωστόσο η διάταξη του άρθρου 17 υποχρεώνει τα κράτη να ασκήσουν τη δικαιοδοσία τους και να επιληφθούν της ποινικής δίωξης μόνο σε δύο περιπτώσεις³⁸, ήτοι (α) αν το αδίκημα διαπράττεται εξ ολοκλήρου ή μερικώς στην επικράτεια του κράτους και (β) αν ο δράστης είναι υπήκοος του. Δεν θίγει καθόλου το αν διαπραχθεί σε αεροσκάφος ή πλοίο. Βέβαια, στη παράγραφο 2 στη περ.β το άρθρο 17 προβλέπει τη δυνατότητα του κράτους να επεκτείνει τη δικαιοδοσία του και αν το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου που εδρεύει σε αυτή. Οπότε μπορεί να καλυφθεί μια περιπτωσιολογία αδικημάτων, πρέπει όμως το κράτος να δηλώσει εκ των προτέρων, πριν δηλαδή τη διάπραξη του εγκλήματος ότι επεκτείνει την δικαιοδοσία του και σε αυτή τη περίπτωση.

Εν συνεχεία στη παράγραφο 2 του άρθρου 25 της Συμβάσεως Lanzarote θεσπίζεται δικαίωμα και όχι υποχρέωση των κρατών μερών της Σύμβασης να θεμελιώσουν δικαίωμα δικαιοδοσίας ως προς την άσκηση ποινικής δίωξης, όταν το παιδί θύμα είναι υπήκοος τους ή έχει τη συνήθη διαμονή του σε αυτό.

Η παράγραφος 4 αναδεικνύει μια διάταξη της Συμβάσεως αυτής ιδιαίτερα σημαντική, αφού τα συμβαλλόμενα μέρη καθιστούν σαφές ότι για να ασκήσουν το δικαίωμα της ποινικής δίωξης σε βάρος ενός δράστη, δεν πρέπει το αδίκημα αυτό να αποτελεί έγκλημα και στη χώρα όπου αυτό τελέστηκε. Ο κανόνας αυτός αφορά τα ποιο σοβαρά αδικήματα που προβλέπει ως τέτοια η Σύμβαση, δηλαδή αυτά της σεξουαλικής κακοποίησης (άρθρο 18), της παιδικής πορνείας (άρθρο 19), της παιδικής πορνογραφίας (άρθρο 20 παρ.1α) και της συμμετοχής του παιδιού σε παραστάσεις παιδικής πορνογραφίας (άρθρο 21 παρ.1 α-β) και συνεπώς ακόμα και αν ο δράστης τελέσει κάποιο από αυτά σε ένα κράτος, του οποίου η εθνική νομοθεσία δεν τιμωρεί αυτό ως έγκλημα, το κράτος μέρος της Σύμβασης μπορεί να ασκήσει δίωξη κατά του δράστη υπηκόου του ή του δράστη που έχει τη συνήθη διαμονή του σε αυτό. Η παράγραφος 5 του άρθρου 25

³⁸Άρθρο 17 παρ.1 περ. (α) και (β).

δίνει το δικαίωμα στα κράτη να αποκλείσουν την εφαρμογή της παραγράφου 4 σχετικά με το ότι αποδесμεύεται η δική τους δικαιοδοσία προς άσκηση ποινικής δίωξης από αυτή του κράτους όπου τελέστηκε το αδίκημα, όσον αφορά τα αδικήματα του άρθρου 18 παρ.1 β (περίπτωση II και III). Την αποδέσμευση της ασκήσεως ποινικής δίωξης από ένα κράτος μόνο αν η πράξη τιμωρείται ως ποινικά κολάσιμη στο τόπο που τελέστηκε προβλέπει και η Οδηγία 2011/92 στο άρθρο 17 παρ.4.

Η παράγραφος 6 ορίζει ότι τα πιο σοβαρά από τα αδικήματα που προβλέπει η Σύμβαση θα μπορούν να ασκηθούν αυτεπαγγέλτως χωρίς να αποτελεί προϋπόθεση της έναρξης της ποινικής διαδικασίας η καταγγελία του συμβάντος από το θύμα ή το κράτος στο οποίο τελέστηκε το έγκλημα. Και πράγματι αποτελεί γεγονός το ότι πολλές φορές το θύμα είναι απρόθυμο ή φοβάται να καταγγείλει αυτό που του συνέβη. Παρόμοια διάταξη προβλέπει και η Οδηγία στο άρθρο 15 παρ.1 και άρθρο 17 παρ.5.

Η παράγραφος 7 της Συμβάσεως αναφέρεται στο ότι αν αρνηθεί ένας κράτος να εκδώσει τον φερόμενο δράστη σε άλλο κράτος, που ζητά την έκδοσή του, θα πρέπει το πρώτο να έχει θεσπίσει όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να ασκήσει αυτό τη ποινική δίωξη στο δράστη, και ώστε να μην μείνει η πράξη του ατιμώρητη.

Πολλές φορές, περισσότερα του ενός κράτη έχουν δικαιοδοσία ως προς την άσκηση ποινικής δίωξης σε βάρος του δράστη, όπως όταν για παράδειγμα ένα παιδί που έχει στρατολογηθεί και εκπορνεύεται σε ένα κράτος, μετά από κάποιο χρονικό διάστημα μεταφέρεται από τον μαστροπό που το εκδίδει στη πορνεία σε άλλο κράτος. Το άρθρο 8 προσπαθεί να αμβλύνει τις όποιες τυχόν συγκρούσεις προκύψουν σε θέματα δικαιοδοσίας μεταξύ των κρατών. Προβλέπει ότι τα κράτη πρέπει να έρχονται σε συνεννόηση σχετικά με το ποιο θα επιληφθεί της υποθέσεως ώστε να αποφεύγεται η άσκηση ποινικής δίωξης και στα δύο κράτη και να κατακερματίζεται η συλλογή του αποδεικτικού υλικού. Βέβαια η πρόβλεψη της συνεννόησης δεν έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα, αφού εάν το ένα από τα κράτη που έχει δικαίωμα να θεμελιώσει δικαιοδοσία εκδηλώσει την πρόθεσή του να μην ασκήσει ποινική δίωξη, δεν τίθεται ζήτημα συνεννόησης.

Τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία μπορεί ένα κράτος να θεμελιώσει τη δικαιοδοσία του δεν εξαντλούνται στις περιπτώσεις που αναφέρει το υπό εξέταση άρθρο. Η Επιτροπή Διαβούλευσης της Σύμβασης ξεκαθαρίζει στη παράγραφο 9 ότι δεν εξαιρείται καμία ποινική δικαιοδοσία και έτσι αν ένα κράτος, κατά το εσωτερικό του

δίκαιο, θεμελιώνει τη δικαιοδοσία του σε άλλο κριτήριο, προφανώς αυτό θα γίνει σεβαστό και δεν αποτελεί υπέρβαση της δικαιοδοσίας του.

ΑΡΘΡΟ 26: “Εταιρική ευθύνη:

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι ένα νομικό πρόσωπο μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο για ένα αδίκημα που καθορίστηκε σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, που διαπράχθηκε προς όφελός του από οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο, είτε ενεργεί ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου, το οποίο κατέχει ιθύνουσα θέση εντός του νομικού προσώπου, με βάση:

- (α) την εξουσία αντιπροσώπευσης του νομικού προσώπου,*
- (β) το δικαίωμα λήψης αποφάσεων για λογαριασμό του νομικού προσώπου,*
- (γ) το δικαίωμα άσκησης ελέγχου εντός του νομικού προσώπου.*

2. Εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1, κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να εξασφαλίσει ότι ένα νομικό πρόσωπο μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο στις περιπτώσεις όπου η απουσία εποπτείας ή ελέγχου από ένα φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 κατέστησε δυνατή τη διάπραξη αδικήματος που καθορίζεται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση προς όφελος του συγκεκριμένου νομικού προσώπου από φυσικό πρόσωπο που ενεργεί υπό τη δικαιοδοσία του.

3. Σύμφωνα με τις νομικές αρχές του Μέρους, η ευθύνη του νομικού προσώπου μπορεί να είναι ποινική, αστική ή διοικητική.

4. Μια τέτοια ευθύνη θα υφίσταται με την επιφύλαξη της ποινικής ευθύνης των φυσικών προσώπων που διέπραξαν το αδίκημα”.

Η διάταξη αυτή θεμελιώνει την ευθύνη των νομικών προσώπων με εταιρική μορφή, τα οποία είναι δυνατόν δια μέσω των φυσικών προσώπων που (α) τα εκπροσωπούν στις συναλλαγές τους με τους τρίτους, (β) διαχειρίζονται την περιουσία τους και (γ) ασκούν έλεγχο σε αυτά , να διαπράξουν τα εγκλήματα που παρουσιάζονται στην υπό μελέτη Σύμβαση. Πιο συγκεκριμένα στην παράγραφο 1 θεσπίζονται τέσσερις προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά ώστε το νομικό πρόσωπο να ευθύνεται ποινικά, αστικά ή διοικητικά³⁹. Οι προϋποθέσεις αυτές είναι οι εξής:

- (α) Να έχει τελεσθεί ένα από τα εγκλήματα που προβλέπει η Σύμβασης.
- (β) Από τη τέλεση του εγκλήματος το νομικό πρόσωπο να αποκόμισε κάποιο όφελος ή να πρόκειται να αποκομίσει κάποιο όφελος.

³⁹Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.26 , par.177-181.

(γ) Φυσικό πρόσωπο που αποτελεί (α) τον εκπρόσωπο της εταιρείας ή/και (β) τον διαχειριστή αυτής ή/και (γ) το στέλεχος αυτής με δικαίωμα άσκησης εποπτείας – ελέγχου στα οικονομικά της εταιρείας ή στις αποφάσεις που λαμβάνει αυτή, να είναι αυτός που έχει διαπράξει το έγκλημα. Πρέπει πάντως το φυσικό πρόσωπο που εγκληματεί για λογαριασμό της εταιρείας, να έχει ένα σημαίνοντα ρόλο ως προς τη λειτουργία της και να μην είναι ένα απλό μέλος αυτής, αφού ένα απλό μέλος δεν θα μπορούσε από μόνο του, με μόνη την ιδιότητα του μέλους, να επηρεάσει τις αποφάσεις ή τις συναλλαγές της εταιρείας.

(δ) Να έχει διαπράξει αυτό με την ως άνω ιδιότητα του ή στα πλαίσια των καθηκόντων που του έχουν αποδοθεί λόγω αυτής της θέσης του.

Όταν συντρέχουν και οι τέσσερις ως άνω προϋποθέσεις, τότε το νομικό πρόσωπο μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνο και να κινηθούν οι ενέργειες που κάθε νομικό σύστημα έχει θεσπίσει ως προς την ευθύνη των νομικών προσώπων που μπορεί να είναι ποινική ή/και αστική ή/και διοικητική (παράγραφος 3). Η επιφύλαξη της τρίτης παραγράφου σχετικά με το ότι για το είδος της ευθύνης του νομικού προσώπου λαμβάνονται υπόψη τα εκάστοτε εθνικά δίκαια, τίθεται, διότι δεν προβλέπεται σε όλα τα κράτη μέρη της Συμβάσεως ποινική ευθύνη των νομικών προσώπων. Για παράδειγμα στην Ελλάδα δεν θα μπορούσε να ασκηθεί ποινική δίωξη κατά του ίδιου του νομικού προσώπου, όμως θα μπορούσαν να διωχθούν ποινικά τα φυσικά πρόσωπα που υπό το πλέγμα των διαχειριστικών ή άλλων καθηκόντων τους στην εταιρεία, διέπραξαν το έγκλημα.

Στην παράγραφο 2 θεσπίζεται ακόμη ευθύνη του νομικού προσώπου, όταν αυτό παραλείπει να ασκεί έλεγχο εποπτείας στα φυσικά πρόσωπα που το αποτελούν και αυτά εκμεταλλευόμενα αυτό το κενό ελέγχου, εγκληματούν, παρέχοντας ταυτόχρονα και κάποια ωφέλεια στο νομικό πρόσωπο. Για την εφαρμογή αυτής της διατάξεως πρέπει να συντρέχουν οι κάτωθι προϋποθέσεις:

(α) Το αδίκημα να έχει διαπραχθεί από ένα εργαζόμενο της εταιρείας.

(β) Από τη διάπραξη αυτή να επωφελήθηκε η εταιρεία.

(γ) Ο εργαζόμενος κατάφερε να διαπράξει το έγκλημα επειδή υπήρχε κενό ελέγχου της δράσης του ως εργαζόμενος της εταιρείας.

Τέλος η παράγραφος 4 ξεκαθαρίζει ότι τυχόν ευθύνη του νομικού προσώπου, δεν αποκλείει και την κάποιες φορές ταυτόχρονη ευθύνη και των φυσικών προσώπων.

Την ίδια ευθύνη και υπό τις ίδιες περιστάσεις προβλέπουν και τα άρθρα 12 και 13 της Οδηγίας 2011/92.

ΑΡΘΡΟ 27: “Κυρώσεις και μέτρα :

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι τα αδικήματα που καθορίστηκαν σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση είναι αξιόποινα με αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές κυρώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητά τους. Οι κυρώσεις αυτές θα περιλαμβάνουν ποινές που αφορούν στέρηση ελευθερίας που μπορεί να οδηγήσει σε έκδοση.

2. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι τα νομικά πρόσωπα που θα θεωρηθούν υπεύθυνα σύμφωνα με το Άρθρο 26 θα υπόκεινται σε αποτελεσματικές, ανάλογες και αποτρεπτικές κυρώσεις, οι οποίες θα περιλαμβάνουν χρηματικά ποινικά ή μη ποινικά πρόστιμα και μπορεί να περιλαμβάνουν άλλα μέτρα, συγκεκριμένα:

- (α) αποκλεισμό από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις,
- (β) προσωρινή ή οριστική απαγόρευση της άσκησης εμπορικής δραστηριότητας,
- (γ) θέση υπό δικαστική εποπτεία,
- (δ) δικαστική εντολή εκκαθάρισης.

3. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για:

- (α) να προβλέψει την κατάσχεση και δήμευση:
 - αγαθών, εγγράφων και άλλων μέσων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη αδικημάτων που καθορίστηκαν σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση ή για να διευκολύνουν τη διάπραξή τους,
 - προϊόντων που προέρχονται από τέτοια αδικήματα ή περιουσιακών στοιχείων αξίας αντίστοιχης προς εκείνη των εν λόγω προϊόντων,
- (β) να δώσει τη δυνατότητα για προσωρινό ή μόνιμο κλείσιμο οποιασδήποτε εγκατάστασης χρησιμοποιήθηκε για τη διάπραξη οποιουδήποτε αδικήματος από εκείνα που καθορίστηκαν σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων καλόπιστων τρίτων, ή να αρνηθεί στον δράστη, προσωρινά ή μόνιμα, την άσκηση της επαγγελματικής ή εθελοντικής δραστηριότητας που περιλαμβάνει επαφή με παιδιά κατά τη διάρκεια της οποίας διαπράχθηκε το αδίκημα.

4. Κάθε Μέρος μπορεί να υιοθετήσει άλλα μέτρα σε σχέση με τους δράστες, όπως η αφαίρεση γονεϊκών δικαιωμάτων ή παρακολούθηση ή επιτήρηση καταδικασμένων ατόμων.

5. Κάθε Μέρος μπορεί να καθορίσει ότι τα προϊόντα εγκλήματος ή τα περιουσιακά στοιχεία που κατάσχονται σύμφωνα με το παρόν άρθρο μπορούν να τοποθετούνται σε ειδικό ταμείο για να χρηματοδοτούν προγράμματα πρόληψης και βοήθειας για θύματα οποιουδήποτε αδικήματος από αυτά που καθορίστηκαν σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση”.

Το παρόν άρθρο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τα αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 18 έως 23, αφού αφορά τις ποινές που πρέπει να προβλέπονται από τα ποινικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης των συμβαλλομένων κρατών . Σύμφωνα με τις διατάξεις τους, τα κράτη πρέπει να προβούν σε μεταρρυθμίσεις των εθνικών δικαίων τους, ώστε να προβλέπονται ως ποινικά αδικήματα τα αδικήματα των άρθρων 18 έως 23 και παράλληλα να τιμωρούνται αυτά με ποινές , που υπό το φως της σοβαρότητας τους εγκλήματος πρέπει να επιτελούν μια τριπλή λειτουργία: Οι κυρώσεις που θα επιβάλλονται να είναι (α) αποτελεσματικές, (β) ανάλογες και (γ) αποτρεπτικές⁴⁰. Μάλιστα σύμφωνα με την παράγραφο 1 σε περίπτωση , όπου ο δράστης είναι φυσικό πρόσωπο στο οποίο επεβλήθη ποινή στέρησης της ελευθερίας του, πρέπει τα κράτη μέλη να έχουν λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε να μπορεί να εκδοθεί αυτός στη χώρα που θα αιτηθεί την έκδοσή του. Αυτό αποτελεί ένα δικαίωμα το οποίο σύμφωνα με τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απλουστευμένη διαδικασία έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁴¹, δεν πρέπει να στερείται ούτε ο καταδικασθείς ούτε και το κράτος που ζητά την έκδοση του. Αντίστοιχη διάταξη σχετικά με την τριπλή λειτουργία που πρέπει να επιτελούν οι κυρώσεις περιλαμβάνεται και στην αιτιολογική σκέψη υπ'αρ.12 της Οδηγίας 2011/92⁴².

Η παράγραφος 2 ασχολείται με το ζήτημα των κυρώσεων που πρέπει να επιβάλλονται στα νομικά πρόσωπα, όπου σαφώς και εδώ οι κυρώσεις πρέπει να επιτελούν την τριπλή λειτουργία της (α) αποτελεσματικότητας, (β) αναλογικότητας και (γ) αποτρεπτικότητας, όμως επειδή δεν προβλέπονται από όλα τα εθνικά δίκαια και οι τρεις μορφές ευθύνης για τα νομικά πρόσωπα (ποινική, αστική, διοικητική), το άρθρο 27 τονίζει ότι πρέπει να επιβάλλονται και χρηματικές ποινές ή πρόστιμα , ενώ δεν αποκλείει και τη λήψη άλλων μέτρων, κάποια από τα οποία αναφέρονται ενδεικτικά στη παράγραφο 2 περ.: α,β,γ,δ , χωρίς να αποκλείεται το δικαίωμα των συμβαλλομένων κρατών να επιβάλλουν και άλλα μέτρα. Τα μέτρα αυτά , που θα επιβάλλουν τα κράτη

⁴⁰Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.27-28 , par.182-193.

⁴¹<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/024>

⁴²“(12) Για τις σοβαρές μορφές σεξουαλικής κακοποίησης και σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών θα πρέπει να επιβάλλονται αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινές. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται ειδικότερα διάφορες μορφές σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών που διευκολύνονται με τη χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών, όπως είναι η διαδικτυακή προσέγγιση παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς μέσω κοινωνικών δικτύων και χώρων συνομιλίας (chat rooms). Θα πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ο ορισμός της παιδικής πορνογραφίας και να πλησιάσει περισσότερο τον ορισμό που περιλαμβάνεται στις διεθνείς πράξεις”.

μέρη της Συμβάσεως σύμφωνα με τη παράγραφο 3 του άρθρου 27, θα πρέπει να εξετάζονται υπό το πρίσμα της Συμβάσεως του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990 σχετικά με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την εξακρίβωση, αναζήτηση, κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος⁴³, η οποία βασίζεται στο αξίωμα ότι η δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος αποτελεί ισχυρό όπλο καταπολέμησης αυτού. Επιπλέον, επειδή πολλά από τα εγκλήματα που περιλαμβάνονται στο προστατευτικό πεδίο της Συμβάσεως Lanzarote όπως π.χ η παιδική πορνεία έχουν ως κύριο στόχο των δραστών το οικονομικό κέρδος, η στέρηση του δράστη από τα περιουσιακά στοιχεία (κινητά ή ακίνητα) που απέκτησε από την εγκληματική του δραστηριότητα μπορεί να συμβάλλει καταλυτικά στην καταπολέμηση του εγκλήματος και την πρόληψη της τελέσεως νέου από τον ίδιο το δράστη. Επειδή η Σύμβαση Lanzarote δεν εξειδικεύει το περιεχόμενο των όρων “*δήμευση*” (confiscation)⁴⁴, “*μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για την διάπραξη*” (instrumentalities)⁴⁵, “*προϊόντων που προέρχονται από τέτοια αδικήματα*” (proceeds)⁴⁶ και “*περιουσιακών στοιχείων*” (property)⁴⁷, αυτοί πρέπει να ερμηνευθούν από τα κράτη σύμφωνα με την ερμηνεία που τους δίνεται στο άρθρο 1 της Συμβάσεως του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990 σχετικά με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την εξακρίβωση, αναζήτηση, κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος. Στο άρθρο 11 της Οδηγίας 2011/92 προβλέπεται η κατάσχεση και η δήμευση των οργάνων

⁴³<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/141>

⁴⁴“Δήμευση” = μέτρο που επιβάλλεται από ποινικό δικαστήριο, έπειτα από τη καταδίκη του φερόμενου ως δράστη, που έχει ως αποτέλεσμα την οριστική αποστέρηση του από το προϊόν αυτό (άρθρο 1 της Συμβάσεως του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990 σχετικά με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την εξακρίβωση, αναζήτηση, κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος).

⁴⁵“Μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του εγκλήματος” = όλη η γκάμα προϊόντων που χρησιμοποιήθηκε ή επρόκειτο να χρησιμοποιηθεί, με οποιοδήποτε τρόπο για την διάπραξη του εγκλήματος (άρθρο 1 της Συμβάσεως του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990 σχετικά με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την εξακρίβωση, αναζήτηση, κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος).

⁴⁶“Προϊόντων που προέρχονται από τέτοια αδικήματα”= οποιαδήποτε οικονομική απολαβή ή οποιοδήποτε αντάλλαγμα έλαβε ο δράστης από τη διάπραξη του εγκλήματος (άρθρο 1 της Συμβάσεως του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990 σχετικά με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την εξακρίβωση, αναζήτηση, κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος).

⁴⁷“Περιουσιακό στοιχείο” = οποιοδήποτε κινητό ή ακίνητο, ενσώματο ή ασώματο, διαιρετό ή αδιαίρετο ή νόμιμο τίτλο ή δικαίωμα απέκτησε ο δράστης από την εγκληματική του δραστηριότητα (άρθρο 1 της Συμβάσεως του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990 σχετικά με την νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, την εξακρίβωση, αναζήτηση, κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων του εγκλήματος).

και προϊόντων των εγκλημάτων της σεξουαλικής κακοποίησης, σεξουαλικής εκμετάλλευσης και παιδικής πορνογραφίας.

Ακόμη η παράγραφος 3 περ.β' προβλέπει ότι τα κράτη μέρη της Συμβάσεως δύνανται να θεσπίσουν ως τιμωρητικό μέτρο της διάπραξης των εγκλημάτων αυτών, την προσωρινή ή οριστική λύση της εταιρείας ή την προσωρινή ή οριστική άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας/ εθελοντικής δράσης, που περιλαμβάνει την επαφή με παιδιά, διάταξη εξαιρετικής σημασίας, αφού προλαμβάνει την θυματοποίηση και άλλων παιδιών. Μάλιστα το μέτρο αυτό προβλέπεται με την ίδια μορφή και στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της Εμπορίας των Ανθρώπων⁴⁸, όταν διαπράττεται έγκλημα που έχει ως θύμα ένα παιδί. Σκοπός της διατάξεως της παραγράφου 3 περ.β' είναι να μπορεί το κράτος να πάψει τη λειτουργία μιας εταιρείας, με οποιαδήποτε νομικό τρόπο κρίνει προσφορότερο, η οποία μπορεί να αποτελεί ακόμη και “αχυράνθρωπο” για την διεξαγωγή δραστηριοτήτων, που καλύπτονται πίσω από αυτή. Τέτοιες εταιρείες μπορεί να είναι εταιρίες που παρέχουν πακέτα γάμου, ταξιδιωτικά γραφεία, γραφεία μεταφορών, ξενοδοχεία, ταξιδιωτικά καταλύματα. Επίσης θα μπορεί το κράτος να παύσει τη λειτουργία των “εγκαταστάσεων” που χρησιμοποιούνται ως τόπος διάπραξης του εγκλήματος σε βάρος του παιδιού, όπως για παράδειγμα κέντρα διασκέδασης, εστιατόρια, καμπαρέ κ.α. Γίνεται λόγος για “εγκαταστάσεις”, διότι σκοπός των συμβαλλομένων μερών δεν είναι να θίγονται και να τιμωρούνται ακρίτως όλοι όσοι τυχόν εμπλακούν στη διάπραξη του αδικήματος, αλλά μόνο όσοι γνώριζαν ότι οι εγκαταστάσεις χρησιμοποιούνται για το παράνομο σκοπό. Συνεπώς αν για παράδειγμα ο ιδιοκτήτης της εγκατάστασης – τόπου τελέσεως του αδικήματος (είτε είναι ατομική επιχείρηση είτε εμπορική) αγνοούσε ότι η εγκατάσταση που ασκεί την δραστηριότητα του, χρησιμοποιείται και για αυτό το σκοπό, δεν πρέπει να πληγεί και το δικαίωμα του να χρησιμοποιεί αυτή ως τόπο ασκήσεως του επαγγέλματός του και συνεπώς δεν θα παύσει η λειτουργία της επιχείρησης. Ως προς τις κυρώσεις που θα επιβληθούν στο νομικό πρόσωπο το άρθρο 13 της Οδηγίας 2011/92 προβλέπει αντίστοιχες κυρώσεις σε βάρος νομικών προσώπων.

Η παράγραφος 4 προβλέπει την δυνατότητα να αφαιρεθεί η άσκηση της γονικής μέριμνας του παιδιού από τους γονείς, κηδεμόνες, επιτρόπους και οποιοδήποτε άλλο άτομο τυχόν ασκεί αυτή. Το μέτρο αυτό σίγουρα πρέπει να επιβάλλεται στις περιπτώσεις

⁴⁸<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/197>

όπου ο δράστης είναι ο γονέας του παιδιού, ή ο τρίτος δράστης εν γνώσει του γονέα τέλεσε την πράξη ή λόγω παραμέλησης της άσκησης της γονικής μέριμνας, ο τρίτος δράστης μπόρεσε να εγκληματήσει σε βάρος του παιδιού. Το μέτρο αυτό πρέπει να εξετάζεται σε συνδυασμό με το άρθρο 14 παρ.3 της παρούσας Σύμβασης, όπου προβλέπεται η δυνατότητα απομάκρυνσης του θύματος από το οικογενειακό του περιβάλλον και πάντοτε η όποια απόφαση παρθεί να έχει ως μοναδικό κριτήριο αυτής το συμφέρον του παιδιού, τόσο ως θύμα αλλά και ως παιδί που θα πρέπει να συνεχίσει να αναθρέφεται.

Τέλος η παράγραφος 5 του άρθρου 27, που θεσπίζει τη δυνατότητα τα περιουσιακά στοιχεία των δραστών που κατασχέθηκαν ή τα προϊόντα του εγκλήματος που δημεύτηκαν να παρακατατίθενται σε ένα ειδικό ταμείο προς υποστήριξη των θυμάτων, αποτελεί παρακολούθημα της διατάξεως του άρθρου 9 παράγραφος 4, όπου προβλέπεται η ενθάρρυνση από μέρους των κρατών μερών της δημιουργίας ειδικών ταμείων και χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων για την ανακούφιση των θυμάτων.

ΑΡΘΡΟ 28: *“Επιβαρυντικές περιστάσεις :*

Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι ακόλουθες συνθήκες, εφόσον δεν αποτελούν ήδη μέρος των συστατικών στοιχείων του αδικήματος, μπορούν, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της εσωτερικής νομοθεσίας, να ληφθούν υπόψη ως επιβαρυντικές περιστάσεις για τον προσδιορισμό των κυρώσεων σε σχέση με τα αδικήματα που καθορίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση:

- (α) το αδίκημα έβλαψε σοβαρά τη σωματική ή ψυχική υγεία του θύματος,*
- (β) του αδικήματος προηγήθηκαν ή το αδίκημα συνοδεύτηκε από πράξεις βασανιστηρίων ή σοβαρή βία,*
- (γ) το αδίκημα διαπράχθηκε ενάντια σε ένα ιδιαίτερα ευάλωτο θύμα,*
- (δ) το αδίκημα διαπράχθηκε από μέλος της οικογένειας, άτομο που συζεί με το παιδί ή άτομο που έχει κάνει κατάχρηση τη εξουσίας του/της,*
- (ε) το αδίκημα διαπράχθηκε από ορισμένα άτομα που ενήργησαν μαζί,*
- (στ) το αδίκημα διαπράχθηκε στα πλαίσια εγκληματικής οργάνωσης,*
- (ζ) ο δράστης είχε προηγουμένως καταδικαστεί για αδικήματα της ίδιας φύσης.”*

Οι επιβαρυντικές περιστάσεις του άρθρου 28 έχουν ως στόχο να εξασφαλίσουν ότι τα κράτη μέρη κατά την επιβολή κυρώσεων και ιδιαίτερα κατά τον υπολογισμό των ποινών ή των χρηματικών προστίμων θα λαμβάνουν υπόψη τους κάποιες περιπτώσεις,

αυτές που καταγράφονται στο άρθρο 28. Πρέπει να γίνει υπόμνηση ότι τα συμβαλλόμενα κράτη δεσμεύονται να ενσωματώσουν τις περιστάσεις αυτές στην εσωτερική τους νομοθεσία, υπό τον όρο ότι δεν αποτελούν ήδη μέρος ως επιβαρυντικές περιστάσεις των εγκλημάτων αυτής της φύσεως. Επιπλέον, θα ληφθούν υπόψη τους από τις δικαστικές αρχές στις περιπτώσεις που δεν αποτελούν ήδη μέρος της ειδικής υπόστασης του εγκλήματος⁴⁹. Για παράδειγμα στο αδίκημα της σεξουαλικής κακοποίησης ενός παιδιού ιδιαίτερα ευάλωτης κατάστασης του άρθρου 18 παρ.1β περ. ΙΙΙ, η ιδιαίτερα ευάλωτη κατάσταση του παιδιού αποτελεί ήδη μέρος της ειδικής υπόστασης του εγκλήματος και συνεπώς δεν μπορεί κατά την επιβολή της ποινής το δικαστήριο να επιμετρήσει και ως επιβαρυντική την κατάσταση του παιδιού. Το λεκτικό της πρώτης παραγράφου “μπορεί...να ληφθούν υπόψη” ξεκαθαρίζει ότι οι δικαστικές αρχές κάθε έννομης τάξης δεν μπορεί να υποχρεωθούν να επιβάλλουν επιβαρυνμένη ποινή επειδή απλά θα συντρέχει μια περίπτωση επιβαρυντική. Η επιβολή της ποινής εναπόκειται στον ανέλεγκτο κυριαρχικό έλεγχο του δικαστή, ο οποίος εφαρμόζει το νόμο και επιβάλλει τη ποινή από τα στοιχεία της δικογραφίας και της αποδεικτικής διαδικασίας. Επιπλέον, κάθε εθνικός δικαστικός δικαιοδοτικός μηχανισμός ερμηνεύει διαφορετικά τις επιβαρυντικές περιπτώσεις.

Η πρώτη επιβαρυντική περίπτωση είναι αυτή της σοβαρής σωματικής ή ψυχικής βλάβης του θύματος. Χαρακτηριστική περίπτωση σοβαρής σωματικής βλάβης είναι η μετάδοση του ιού του AIDS, ενώ καθίσταται σαφές ότι δεν συνεπάγονται όλα τα αδικήματα και σωματικές και ψυχικές βλάβες. Η δεύτερη επιβαρυντική περίπτωση αυτή των βασανιστηρίων κατά τη διάπραξη του εγκλήματος ή σε προγενέστερο στάδιο πριν τη διάπραξη, βασίζεται στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ⁵⁰, το οποίο κατοχυρώνει ένα από τα πιο σπουδαία δικαιώματα του ανθρώπου, αυτό της απαγόρευσης των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, στην υπόθεση *Ιρλανδία κατά Μεγάλης Βρετανίας* (1978)⁵¹ όρισε ότι “τα βασανιστήρια είναι η εσκεμμένα απάνθρωπη συμπεριφορά που υφίσταται κάποιος, από την οποία προκαλείται ιδιαίτερα σοβαρός και σκληρός πόνος”, ενώ ως “απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση” ορίζεται σύμφωνα με την ως άνω απόφαση η “πρόκληση

⁴⁹Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.28-30, par.194-202.

⁵⁰https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ELL.pdf

⁵¹[https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-57506%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-57506%22]})

ιδιαίτερα έντονου σωματικού και ψυχικού πόνου”⁵². Η αναφορά σε βασανιστήρια στη παράγραφο αυτή εμπερικλείει και την σωματική και τη ψυχική οδύνη που μπορεί να υποστεί το παιδί - θύμα πριν ή κατά τη διάπραξη του εγκλήματος. Ας σημειωθεί δε ότι σκοπός της Επιτροπής Διαβούλευσης είναι να ληφθεί υπόψη ότι ο πόνος τελεί σε συνάρτηση με την ευαίσθητη παιδική ηλικία, κατά τη διάρκεια της οποίας, το παιδί αντιλαμβάνεται διαφορετικά αυτόν και συνεπώς επηρεάζεται ακόμα περισσότερο, κυρίως ψυχικά. Η τρίτη περίπτωση αφορά το θύμα όταν αυτό είναι ιδιαίτερα ευάλωτο όπως για παράδειγμα ένα παιδί με ειδικές ανάγκες, ή κοινωνικές δυσλειτουργίες, ένα παιδί που ζει στο δρόμο, ένα ασυνόδευτο παιδί πρόσφυγα ή μετανάστη, ένα παιδί που βρίσκεται σε αποτοξίνωση από τα ναρκωτικά και το αλκοόλ κ.α. Η τέταρτη περίπτωση αναφέρεται στο δράστη και συγκεκριμένα θεμελιώνει επιβαρυντική περίπτωση όταν ο δράστης είναι μέλος της οικογένειας του παιδιού ή άτομο στο οποίο έχουν ανατεθεί καθήκοντα γονικής μέριμνας ή φροντίδας αυτού. Αναφέρεται στους γονείς δράστες, σε άτομα που συμβιώνουν με το παιδί όπως τα αδέρφια του, σε μια διευρυμένη μορφή οικογένειας όπου συμβιώνουν μαζί με το παιδί θύμα, θείοι/θείες, παππούδες/γιαγιάδες, κ.α Όμως σε αυτή τη περίπτωση αναφέρονται και όσοι είναι επιφορτισμένοι με την φροντίδα του παιδιού όπως για παράδειγμα οι babysitters, οι δάσκαλοι, κ.α. Η πέμπτη περίπτωση αφορά το έγκλημα που διαπράττεται από κοινού με άλλα άτομα, και η οποία είναι διαφορετική περίπτωση από αυτή όπου το έγκλημα τελείται από μια εγκληματική οργάνωση, την οποία προβλέπει η έκτη περίπτωση. Η διάταξη δεν δίνει ορισμό της εγκληματικής οργάνωσης όμως η Επιτροπή Διαβούλευσης παραπέμπει στον ορισμό που έχουν υιοθετήσει τα Ηνωμένα Έθνη και έχουν υιοθετήσει στη Σύμβαση για την Καταπολέμηση του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος (άρθρο 2 περ.α)⁵³, σύμφωνα

⁵² Par.167 : “The Court considers in fact that, whilst there exists on the one hand violence which is to be condemned both on moral grounds and also in most cases under the domestic law of the Contracting States but which does not fall within Article 3 (art. 3) of the Convention, it appears on the other hand that it was the intention that the Convention, with its distinction between “torture” and “inhuman or degrading treatment”, should by the first of these terms attach a special stigma to deliberate inhuman treatment causing very serious and cruel suffering. Moreover, this seems to be the thinking lying behind Article 1 in fine of Resolution 3452 (XXX) adopted by the General Assembly of the United Nations on 9 December 1975, which declares: “Torture constitutes an aggravated and deliberate form of cruel, inhuman or degrading treatment or punishment””.

⁵³Article 2 -Use of terms : For the purposes of this Convention: (a) **“Organized criminal group”** shall mean a structured group of three or more persons, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this Convention, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit;

με τον οποίο “εγκληματική οργάνωση είναι μια ομάδα τριών ή περισσότερων ατόμων, η οποία έχει δομή και οργάνωση, υπάρχει για ένα ικανό διάστημα και δρα με σκοπό να διαπράξει ένα ή περισσότερα εγκλήματα, τα οποία περιγράφει η παρούσα Σύμβαση, ώστε να αποκομίσει άμεσα ή έμμεσα ένα οικονομικής φύσεως ή άλλου είδους κέρδος”. Πανομοιότυπο ορισμό έχει υιοθετήσει και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κοινή Δράση της 21ης Δεκεμβρίου 1998⁵⁴, βασιζόμενο στο άρθρο 3 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και η Επιτροπή Υπουργών των κρατών μελών στην Οδηγία 11 (2001) (Rec 2001/11) για τις θεμελιώδεις αρχές καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος.⁵⁵ Η έβδομη και τελευταία επιβαρυντική περίπτωση αφορά τους δράστες καθ’ ύποτροπή, δηλαδή αυτούς που πριν καταδικασθούν για τη διάπραξη κάποιου από τα εγκλήματα της Συμβάσεως Lanzarote είχαν ξανά κριθεί ένοχοι για κάποιο συναφές αδίκημα. Η Οδηγία 2011/92 στο άρθρο 9 προβλέπει επιβαρυντικές περιστάσεις όταν διαπράττονται τα εγκλήματα αυτά, οι οποίες αντιστοιχούν σε αυτές που προβλέπει η Σύμβαση. Ωστόσο στη Οδηγία προβλέπεται και μια ακόμη επιβαρυντική περίπτωση αυτή της έκθεσης του παιδιού με πρόθεση ή εξ αμελείας σε κίνδυνο ζωής (άρθρο 9 περ. στ).

ΑΡΘΡΟ 29: “Προηγούμενες καταδίκες : Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα που προβλέπουν την πιθανότητα να ληφθούν υπόψη οι τελικές ποινές που επιβλήθηκαν

<https://www.unodc.org/documents/treaties/UNTOC/Publications/TOC%20Convention/TOCebook-e.pdf>

⁵⁴ Article 1 - Within the meaning of this joint action, a **criminal organisation** shall mean a structured association, established over a period of time, of more than two persons, acting in concert with a view to committing offences which are punishable by deprivation of liberty or a detention order of a maximum of at least four years or a more serious penalty, whether such offences are an end in themselves or a means of obtaining material benefits and, where appropriate, of improperly influencing the operation of public authorities.

⁵⁵ “**Organised crime group**” :The Committee PC-CO did not seek to define organised crime. Instead, the Committee felt that it was more appropriate for the purpose of its work to use a list of criteria concerning organised criminal groups. The main objective of this list was to allow member States identify, along the same criteria, certain criminal groups that could qualify as “organised” and thus make it possible to compare national experiences concerning such groups. A list of 11 criteria was used, based on a similar list established by the European Union[3], which, in turn, was largely inspired by the definition[4] of “organised crime” by the German Bundeskriminalamt (BKA). In the Committee’s interpretation, a certain number of minimum characteristics, numbered 1 to 4 (“mandatory criteria”), as well as at least two of the other characteristics (“optional criteria”) needed to be present for any criminal group to be classified as organised. The focus was therefore on groups that meet six or more of these eleven criteria. This can refer to traditional criminal groups but also to legal entities or professionals engaged in various forms of crime, e.g. white-collar crime. The following are mandatory criteria: (a) Collaboration of three or more people, (b) For a prolonged or indefinite period of time, (c) Suspected or convicted of committing serious criminal offences (d) With the objective of pursuing profit and/or power .<https://rm.coe.int/native/09000016804c0f57>

από άλλο Μέρος σε σχέση με τα αδικήματα που καθορίστηκαν σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση κατά τον προσδιορισμό των κυρώσεων”.

Τα αδικήματα της παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης πολύ συχνά διαπράττονται από εγκληματικές οργανώσεις που δρουν σε περισσότερα του ενός κράτη ή από δράστες φυσικά πρόσωπα που εγκληματούν σε περισσότερα κράτη, ώστε να μην μπορούν οι εκάστοτε εθνικές αστυνομικές αρχές να τα συλλάβουν. Επιπλέον σε πολλά εθνικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης, ως προηγούμενη καταδίκη λαμβάνεται υπόψη μόνο καταδίκη που έχει επιβληθεί στο δράστη από δικαστήριο του ιδίου κράτους και όχι από άλλο κράτος⁵⁶. Για το λόγο αυτό, τα συμβαλλόμενα κράτη θέλοντας να αντιμετωπίσουν και αυτό το ζήτημα, θέσπισαν την διάταξη του άρθρου 29 ανταποκρινόμενα στην προσπάθεια που καταβάλλεται διεθνώς για την θέσπιση παγκοσμίου χαρακτήρα γενικών αρχών του ποινικού δικαίου (internationalisation of criminal law standards).

Η αρχή της “*διεθνούς υποτροπής του εγκληματία*” θεσπίστηκε για πρώτη φορά στη Συνθήκη των Ηνωμένων Εθνών στη Νέα Υόρκη την 30η Μαρτίου του 1961⁵⁷ για την αντιμετώπιση των ναρκωτικών και έκτοτε πολλά διεθνή κείμενα την έχουν υιοθετήσει. Εν συνεχεία στην Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της 6ης Δεκεμβρίου 2001 για την τροποποίηση της απόφασης-πλαίσιο 2000/383/ΔΕΥ για την ενίσχυση της προστασίας από την παραχάραξη εν όψει της εισαγωγής του ευρώ με την επιβολή ποινών και άλλων κυρώσεων⁵⁸, αναφέρεται ειδικά στην αναγνώριση της αρχής της υποτροπής από τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συγκεκριμένα θεσπίζεται το εξής “*Υποτροπή : Κάθε κράτος μέλος αποδέχεται την αρχή της υποτροπής υπό τις προϋποθέσεις που ισχύουν βάσει της εθνικής του νομοθεσίας και αναγνωρίζει, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις, ότι προαπαιτούμενο της υποτροπής είναι η ύπαρξη τελεσίδικων καταδικαστικών αποφάσεων οι οποίες έχουν απαγγελθεί σε άλλο κράτος μέλος για μία από τις αξιόποινες πράξεις των άρθρων 3 έως 5 της παρούσας απόφασης-πλαίσιο ή για μία από τις αξιόποινες πράξεις του άρθρου 3 της σύμβασης της Γενεύης, ανεξαρτήτως του παραχαραχθέντος νομίσματος.*”

⁵⁶Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.30 , par.203-208.

⁵⁷Article 36, par.2 - “Subject to the constitutional limitations of a Party, its legal system and domestic law, ... iii) Foreign convictions for such offences shall be taken into account for the purpose of establishing recidivism ...” https://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdf

⁵⁸<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001F0888&from=EN>

Σήμερα, το πρόβλημα της αναγνώρισης της αρχής της υποτροπής παραμένει ακόμη ευρύ αφού πολλά κράτη δεν αναγνωρίζουν την αρχή της υποτροπής και συνεπώς εναπόκειται πολλές φορές στη “καλή πρόθεση” των εθνικών αρχών να μπορέσουν πρώτα να αναζητήσουν πληροφορίες από άλλα κράτη σχετικά με την προηγούμενη καταδίκη των δραστών για συναφή εγκλήματα στο εξωτερικό , και στη συνέχεια των δικαστικών αρχών να επιμετρήσουν στην επιβολή της ποινής κάποια προηγούμενη καταδίκη, μόνο βέβαια αν υπάρχει ρητή νομοθετική πρόβλεψη. Ακόμη, στην Απόφαση -Πλαίσιο 2008 (675) του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 24ης Ιουλίου 2008 για τη συνεκτίμηση των καταδικαστικών αποφάσεων μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης επ’ ευκαιρία νέας ποινικής διαδικασίας, τα κράτη μέλη επανέλαβαν στο άρθρο 3 ότι *“1. Κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε, επ’ ευκαιρία ποινικής διαδικασίας κατά ενός προσώπου, οι καταδικαστικές αποφάσεις που έχουν εκδοθεί προηγουμένως σε άλλα κράτη μέλη κατά του ιδίου προσώπου για διαφορετικά πραγματικά περιστατικά, ως προς τις οποίες έχουν ληφθεί πληροφορίες βάσει των εφαρμοστέων πράξεων περί αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής ή περί ανταλλαγής πληροφοριών ποινικών μητρώων, να συνεκτιμώνται στο βαθμό που συνεκτιμώνται οι πρότερες εθνικές καταδικαστικές αποφάσεις και να έχουν ισοδύναμα έννομα αποτελέσματα με τις πρότερες εθνικές καταδικαστικές αποφάσεις, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο”*⁵⁹.

Για όλους αυτούς τους λόγους το άρθρο 29 παρέχει τη δυνατότητα στα κράτη μέρη της Συμβάσεως να θεσπίσουν διάταξη με την οποία θα λαμβάνουν υπόψη τους ως προς την ποινή που θα επιβάλλουν στο δράστη, το αν τυχόν αυτός έχει καταδικασθεί στο παρελθόν από άλλο κράτος για συναφές έγκλημα. Η διάταξη αυτή δεν καθιερώνει κάποια υποχρέωση των κρατών, τους δίνει όμως τη δυνατότητα από την οποία στο τέλος εκφράζεται και η αληθινή βούληση των κρατών για την καταστολή του φαινομένου. Αξίζει να σημειωθεί ότι μπορεί ένα κράτος μέρος της Συμβάσεως Lanzarote να μην υποχρεούται βάσει του άρθρου 29 , όμως μπορεί μέσω των άλλων διεθνών υποχρεώσεων που έχει αναλάβει να υποχρεούται προς τούτο, όπως για παράδειγμα τα κράτη μέλη της Συμβάσεως Lanzarote που είναι παράλληλα και μέλη της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

⁵⁹<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008F0675&from=EN>

ΑΡΘΡΟ 30: “Αρχές :

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι έρευνες και οι ποινικές διαδικασίες διεξάγονται προς το μέγιστο όφελος και με σεβασμό στα δικαιώματα του παιδιού.

2. Κάθε Μέρος θα υιοθετήσει μια προστατευτική προσέγγιση έναντι των θυμάτων, διασφαλίζοντας ότι οι έρευνες και οι ποινικές διαδικασίες δεν θα επιδεινώσουν την τραυματική εμπειρία που βίωσε το παιδί και ότι η αντίδραση του ποινικού δικαίου ακολουθείται από βοήθεια, όπου χρειάζεται.

3. Κάθε Μέρος θα διασφαλίσει ότι οι έρευνες και οι ποινικές διαδικασίες έχουν προτεραιότητα και διεξάγονται χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση.

4. Κάθε Μέρος θα διασφαλίσει ότι τα μέτρα που εφαρμόζονται σύμφωνα με το παρόν κεφάλαιο δεν είναι επιζήμια για τα δικαιώματα υπεράσπισης και τις απαιτήσεις μιας δίκαιης και αμερόληπτης δίκης, σύμφωνα με το Άρθρο 6 της Σύμβασης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.

5. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα, σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές της εσωτερικής του νομοθεσίας:

-για να διασφαλίσει μια αποτελεσματική έρευνα και δίωξη των αδικημάτων που καθορίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, επιτρέποντας, όπου ενδείκνυται, τη δυνατότητα κρυφών επιχειρήσεων.

-για να δώσει τη δυνατότητα σε μονάδες ή ερευνητικές υπηρεσίες να αναγνωρίσουν τα θύματα των αδικημάτων που καθορίζονται σύμφωνα με το Άρθρο 20, συγκεκριμένα αναλύοντας το υλικό παιδικής πορνογραφίας, όπως φωτογραφίες και οπτικοακουστικές εγγραφές που μεταδόθηκαν ή διατέθηκαν μέσω της χρήσης τεχνολογικών πληροφορικής και επικοινωνιών.”

Το άρθρο αυτό τονίζει μια ανάγκη που έχει επανειλημμένως εκφραστεί και θεσμοθετηθεί μέσα από τα διεθνή δρώμενα. Αναφέρεται στην ανάγκη να προστατευθεί το θύμα κατά την ποινική διαδικασία και κυρίως στην ανάγκη υιοθέτησης κανόνων ποινικής δικονομίας, οι οποίοι δεν θα κάνουν το θύμα να αισθάνεται ότι θυματοποιείται εκ νέου αλλά παράλληλα δεν θα αλλοιώνουν την αλήθεια ή τα δικαιώματα του δράστη⁶⁰. Πράγματι, η Σύσταση 2001/16⁶¹ της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της

⁶⁰Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.31-32 , par.211-218.

⁶¹Recommendation Rec(2001)16 of the Committee of Ministers to member states on the protection of children against sexual exploitation

Ευρώπης τονίζει την ιδιαίτερη ανάγκη να προστατευθούν τα παιδιά θύματα χωρίς να παραβιάζονται τα δικαιώματα των υπόπτων, την ανάγκη για σεβασμό της ιδιωτικής ζωής των παιδιών και την ανάγκη να εξασφαλίσει το κράτος ειδικούς μηχανισμούς για την ακρόαση – κατάθεση των παιδιών θυμάτων. Επιπλέον το Προαιρετικό Πρωτόκολλο για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την πώληση παιδιών, τη παιδική πορνεία και τη παιδική πορνογραφία⁶² που έχει υιοθετήσει ο ΟΗΕ, στο άρθρο 8 αναγνωρίζει την “*ευάλωτη κατάσταση*” στην οποία βρίσκονται τα παιδιά θύματα και θεσπίζει ιδιαίτερη υποχρέωση των κρατών να λάβουν μέτρα που να ανταποκρίνονται και να σέβονται την κατάστασή τους. Αλλά και η Απόφαση 1307/2002 της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του ΣοΕ⁶³ καλεί όλα τα μέλη να δείξουν ιδιαίτερη προσοχή στα δικαιώματα των παιδιών θυμάτων που δεν μπορούν να εκφράσουν τη γνώμη τους και να προστατευθούν.

Αντικειμενικός σκοπός τς Επιτροπής Διαβούλευσης είναι να αναγκάσει τα κράτη να καθιερώσουν διαδικασίες φιλικές και προσκείμενες στα παιδιά, που θα τα προστατεύουν. Ωστόσο όπως τονίζει και η παράγραφος 4 δεν πρέπει να παραβιάζονται οι αρχές της δίκαιης δίκης και του δικαιώματος προς υπεράσπιση του κατηγορουμένου, όπως προβλέπονται στο άρθρο 6 της ΕΣΔΑ. Για αυτό , ο κεντρικός άξονας έχει να κάνει με το πως θα καταθέσει το παιδί θύμα για αυτό που του συνέβη, πως η δημοσιότητα που τυχόν δοθεί στη περίπτωση του και η οποία τυχόν το κάνει να μην αντέχει το βάρος του να καταθέσει, δεν θα επηρεάσει τη κατάθεση που θα δώσει. Έτσι οι παράγραφοι 1 και 2 εγκαθιδρύουν δύο αρχές, που τα κράτη υποχρεούνται να ακολουθήσουν στην διαδικασία απονομής της δικαιοσύνης και είναι : (α) η αρχή της διεξαγωγής των ποινικών διαδικασιών σύμφωνα με το συμφέρον του παιδιού και τα δικαιώματά του και (β) η αρχή της μη περαιτέρω θυματοποίησης αυτού.

Η παράγραφος 3 είναι εξίσου σημαντική , αφού διασφαλίζει ότι τα κράτη θα πρέπει να διεξάγουν τις ποινικές διαδικασίες χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση και θέτοντας σε προτεραιότητα τις υποθέσεις που αφορούν παιδιά, κυρίως όταν δράστης είναι άτομο κοντινό ή οικογενειακό τους. Δικαιολογητική βάση αυτής της διατάξεως

https://childhub.org/en/system/tdf/library/attachments/122_202_EN_original.pdf?file=1&type=node&id=7518

⁶²<https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/crc-sale.pdf>

⁶³Resolution 1307(2002) Parliamentary Assembly of the Council of Europe “Sexual exploitation of children: zero tolerance” <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17054&lang=en>

αποτελεί το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ όπου προβλέπει ότι “ο καθένας έχει δικαίωμανα δικασθείς ...εντός ευλόγου προθεσμίας” .

Η παράγραφος 5 προβλέπει ακόμη ότι τα κράτη μέρη πρέπει να εξασφαλίσουν δύο ακόμη σημεία της αποδεικτικής διαδικασίας: Το πρώτο αφορά την άσκηση ποινικής δίωξης με αποτελεσματικό τρόπο. Είναι μια υποχρέωση που έχουν όλα τα κράτη για όλα τα αδικήματα που προβλέπει η Σύμβαση. Στα πλαίσια της εξασφάλισης μιας αποτελεσματικής ποινικής δίκης , τα συμβαλλόμενα κράτη θεσπίζουν ότι μπορούν να διεξάγουν κρυφές επιχειρήσεις όπου κρίνεται απαραίτητο , χωρίς να παραβιάζονται άλλα θεμελιώδη δικαιώματα και υπό το φως της αναλογικότητας των μέτρων και της σοβαρότητας του αδικήματος. Το δεύτερο σημείο είναι αυτό του να εξασφαλίσουν μέσω κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής ότι θα μπορούν μέσα από το υλικό παιδικής πορνογραφίας να αναγνωρίσουν θύματα. Αντίστοιχη υποχρέωση των κρατών προβλέπει και η Οδηγία 2011/92 στο άρθρο 15 παρ.3 και 4.

ΑΡΘΡΟ 31: “Γενικά μέτρα προστασίας :

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να προστατεύσει τα δικαιώματα και τα συμφέροντα των θυμάτων, περιλαμβανομένων των ειδικών αναγκών τους ως μάρτυρες, σε όλα τα στάδια των ερευνών και των ποινικών διαδικασιών και ιδιαίτερα:

(α) ενημερώνοντάς τα για τα δικαιώματα και τις υπηρεσίες που είναι στη διάθεσή τους και, εκτός εάν δεν επιθυμούν να λάβουν τέτοιες πληροφορίες, για την παρακολούθηση που γίνεται στις καταγγελίες τους, για τις κατηγορίες, τη γενική πρόοδο της έρευνας ή των δικαστικών διαδικασιών και το ρόλο τους σε αυτές, καθώς και για το αποτέλεσμα των υποθέσεών τους,

(β) διασφαλίζοντας, τουλάχιστον σε περιπτώσεις όπου τα θύματα και οι οικογένειές τους μπορεί να διατρέχουν κίνδυνο, ότι μπορούν να ενημερωθούν, εάν χρειάζεται, όταν το άτομο που διώκεται ή έχει καταδικαστεί αφήνεται προσωρινά ή οριστικά ελεύθερο,

(γ) παρέχοντάς τους τη δυνατότητα, με τρόπο σύμφωνο με τους διαδικαστικούς κανόνες της εσωτερικής νομοθεσίας, να ακουστούν, να παρέχουν στοιχεία και να επιλέξουν τον τρόπο για να παρουσιάσουν τις απόψεις, τις ανάγκες και τις ανησυχίες τους, άμεσα ή μέσω ενδιάμεσου και να ληφθούν υπόψη,

(δ) παρέχοντάς τους κατάλληλες υπηρεσίες υποστήριξης ώστε τα δικαιώματα και τα συμφέροντά τους να παρουσιάζονται δεόντως και να λαμβάνονται υπόψη,

(ε) προστατεύοντας το απόρρητο, την ταυτότητα και την εικόνα τους και λαμβάνοντας μέτρα σύμφωνα με την εσωτερική νομοθεσία για την πρόληψη της δημόσιας μετάδοσης οποιωνδήποτε πληροφοριών που μπορεί να οδηγήσουν στην αναγνώρισή τους,

(στ) φροντίζοντας για την ασφάλειά τους, καθώς και για την προστασία των οικογενειών και των μαρτύρων τους για λογαριασμό τους, από εκφοβισμό, αντίποινα και επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση,

(ζ) διασφαλίζοντας ότι αποφεύγεται η επικοινωνία ανάμεσα σε θύματα και δράστες εντός του δικαστηρίου και των εγκαταστάσεων του φορέα επιβολής του νόμου, εκτός εάν οι αρμόδιες αρχές ορίσουν διαφορετικά προς το καλύτερο συμφέρον του παιδιού ή όταν οι έρευνες ή οι δικαστικές διαδικασίες απαιτούν μια τέτοια επαφή.

2. Κάθε Μέρος θα διασφαλίσει ότι τα θύματα έχουν πρόσβαση, από τη στιγμή της πρώτης τους επαφής με τις αρμόδιες αρχές, σε πληροφορίες για τις σχετικές δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες.

3. Κάθε Μέρος θα διασφαλίσει ότι τα θύματα έχουν δωρεάν πρόσβαση, όταν αυτή δικαιολογείται, σε νομική συνδρομή όταν είναι δυνατό να έχουν την ιδιότητα του διαδίκου σε ποινικές διαδικασίες.

4. Κάθε Μέρος θα προβλέπει για τη δυνατότητα των δικαστικών αρχών να διορίζουν ειδικό αντιπρόσωπο για το θύμα όταν, κατά την εσωτερική νομοθεσία, αυτός ή αυτή μπορεί να έχει την ιδιότητα του διαδίκου σε ποινικές διαδικασίες και όπου οι δικαιούχοι της γονικής μέριμνας αποκλείονται από την εκπροσώπηση του παιδιού σε τέτοια διαδικασία λόγω σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών και του θύματος.

5. Κάθε Μέρος θα προβλέπει, μέσω νομοθετικών ή άλλων μέτρων, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από την εσωτερική του νομοθεσία, τη δυνατότητα για ομάδες, ιδρύματα, ενώσεις ή κυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς οργανισμούς, να παρέχουν βοήθεια ή/και υποστήριξη στα θύματα με τη συγκατάθεσή τους κατά τη διάρκεια των ποινικών διαδικασιών που αφορούν τα αδικήματα που καθορίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

6. Κάθε Μέρος θα διασφαλίσει ότι οι πληροφορίες που παρέχονται στα θύματα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου παρέχονται με τρόπο που προσαρμόζεται στην ηλικία και την ωριμότητά τους και σε γλώσσα που μπορούν να κατανοήσουν”.

Το άρθρο αυτό περιέχει ένα κατάλογο με μέτρα , φιλικά προς τα παιδιά, τα οποία μπορούν να λάβουν τα κράτη⁶⁴ . Ο κατάλογος αυτός βέβαια δεν είναι εξαντλητικός αφού το κάθε κράτος μπορεί να νομοθετήσει οτιδήποτε κρίνει απαραίτητο για να προστατευθεί το παιδί θύμα. Έτσι προβλέπεται το δικαίωμα του παιδιού (α)να ενημερώνεται για τη

⁶⁴Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.32-34 , par.219-229.

πορεία της υπόθεσης και των ερευνών , όπου εμπλέκεται, (β) να ενημερώνεται για το αν ο δράστης αφεθεί ελεύθερος προσωρινά ή απολυθεί οριστικά ,(γ) να μπορεί να παρουσιάζει τα στοιχεία που αφορούν την υπόθεση με τρόπο κατάλληλο ώστε να τραυματισθεί και πάλι ή αλλοιωθούν τα στοιχεία, (δ) να έχει νομική καθοδήγηση προς υπεράσπιση των δικαιωμάτων του, (ε) να προστατεύεται το απόρρητο και η ταυτότητα του, (στ) να μην διατρέχει κίνδυνο αυτό ή η οικογένεια του, (ζ) να αποφεύγεται αν είναι δυνατόν η επικοινωνία του με το δράστη.

Επιπλέον η παράγραφος 3 προβλέπει ότι πρέπει να παιδιά θύματα να έχουν δωρεάν νομική βοήθεια, αν δεν μπορούν να καλύψουν το κόστος της υπεράσπισης τους και εφόσον το ζητήσουν. Ωστόσο η διάταξη δεν καθιστά άνευ τίνος άλλου, τη διάταξη εφαρμοστέα απευθείας στις εσωτερικές έννομες τάξεις. Εναπόκειται στα κράτη να ορίσουν πως θα αιτούνται αυτής τα παιδιά θύματα.

Η παράγραφος 4 ρυθμίζει ένα ζήτημα που προκύπτει κατά την ποινική διαδικασία, όταν ο δράστης είναι ο ασκών την γονική μέριμνα του τέκνου και δεν υπάρχει άλλος που να μπορεί να εκπροσωπήσει τα συμφέροντα του παιδιού στη ποινική διαδικασία. Τα συμβαλλόμενα μέρη προέβλεψαν ότι πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα να διορίζεται επίτροπος ειδικά για την εκπροσώπηση του παιδιού στη δίκη, ανεξάρτητα από το αν στον επίτροπο δοθεί και η επιμέλεια του παιδιού.

ΑΡΘΡΟ 32: *“Έναρξη των διαδικασιών: Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι έρευνες ή η δίωξη των αδικημάτων που καθορίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση δεν θα εξαρτώνται από την αναφορά ή την καταγγελία που υπεβλήθη από το θύμα και οι διαδικασίες μπορεί να εξακολουθήσουν ακόμη και αν το θύμα αποσύρει τη δήλωση του ή της”.*

Το άρθρο αυτό καθιστά ως αυτεπαγγέλτως διωκόμενα τα εγκλήματα που περιγράφονται στην Σύμβαση Lanzarote. Με αυτό το τρόπο η τιμωρία των δραστών δεν θα εξαρτάται από το αν θα ασκήσουν μήνυση⁶⁵ τα θύματα ή όταν κληθούν να καταθέσουν στοιχεία θα αρνηθούν τα προσέλθουν. Επιπλέον, η ποινική διαδικασία δεν θα σταματά , αν τυχόν τα θύματα φοβούνται ή εκβιάζονται για να μην καταθέσουν. Την αποσύνδεση της έναρξης της κινήσεως της ποινικής διαδικασίας ή της παύσης της από την προηγούμενη άσκηση

⁶⁵Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.34 , par.230.

μήνυσης ή καταγγελίας από το θύμα προβλέπει και η Οδηγία 2011/92 στο άρθρο 15 παρ.1

ΑΡΘΡΟ 33: *“Χρόνος παραγραφής: Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι ο χρόνος παραγραφής για την έναρξη οποιωνδήποτε νομικών διαδικασιών αναφορικά με τα αδικήματα που καθορίζονται σύμφωνα με τα Άρθρα 18, 19, παράγραφος 1.α και β και 21, παράγραφος 1.α και β, θα συνεχίζεται για μια χρονική περίοδο που είναι επαρκής για να επιτρέπεται η αποτελεσματική κίνηση των διαδικασιών αφού το θύμα ενηλικιωθεί και είναι ανάλογη με τη βαρύτητα του εν λόγω αδικήματος”.*

Στο άρθρο αυτό τα συμβαλλόμενα κράτη αποδεικνύουν την σημασία που αποδίδουν στη φύση των εγκλημάτων αυτών, δηλαδή σε εγκλήματα , όπου τα θύματα είναι παιδιά⁶⁶. Για αυτό το λόγο προβλέπουν ότι ο χρόνος ενάρξεως της παραγραφής των αδικημάτων δεν θα συμπληρώνεται ποτέ πριν την ενηλικίωση των παιδιών, και αφότου αυτά ενηλικιωθούν πριν περάσει ένα ικανό διάστημα για να αποφασίσουν αν θα καταγγείλουν το περιστατικό. Τον χρόνο συμπληρώσεως του χρόνου της παραγραφής θα τον αποφασίζουν τα κράτη, λαμβάνοντας πάντα υπόψη την σοβαρότητα του εγκλήματος. Η φράση “χρονική περίοδος που είναι επαρκής” σημαίνει ότι (α) το παιδί θύμα πρέπει να έχει ένα ικανό χρονικό διάστημα για να συλλέξει στοιχεία και να καταθέσει μήνυση ή καταγγελία και (β) οι αρμόδιες αρχές πρέπει να είναι σε θέση να ασκήσουν ποινική δίωξη.

ΑΡΘΡΟ 34: *“ Έρευνες: 1. Κάθε Μέρος θα υιοθετήσει τα μέτρα που είναι απαραίτητα για να διασφαλίσει ότι τα άτομα, οι μονάδες ή οι υπηρεσίες που ευθύνονται για τις έρευνες έχουν ειδικευση στον τομέα της καταπολέμησης της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της κακοποίησης παιδιών ή ότι τα άτομα αυτά εκπαιδεύονται για το σκοπό αυτό. Τέτοιες μονάδες ή υπηρεσίες θα έχουν τους κατάλληλους οικονομικούς πόρους.*

2. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι η αβεβαιότητα για την πραγματική ηλικία του θύματος δεν θα αποτρέψει την εκκίνηση των ποινικών ερευνών”.

⁶⁶Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse
pg.34 , par.231-232.

Το άρθρο 34 προσπαθεί να εξασφαλίσει ότι όλοι οι επαγγελματίες που μέσω της ποινικής διαδικασίας έρχονται σε επαφή με τα παιδιά, θα έχουν εκπαιδευτεί κατάλληλα για το πως θα χειριστούν τις υποθέσεις με θύματα παιδιά⁶⁷.

ΑΡΘΡΟ 35: “Συνεντεύξεις με το παιδί:

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι:

- (α) οι συνεντεύξεις με το παιδί γίνονται χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση αφού έχουν αναφερθεί τα γεγονότα στις αρμόδιες αρχές,*
- (β) οι συνεντεύξεις με το παιδί γίνονται, όπου είναι απαραίτητο, σε χώρο που έχει σχεδιαστεί ή προσαρμοστεί για αυτό το σκοπό,*
- (γ) οι συνεντεύξεις με το παιδί διεξάγονται από επαγγελματίες που έχουν εκπαιδευτεί για το σκοπό αυτό,*
- (δ) τα ίδια άτομα, εάν είναι δυνατό και όπου ενδείκνυται, διεξάγουν όλες τις συνεντεύξεις με το παιδί,*
- (ε) ο αριθμός των συνεντεύξεων είναι όσο το δυνατό πιο περιορισμένος και όσο ακριβώς χρειάζεται για το σκοπό των ποινικών διαδικασιών,*
- (στ) το παιδί μπορεί να συνοδεύεται από το νόμιμο αντιπρόσωπό του/της ή όπου ενδείκνυται, από κάποιον ενήλικα της επιλογής του/της, εκτός εάν υπάρχει εύλογη απόφαση για το αντίθετο σε σχέση με το άτομο αυτό.*

2. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι όλες οι συνεντεύξεις με το θύμα ή, όπου ενδείκνυται, εκείνες με ένα παιδί μάρτυρα, μπορούν να βιντεοσκοπηθούν και ότι αυτές οι βιντεοσκοπημένες συνεντεύξεις μπορούν να γίνουν δεκτές ως στοιχεία κατά τη διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών, σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται από την εσωτερική του νομοθεσία.

3. Όταν η ηλικία του θύματος είναι αβέβαιη και υπάρχουν λόγοι να θεωρείται ότι το θύμα είναι ένα παιδί, τα μέτρα που καθορίζονται στις παραγράφους 1 και 2 θα εφαρμόζονται εν αναμονή της επιβεβαίωσης της ηλικίας του/της”.

Το άρθρο αυτό αναφέρεται στις συνεντεύξεις που θα κληθεί να δώσει το παιδί ως θύμα ή μάρτυρας τόσο κατά τη διάρκεια των ερευνών (ή της προκαταρκτικής εξέτασης) όσο και αφότου ασκηθεί η ποινική δίωξη⁶⁸. Επιπλέον , οι διατάξεις του εφαρμόζονται ανεξάρτητα από το αν καταθέτει ενώπιον των δικαστικών αρχών , των αστυνομικών ή

⁶⁷Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.334 , par.234-235.

⁶⁸Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.35 , par.236-239.

άλλων. Όλα τα μέτρα που προβλέπει κινούνται γύρω από το πνεύμα που εμφορείται και το άρθρο 30, δηλαδή της προστασίας του συμφέροντος του παιδιού όποιο και να είναι αυτό και της μη εκ νέου θυματοποίησης του. Για αυτό και η παράγραφος 3 προβλέπει ότι θα εφαρμόζονται οι διατάξεις ακόμα και αν το θύμα δεν είναι σίγουρο αν είναι ανήλικος.

Συγκεκριμένα προβλέπεται ότι το παιδί πρέπει να δίνει συνέντευξη χωρίς μεγάλη αδικαιολόγητη καθυστέρηση, σε χώρο ειδικά προσαρμοσμένο αν είναι δυνατόν, οι άνθρωποι που θα του πάρουν κατάθεση να είναι οι ίδιοι και να είναι επαγγελματίες ειδικά καταρτισμένοι για το πως να μεταχειριστούν παιδιά και αν ενδείκνυται να συνοδεύεται από έναν ενήλικο της επιλογής του. Επιπλέον προβλέπει η παράγραφος 2, ότι εφόσον το κράτος έχει τις απαραίτητες υλικοτεχνικές υποδομές, η κατάθεσή του να μπορεί να βιντεοσκοπηθεί ώστε να μην χρειάζεται να καταθέσει εκ νέου και σε κάποιο επαγγελματία υγείας που τυχόν κληθεί να το εξετάσει, ή σε άλλο δικαστικό λειτουργό σε δεύτερο βαθμό δικαιοδοσίας κ.ο.κ.

ΑΡΘΡΟ 36: *“Διαδικασίες ποινικού δικαστηρίου:*

1. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα, με το δέοντα σεβασμό για τους κανόνες που διέπουν την αυτονομία των νομικών επαγγεμάτων, για να διασφαλίσει ότι παρέχεται εκπαίδευση για τα δικαιώματα των παιδιών και τη σεξουαλική εκμετάλλευση και την κακοποίηση παιδιών προς όφελος όλων των ατόμων που εμπλέκονται στις διαδικασίες και συγκεκριμένα δικαστές, κατηγορούς και δικηγόρους.

2. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει, σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται από την εσωτερική του νομοθεσία, ότι:

- (α) ο δικαστής μπορεί να δώσει εντολή η ακροαματική διαδικασία να διεξαχθεί απουσία κοινού,*
- (β) μπορεί να γίνει η ακρόαση του θύματος στη δικαστική αίθουσα χωρίς αυτό να είναι παρόν, κυρίως μέσω της χρήσης κατάλληλων τεχνολογιών επικοινωνίας”*.

Το άρθρο αυτό στη παράγραφο 1 δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην κατάρτιση που θα πρέπει να αποκτήσουν οι δικαστές και οι εισαγγελείς κατά τις σπουδές τους στις αντίστοιχες σχολές αλλά και οι δικηγόροι στην νομική σχολή από την οποία θα αποφοιτήσουν⁶⁹. Η κατάρτιση πρέπει να αφορά τα δικαιώματα του παιδιού αλλά και συγκεκριμένα τα αδικήματα σεξουαλικής φύσεως με θύματα παιδιά. Ακόμη, προβλέπεται υποχρέωση των

⁶⁹Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.35 , par.241-242.

κρατών να θεσπίσουν κατάλληλα νομοθετικά ή άλλα μέτρα ώστε να μπορεί να διεξαχθεί κεκλεισμένων των θυρών η ακροαματική διαδικασία και να μπορεί να παρίσταται το θύμα δια πληρεξουσίου δικηγόρου και η κατάθεση του να προβληθεί στη δικαστική αίθουσα μέσω κάποιου οπτικοακουστικού υλικού.

ΑΡΘΡΟ 37: “ Καταγραφή και αποθήκευση εθνικών δεδομένων για καταδικασμένους δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων:

1. Για τους σκοπούς της πρόληψης και της δίωξης των αδικημάτων που καθορίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση, κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να συγκεντρώσει και να αποθηκεύσει, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και άλλους κατάλληλους κανόνες και εγγυήσεις όπως περιγράφονται στην εθνική νομοθεσία, δεδομένα που σχετίζονται με την ταυτότητα και το γενετικό προφίλ (DNA) ατόμων που έχουν καταδικαστεί για αδικήματα που καθορίστηκαν σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

2. Κάθε Μέρος, τη στιγμή της υπογραφής ή όταν κατατίθεται το κείμενο της επικύρωσης, αποδοχής, έγκρισης ή προσχώρησης, με δήλωση που θα απευθύνεται στο Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης, θα αναφέρει το όνομα και τη διεύθυνση μιας μόνο εθνικής αρχής υπεύθυνης για τους σκοπούς της παραγράφου 1.

3. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομοθετικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 μπορούν να παραχωρηθούν στην αρμόδια αρχή ενός άλλου Μέρους, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από την εσωτερική του νομοθεσία και τα σχετικά διεθνή έγγραφα” .

Για τους σκοπούς της πρόληψης και προστασίας των θυμάτων , τα κράτη μέλη θεσπίζουν το άρθρο 37 για να εξασφαλίσουν ότι συγκεκριμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των δραστών θα φυλάσσονται σε ένα μητρώο από τα κράτη⁷⁰. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που θα συλλέγονται , σύμφωνα με την παράγραφο 1, θα αφορούν μόνο την ταυτότητα και το γενετικό υλικό (DNA) του δράστη , τα οποία έχει αποδειχθεί ότι χρησιμεύουν ιδιαίτερα στον εντοπισμό των καθ’ υποτροπή εγκληματιών. Σύμφωνα με την Οδηγία 2016/680 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου του 2016⁷¹ ως «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» θεωρείται κάθε

⁷⁰Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.36-37 , par.243-250.

⁷¹https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/odigia-ee-2016-680-toy-eyropaikoy-koinovoylioy-kai-toy-symvolylioy-tis?lspt_context=gdpr

πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο («υποκείμενο των δεδομένων»)· το ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο είναι εκείνο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως μέσω αναφοράς σε αναγνωριστικό στοιχείο ταυτότητας, όπως σε όνομα, σε αριθμό ταυτότητας, σε δεδομένα θέσης, σε επιγραμμικό αναγνωριστικό ταυτότητας, ή σε έναν ή περισσότερους παράγοντες που προσιδιάζουν στη σωματική, φυσιολογική, γενετική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική ταυτότητα του εν λόγω φυσικού προσώπου”. Ακόμη, στη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Προστασία των ατόμων από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων ⁷² καθορίζεται ότι προσωπικά δεδομένα είναι και τα δεδομένα που αποκαλύπτουν τις σεξουαλικές προτιμήσεις κάποιου, τα δεδομένα υγείας και το ποινικό του μητρώο.

Συνεπώς, λόγω του ότι αποτελούν προσωπικά δεδομένα τα στοιχεία ταυτότητας κάποιου και το γενετικό του υλικό, θα πρέπει το κράτος να φροντίσει ότι αυτά θα επεξεργαστούν και θα φυλαχτούν με ιδιαίτερη προσοχή, ενώ θα χρησιμοποιηθούν μόνο για λόγους προστασίας του δημοσίου συμφέροντος ή αποτροπής τελέσεως εγκλημάτων.

Ακόμη επειδή οι δράστες αδικημάτων σεξουαλικής φύσεως συχνά αλλάζουν χώρες ώστε να μην εντοπίζονται, για αυτό το λόγο η παράγραφος 3 κάνει τη σχετική υπόμνηση ότι θα μπορούν να δοθούν σε άλλο κράτος πληροφορίες για τα προσωπικά δεδομένα της παραγράφου 1.

ΑΡΘΡΟ 38: “Γενικές αρχές και μέτρα για διεθνή συνεργασία:

1. Τα Μέρη θα συνεργαστούν μεταξύ τους, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Σύμβασης και μέσω της εφαρμογής των σχετικών ισχυόντων διεθνών και τοπικών κειμένων, τις διευθετήσεις που συμφωνήθηκαν με βάση την ομοιόμορφη ή αμοιβαία νομοθεσία και τους εσωτερικούς νόμους, στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, με σκοπό:

(α) την πρόληψη και καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών,

⁷²Article 6 : “Personal data revealing racial origin, political opinions or religious or other beliefs, as well as personal data concerning health or sexual life, may not be processed automatically unless domestic law provides appropriate safeguards. The same shall apply to personal data relating to criminal convictions”. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108>

(β) την προστασία και την παροχή βοήθειας στα θύματα,

(γ) τις έρευνες ή διαδικασίες που αφορούν τα αδικήματα που καθορίστηκαν σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

2. Κάθε Μέρος θα λάβει τα απαραίτητα νομικά ή άλλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι τα θύματα ενός αδικήματος που έχει καθοριστεί σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση στην επικράτεια Μέρους εκτός εκείνου όπου διαμένουν μπορούν να κάνουν καταγγελία προς τις αρμόδιες αρχές του Κράτους διαμονής τους.

3. Εάν ένα Μέρος που καθιστά την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών θεμάτων ή την έκδοση προϋπόθεση για την ύπαρξη μιας συνθήκης, λάβει ένα αίτημα για μια νομική συνεργασία ή έκδοση από ένα Μέρος με το οποίο δεν έχει συνάψει τέτοια συνθήκη, μπορεί να θεωρήσει την παρούσα Σύμβαση ως νομική βάση για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή επί ποινικών θεμάτων ή την έκδοση αναφορικά με τα αδικήματα που καθορίστηκαν σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

4. Κάθε Μέρος θα προσπαθήσει να ενσωματώσει, όπου χρειάζεται, την πρόληψη και τον αγώνα κατά της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της κακοποίησης παιδιών σε βοηθητικά προγράμματα ανάπτυξης που παρέχονται προς όφελος τρίτων κρατών” .

Το άρθρο 38 θέτει τους κανόνες της διεθνούς συνεργασίας⁷³. Η παράγραφος 1 θεσπίζει την υποχρέωση των κρατών να συνεργάζονται μεταξύ τους τόσο σε διμερές όσο και σε πολυμερές επίπεδο ώστε να ξεπεραστούν οποιαδήποτε τυχόν προσκόμματα προκύψουν κατά την έρευνα για εγκλήματα που διεπράχθησαν , αλλά και για να προλάβουν τη τέλεση νέων.

Η παράγραφος 2 δίνει το δικαίωμα στο παιδί θύμα, όταν η εγκληματική πράξη σε βάρος του δεν έλαβε χώρα στο κράτος διαμονής του αλλά σε άλλο κράτος, να μπορεί να υποβάλλει μήνυση ή καταγγελία στις αρμόδιες αρχές του κράτους διαμονής του. Η διάταξη βασίζεται στην Απόφαση-Πλαίσιο 2001/220 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης , της 15ης Μαρτίου 2001, σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες και στο άρθρο 11 παρ.2 και 3 αυτής⁷⁴.

⁷³Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.37-38 , par.255-261.

⁷⁴Άρθρο 11 . “2. Κάθε κράτος μέλος μεριμνά ώστε το θύμα εγκληματικής πράξης η οποία τελέστηκε σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο της κατοικίας του, να μπορεί να υποβάλλει μήνυση στις αρμόδιες αρχές του κράτους της κατοικίας του, όταν αδυνατεί ή, σε περίπτωση σοβαρής εγκληματικής πράξης, δεν επιθυμεί να την υποβάλει στο κράτος τελέσεως της εγκληματικής πράξης.

3. Η αρμόδια αρχή στην οποία κατατέθηκε η μήνυση, εφόσον δεν ασκεί η ίδια την αρμοδιότητά της εν προκειμένω, την διαβιβάζει αμελλητί στην αρμόδια αρχή στο έδαφος της οποίας τελέστηκε η εγκληματική

Η παράγραφος 3 δίνει το δικαίωμα σε κράτος που έχει προσχωρήσει στη Σύμβαση Lanzarote να χρησιμοποιήσει αυτή ως βάση για την αμοιβαία δικαστική συνδρομή με κράτος άλλο που δεν έχει προσχωρήσει σε αυτή. Βέβαια , για τα κράτη μέλη του ΣοΕ και της ΕΕ η υποχρέωση της αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής προβλέπεται και από άλλα διεθνή κείμενα.

Τέλος, η παράγραφος 4 προτρέπει τα κράτη να διεξάγουν και να οργανώσουν προγράμματα για την καταπολέμηση των εγκλημάτων που προβλέπει η παρούσα Σύμβαση , με αποδέκτες όχι μόνο τους πολίτες του ίδιου του κράτους, αλλά και για να ευαισθητοποιήσουν και να ενημερώσουν πολίτες τρίτων κρατών που δεν είναι μέλη του ΣοΕ ή της Σύμβασης. Αυτή η διάταξη στοχεύει κυρίως να δώσει την “ευκαιρία” στα κράτη του ΣοΕ να “παρέμβουν προστατευτικά” σε άλλα κράτη που βρίσκονται υπό ανάπτυξη . Ασχέτως όμως των πραγματικών κινήτρων που μπορεί να έχει το κράτος , το αποτέλεσμα πρέπει να είναι η ευαισθητοποίηση και πληροφόρηση των πολιτών πέρα από την εθνική τους ταυτότητα.

ΑΡΘΡΟ 39: “Επιτροπή των Μερών:

1. Η Επιτροπή των Μερών θα αποτελείται από αντιπροσώπους των συμβαλλομένων Μερών της Σύμβασης.
2. Η Επιτροπή των Μερών θα συγκαλείται από το Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η πρώτη της συνέλευση θα πραγματοποιείται εντός περιόδου ενός έτους μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας Σύμβασης ώστε ο δέκατος υπογράφων να την έχει κυρώσει. Επομένως, θα συναντιέται όποτε τουλάχιστον το ένα τρίτο των Μερών ή ο Γενικός Γραμματέας το ζητήσουν.
3. Η Επιτροπή των Μερών θα υιοθετήσει το δικό της εσωτερικό κανονισμό”.

Στο άρθρο αυτό θεσπίζεται ένα όργανο “ η Επιτροπή των Μερών” ή “Επιτροπή Lanzarote”, η οποία συνεστήθη για πρώτη φορά μετά την έναρξη ισχύος της συμβάσεως ,δηλαδή το 2010. Την Επιτροπή απαρτίζουν αντιπρόσωποι των κρατών μερών και αντιπρόσωποι κρατών μη μελών του ΣοΕ, τα οποία όμως κράτη προσχώρησαν στη Σύμβαση μετά από Πρόταση της Επιτροπής Υπουργών , ψηφοφορία των κρατών μελών του ΣοΕ και ομόφωνη απόφαση των κρατών μερών της Σύμβασης (άρθρο 46 της

πράξη. Η μίνυση εξετάζεται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο του κράτους όπου τελέσθηκε η εγκληματική πράξη”.<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001F0220&from=EN>

Σύμβασης)⁷⁵. Η Επιτροπή δεν συγκροτήθηκε αμέσως σε σώμα, γιατί έπρεπε πρώτα να επικυρώσουν τη Σύμβαση ένας αριθμός κρατών ικανός, ώστε να μπορεί να παρακολουθεί το πως εφαρμόζει τις διατάξεις και να έχει αρμοδιότητες. Η Επιτροπή αυτή αποτελεί ένα όργανο, όπου προβλέπεται η ίση συμμετοχή εκάστου μέρους τόσο στη διαδικασία ελέγχου όσο και στη λήψη αποφάσεων.

ΑΡΘΡΟ 40: “Άλλοι αντιπρόσωποι :

1. Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επί Ποινικών Θεμάτων (CDPC), καθώς και άλλες σχετικές διακυβερνητικές επιτροπές του Συμβουλίου της Ευρώπης θα διορίσουν η καθεμία έναν αντιπρόσωπο για την Επιτροπή των Μερών.

2. Η Επιτροπή των Υπουργών μπορεί να προσκαλέσει άλλους φορείς του Συμβουλίου της Ευρώπης να διορίσουν έναν αντιπρόσωπο για την Επιτροπή των Μερών αφού τη συμβουλευτούν.

3. Οι αντιπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών και συγκεκριμένα μη κυβερνητικοί οργανισμοί, μπορούν να εισαχθούν ως παρατηρητές στην Επιτροπή των Μερών ακολουθώντας τη διαδικασία που καθορίστηκε από σχετικούς κανόνες του Συμβουλίου της Ευρώπης.

4. Οι αντιπρόσωποι που διορίστηκαν σύμφωνα με τις παραγράφους 1 και 3 παραπάνω θα συμμετέχουν στις συναντήσεις της Επιτροπής των Μερών χωρίς δικαίωμα ψήφου.”

Στην Επιτροπή των Μερών έχουν δικαίωμα να συμμετάσχουν, χωρίς δικαίωμα ψήφου και άλλα όργανα. Τα συμβαλλόμενα μέρη ήθελαν να δώσουν ένα ξεκάθαρο στίγμα, δηλαδή να δώσουν βήμα στο διεθνή διάλογο και στη διαβούλευση μεταξύ οργάνων, επιτροπών, θεσμών και οργανισμών, γιατί ο αγώνας για την καταστολή και εξάλειψη του φαινομένου δεν μπορεί να βασίζεται σε ένα “άξονα δράσης”, αλλά σε πολλούς και σε διαφορετικά επίπεδα⁷⁶. Έτσι έχουν δικαίωμα συμμετοχής, δηλαδή δικαίωμα κατάθεσης θέσεων και σχολίων, αλλά όχι ψήφου, οι εξής:

Η Κοινοβουλευτική Συνέλευση του ΣοΕ, Ο Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επί Ποινικών Θεμάτων και άλλες Επιτροπές του ΣοΕ. Ακόμα μπορούν να συμμετάσχουν με το καθεστώς του παρατηρητή και εκπρόσωποι της κοινωνίας, δηλαδή μη κυβερνητικοί οργανισμοί με συναφές αντικείμενο εργασιών.

⁷⁵Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.38-39, par.263-267

⁷⁶Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.39, par.268-269.

ΑΡΘΡΟ 41: “Εργασίες της Επιτροπής των Μερών:

1. Η Επιτροπή των Μερών θα παρακολουθεί την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης. Ο εσωτερικός κανονισμός της Επιτροπής των Μερών θα καθορίζει τη διαδικασία για την αξιολόγηση της εφαρμογής της παρούσας Σύμβασης.

2. Η Επιτροπή των Μερών θα διευκολύνει τη συλλογή, την ανάλυση και την ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειρίας και καλής πρακτικής ανάμεσα στα Κράτη για να βελτιώσει τη δυνατότητά τους για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της κακοποίησης παιδιών.

3. Η Επιτροπή των Μερών επίσης, όπου ενδείκνυται:

(α) θα διευκολύνει την αποτελεσματική χρήση και εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης, περιλαμβανομένου και του προσδιορισμού οποιωνδήποτε προβλημάτων και των επιδράσεων οποιασδήποτε δήλωσης ή επιφύλαξης έγινε σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση.

(β) θα εκφράζει άποψη για οποιοδήποτε ερώτημα αφορά την εφαρμογή της παρούσας Σύμβασης και θα διευκολύνει την ανταλλαγή των πληροφοριών σε σημαντικές νομικές, πολιτικές ή τεχνολογικές εξελίξεις.

4. Η Επιτροπή των Μερών θα δέχεται βοήθεια από τη Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης για να διεξάγει τις εργασίες της σύμφωνα με το παρόν άρθρο.

5. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επί Ποινικών Θεμάτων (CDPC) θα ενημερώνεται τακτικά σχετικά με τις δραστηριότητες που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2 και 3 του παρόντος άρθρου.”

Το άρθρο 41 πραγματεύεται το ρόλο που διαδραματίζει η Επιτροπή των Μερών. Κύριος στόχος των κρατών , ήταν το όργανο αυτό να λειτουργεί με όσο το δυνατόν πιο διευρυμένες αρμοδιότητες στο ΣοΕ , για να μπορεί να είναι πράγματι αποτελεσματικό. Έτσι οι κύριοι ρόλοι του είναι δύο: (α) να καθορίζει το τρόπο και τη διαδικασία εφαρμογής της Σύμβασης και (β) να ελέγχει την εφαρμογή της , παρεμβαίνοντας παράλληλα όταν δεν συμμορφώνονται τα κράτη – μέλη⁷⁷. Για να ανταποκριθεί σε αυτές του τις ευρείες αρμοδιότητες, συλλέγει, επεξεργάζεται και αναλύει πληροφορίες, απόψεις και πρακτικές με τα κράτη μέλη. Απαντά στα ερωτήματα που δέχεται για το πως θα εφαρμοστούν οι διατάξεις της Συμβάσεως και ενημερώνει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ποινικών Θεμάτων για τις δραστηριότητες. Διεξάγει και το ίδιο ως όργανο εκστρατείες και καμπάνιες για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση του κοινωνικού συνόλου.

Η Επιτροπή Lanzarote έχει μέχρι σήμερα αποδείξει ότι μπορεί σταθεί άξια στο ύψος των περιστάσεων που τις αναλογούν. Έχει προβεί στην έκδοση πολλών Συστάσεων

⁷⁷Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.39 , par.270-272.

σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων της Σύμβασης. Από τις πιο σημαντικές δράσεις της αποτελεί πρόσφατη συμμετοχή της στην “Ατζέντα 2030 για την Βιώσιμη Ανάπτυξη”⁷⁸, που υιοθετήθηκε από τα κράτη, και της οποίας ένας από τους στόχους η εξάλειψη των μορφών βίας κατά των παιδιών μέχρι το 2030.

ΑΡΘΡΟ 42: “Σχέση με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και το Προαιρετικό Πρωτόκολλο για την πώληση παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία : Η παρούσα Σύμβαση δεν θα επηρεάσει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις διατάξεις της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και το Προαιρετικό Πρωτόκολλό της για την πώληση παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική πορνογραφία και έχει σκοπό να ενισχύσει την προστασία που παρέχεται από αυτές και να αναπτύξει και να συμπληρώσει τα πρότυπα που περιέχονται σε αυτή”.

Το άρθρο αυτό έχει δύο αντικειμενικούς στόχους⁷⁹: (α) να καταστήσει σαφές ότι δεν παρεμποδίζει την εφαρμογή της Συμβάσεως των ΗΕ για τα δικαιώματα του παιδιού και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου για την πώληση των παιδιών, της παιδικής πορνείας και πορνογραφίας και (β) να καταστήσει σαφές ότι κινείται στην ίδια κατεύθυνση με αυτή των νομικών εργαλείων των ΗΕ.

ΑΡΘΡΟ 43: “Σχέση με άλλα διεθνή κείμενα

1. Η παρούσα Σύμβαση δεν θα επηρεάσει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις διατάξεις άλλων διεθνών κειμένων στα οποία τα Μέρη της παρούσας Σύμβασης είναι επίσης Μέρη ή θα γίνουν Μέρη και τα οποία περιέχουν διατάξεις για ζητήματα που ρυθμίζονται από την παρούσα Σύμβαση και που διασφαλίζουν μεγαλύτερη προστασία και παροχή βοήθειας σε παιδιά θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή σεξουαλικής κακοποίησης.

2. Τα Μέρη της Σύμβασης μπορούν να συνάψουν διμερείς ή πολυμερείς συμφωνίες μεταξύ τους για τα θέματα που ρυθμίζονται με την παρούσα Σύμβαση, για σκοπούς συμπλήρωσης ή ενίσχυσης των διατάξεών της ή διευκόλυνσης της εφαρμογής των αρχών που περιέχονται σε αυτή.

3. Τα Μέρη που είναι μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις αμοιβαίες τους σχέσεις, θα εφαρμόζουν τους κανόνες της Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης έως εκεί που υφίστανται κανόνες της Κοινότητας ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διέπουν το συγκεκριμένο θέμα και ισχύουν για τη

⁷⁸<https://rm.coe.int/ending-all-forms-of-violence-against-children-by-2030-the-council-of-e/1680732f2d>

⁷⁹Explanatory Report CETS 201-Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse pg.40 , par.273-274.

συγκεκριμένη περίπτωση, με την επιφύλαξη του αντικειμένου και του σκοπού της παρούσας Σύμβασης και με την επιφύλαξη της πλήρους εφαρμογής της με άλλα Μέρη”.

Το άρθρο αυτό ρυθμίζει τις σχέσεις της Συμβάσεως Lanzarote με άλλες διεθνείς συνθήκες. Διευκρινίζει ότι οι διατάξεις του δεν υποβαθμίζουν ή παρεμποδίζουν την εφαρμογή άλλων διεθνών συνθηκών, στις οποίες τα κράτη μέλη της Συμβάσεως Lanzarote έχουν προσχωρήσει ή σκοπεύουν αυτό. Μάλιστα η Συνθήκη της Βιέννης του 1969 για το Δίκαιο των Συνθηκών στο άρθρο 43 παρ.1 ορίζει ότι οι διατάξεις των διεθνών συνθηκών πρέπει να συνυπάρχουν χωρίς η μια να βλάπτει το περιεχόμενο της άλλης⁸⁰. Ας σημειωθεί ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης και η Ευρωπαϊκή Ένωση υπέγραψαν στις 23 Μαΐου του 2007 Μνημόνια Αλληλοκατανόησης, βάσει του οποίου πρέπει να ενισχυθεί η μεταξύ τους συνεργασία και αλληλεπίδραση⁸¹.

Μετά το άρθρο 43 ακολουθούν άλλα έξι άρθρα, τα οποία δεν αναλύονται καθότι αφορούν διαδικαστικά ζητήματα υπογραφής και επικύρωσης της Σύμβασης.

III./ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ – ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ

Η Σύμβαση Lanzarote υιοθετήθηκε το 2007, δηλαδή πριν από 13 σχεδόν χρόνια. Λογικό επακόλουθο αποτελεί, εφόσον το κείμενο της δεν έχει τροποποιηθεί ή συμπληρωθεί με νέα διεθνή πράξη, να υπάρχουν νέες μορφές εγκλημάτων που μπορεί να μην προβλέπονται ως τέτοιες στη Σύμβαση ή εγκλήματα που μετεξελίχθηκαν με το πέρασμα των χρόνων και την ανάπτυξη νέων μορφών τεχνολογίας και επικοινωνίας.

III. α) “ Sextortion ” - ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΣ ΕΚΒΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Sextortion είναι ο σεξουαλικός εκβιασμός και εξαναγκασμός ενός ατόμου μέσω του διαδικτύου. Το φαινόμενο αυτό αποτελεί μια μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης όπου πληροφορίες με σεξουαλικό περιεχόμενο (π.χ., βίντεο, εικόνες) χρησιμοποιούνται για

⁸⁰The invalidity, termination or denunciation of a treaty, the withdrawal of a party from it, or the suspension of its operation, as a result of the application of the present Convention or of the provisions of the treaty, shall not in any way impair the duty of any State to fulfil any obligation embodied in the treaty to which it would be subject under international law independently of the treaty.
https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf

⁸¹<https://rm.coe.int/16804e437b>

την σεξουαλική ή και οικονομική εκμετάλλευση των θυμάτων⁸², ανάμεσα στα οποία είναι πολύ συχνά παιδιά. Οι δράστες μέσω του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης προσεγγίζουν τα θύματα τους, παριστάνοντας άλλους από τους πραγματικούς τους εαυτούς, συνήθως άτομα συνομήλικα του θύματος. Αφού αποκτήσουν μετά τη πάροδο ενός μεγάλου χρονικού διαστήματος οικειότητα με τα παιδιά θύματα, ζητούν από αυτά φωτογραφίες ή βίντεο με ευαίσθητα προσωπικά τους δεδομένα, και στη συνέχεια εκδηλώνουν τους πραγματικούς τους σκοπούς⁸³. Είτε απειλούν τα θύματα ότι θα δημοσιεύσουν το υλικό αυτό στο διαδίκτυο, είτε ότι θα το καταστήσουν γνωστό σε οικογενειακά ή φιλικά τους πρόσωπα. Για να μην προβούν σε κάποια από αυτές τις ενέργειες ζητούν (α) την παραγωγή υλικού παιδικής πορνογραφίας με τη συμμετοχή του θύματος, (β) την συνάντηση με το παιδί με στόχο τη σεξουαλική κακοποίηση ή (γ) την καταβολή χρημάτων⁸⁴.

Η Σύμβαση Lanzarote δεν καλύπτει αυτή την περίπτωση σεξουαλικής εκμετάλλευσης του παιδιού, παρά μόνο το άρθρο 23 “άγρα παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς” μπορεί να χρησιμοποιηθεί διαπλαστικά στις περιπτώσεις όπου το αντάλλαγμα που ζητά ο δράστης είναι η παραγωγή υλικού παιδικής πορνογραφίας.

III. β) Εικονική παιδική πορνογραφία - Virtual child pornography

Άλλο ένα προβληματικό σημείο που χρήζει προσοχής αποτελεί η διάταξη του άρθρου 20 παρ.3 περ.1, όπου τα κράτη μπορούν να επιφυλαχτούν και να μην ποινικοποιήσουν την εικονική παιδική πορνογραφία, καθόσον όταν οι δράστες μπορούν να δημιουργούν ελεύθερα υλικό παιδικής πορνογραφίας με πρόσωπα μη υπαρκτά, ουσιαστικά η παιδική πορνογραφία μετεξελίσσεται από έγκλημα σε μια καθόλα νόμιμη πράξη, ανεξάρτητα από το αν προσβάλλει την ίδια τη φύση του παιδιού. Δηλαδή η απεικόνιση ενός παιδιού έστω και μη αληθινού να κακοποιείται, παρότι δεν έχει ως θύμα ένα συγκεκριμένο παιδί,

⁸²<https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/police-across-europe-issue-warning-about-online-coercion-and-extortion-of-children>

⁸³Terminology Guidelines, pg 27: “Sexual extortion, also called “sextortion”, is the blackmailing of a person with the help of self-generated images of that person in order to extort sexual favours, money, or other benefits from her/him under the threat sharing the material beyond the consent of the depicted person (e.g. posting images on social media). Often, the influence and manipulation typical of groomers over longer periods of time (sometimes several months) turns into a rapid escalation of threats, intimidation, and coercion once the person has been persuaded to send the first sexual images of her/himself”. <http://luxembourgguidelines.org/english-version/>

⁸⁴file:///C:/Users/Public/User/Downloads/online_sexual_coercion_and_extortion_as_a_form_of_crime_affecting_children_0.pdf

στην ουσία προσβάλλει όλα τα παιδιά, που μέσα από το υλικό αυτό, υποβαθμίζεται η φύση τους και η ανθρωπίνη τους αξιοπρέπεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΓΙΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΔΡΑΣΗ

I. ΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

I. α) Ευρωπαϊκή ποινική νομοθεσία πριν την Οδηγία 2011/93 : Με τη Συνθήκη του Μάαστριχ το 1991 , η Ευρωπαϊκή Ένωση απέκτησε αρμοδιότητα στο πυλώνα της δικαιοσύνης και συνεπώς και στο τομέα του ποινικού δικαίου. Σταδιακά άρχισε να γνωμοδοτεί και να αποφασίζει για το φαινόμενο της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης των παιδιών , δίνοντας βήμα και “φωνή” σε ένα πρόβλημα της κοινωνίας , “ταμπού” έως τότε , το οποίο με την γοργή ανάπτυξη της τεχνολογίας εξελισσόταν παράλληλα και λάμβανε νέες μορφές. Από το 1991 έως το 2004 υπήρξε νομοθέτηση στο κομμάτι του ουσιαστικού ποινικού δικαίου με την υιοθέτηση διάφορων Αποφάσεων και Κοινών Δράσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ⁸⁵, που όμως δεν μπόρεσαν να σταθούν ικανά και να αντιμετωπίσουν δραστικά το φαινόμενο. Η Απόφαση – Πλαίσιο 2004/68 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας ⁸⁶ , αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο νομοθέτημα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης , του οποίου κύριος σκοπός ήταν να θεσπίσει τα κύρια στοιχεία της ειδικής υπόστασης των εγκλημάτων της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της παιδικής πορνογραφίας, τα οποία μετέπειτα ενσωμάτωσαν στην εσωτερική τους νομοθεσία τα

⁸⁵Resolution of the European Parliament of 11 April 2000; Resolution of the European Parliament of 30 March 2000 on the Commission Communication on the implementation of measures to combat child sex tourism ; Joint Action 97/154/JHA of 24 February 1997 adopted by the Council on the basis of K.3 of the Treaty of the European Union concerning Action to combat trafficking in human beings and sexual exploitation of children [1997] OJ L63/2 ; Council Decision 2000/375/JHA of 29 May 2000 to combat child pornography on the Internet [2000] OJ L138/1 ; Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on the implementation of measures to combat child sex tourism (COM(99) 262 final); Communication from the Commission on combating child sex tourism (COM(96) 547 final).

⁸⁶http://www.kcik.pl/en/doc/COUNCIL_FRAMEWORK_DECISION_2004_68_JHA.pdf

κράτη μέλη της ΕΕ⁸⁷. Έτσι το 2004 για πρώτη φορά θεσπίστηκε το minimum περιεχόμενο των εγκλημάτων αυτών, ενώ μέχρι τότε κανένα άλλο διεθνές κείμενο δεν όριζε τα στοιχεία των εγκλημάτων.

Ωστόσο, γρήγορα η Απόφαση – Πλαίσιο 2004/68 παραγκωνίστηκε και δεν έτυχε της αποδοχής και της αξίας που της απέδιδαν αρχικά τα κράτη μέλη. Για την ακρίβεια, πολλά κράτη επαναπαύτηκαν ότι είχαν ήδη (πριν την υπογραφή τη Απόφασης - Πλαίσιο) ένα αυστηρό πλέγμα διατάξεων για την αντιμετώπιση του φαινομένου και μάλιστα και η Κομισιόν σε Έκθεσή της το 2003⁸⁸ έκανε λόγο για το ότι όλα σχεδόν τα κράτη μέλη της ΕΕ είχαν προβεί σε ένα υψηλού επιπέδου πεδίο προστασίας των παιδιών από την σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση και ότι είχαν νομοθετήσει κανόνες ουσιαστικού ποινικού δικαίου με αυστηρές ποινές. Έτσι, αφού τα περισσότερα κράτη ήταν τότε σίγουρα ότι μπορούν ικανοποιητικά να πατάξουν τα εγκλήματα αυτά, την Απόφαση – Πλαίσιο 2004/68 την υποδέχτηκαν προσκείμενα θετικά σε αυτή και διατυμπανίζοντας την αξία της, όμως σε δεύτερο χρόνο όταν έπρεπε να ενσωματώσουν τις αλλαγές που επέφερε, τα περισσότερα είχαν ήδη ένα νομοθετικό πλαίσιο που κάλυπτε τις αλλαγές. Ήταν δηλαδή ένα κείμενο περισσότερο διακηρυκτικό για την αντιμετώπιση του φαινομένου, με αναμφισβήτητη αξία, αφού μέχρι τότε δεν υπήρχε παρόμοιο, όμως δεν συνέβαλε στην ουσιαστική καταπολέμηση του φαινομένου. Επιπλέον, από αυτή την Απόφαση Πλαίσιο διαφάνηκε ότι έπρεπε να δοθούν ορισμοί και σε έννοιες που αρχικά θεωρήθηκαν αυτονόητα ιδίου περιεχομένου για όλα τα κράτη, η πράξη όμως δεν το επιβεβαίωσε. Συγκεκριμένα, το περιεχόμενο των όρων “νόμιμη ηλικία για σεξουαλική δραστηριότητα”, “ταυτοποίηση του θύματος”, και “παράνομη χρήση του διαδικτύου και των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας (ICT)” διαφάνηκε ότι έπρεπε να ξεκαθαρισθεί.

Εν τω μεταξύ από το 2004 μέχρι και το 2007, έτος υιοθέτησεως της Συμβάσεως Lanzarote, πολλά από τα έως τότε προβλήματα που είχαν διαφανεί σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο της Ευρώπης τα έλαβε υπόψη του όταν ξεκίνησε η

⁸⁷ Preamble 7 : “It is necessary that serious criminal offences such as the sexual exploitation of children and child pornography be addressed by a comprehensive approach in which the constituent elements of criminal law common to all Member States, including effective, proportionate and dissuasive sanctions, form an integral part together with the widest possible judicial cooperation”.

⁸⁸ Report from the Commission based on Article 12 of the Council Framework Decision of 22 December 2003 on combating the sexual exploitation of children and child pornography Brussels, 16.11.2007 COM(2007) 716 final.

διαβούλευση για τη θέσπιση της Σύμβασης Lanzarote , αφού αποτελούνταν από κράτη που ήταν και μέλη της ΕΕ. Μετά τη θέσπιση της Σύμβασης Lanzarote και πριν να καταστεί αυτή “ανοιχτή” για τη προσχώρηση νέων κρατών (κατέστη ανοιχτή το 2010), το έτος 2009 η Επιτροπή της ΕΕ κατέθεσε πρόταση για νέα Απόφαση – Πλαίσιο, η οποία υιοθετήθηκε έπειτα από διαβουλεύσεις του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το έτος 2011 και αποτελεί την Απόφαση – Οδηγία 2011/93 ⁸⁹.

Ι. β) Η οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας.

Η Οδηγία αυτή όχι μόνο αντικατέστησε την προηγούμενη Οδηγία αλλά θεράπευσε και πολλές αδυναμίες της. Όρισε το αδίκημα της παιδικής πορνογραφίας με πιο λεπτομερή τρόπο, όρισε πιο αυστηρές ποινές για τους δράστες των εγκλημάτων, συμπεριέλαβε στον κατάλογο των αδικημάτων την κατοχή και διανομή υλικού παιδικού κακοποίησης μέσω του διαδικτύου, καθιέρωσε την άγρα παιδιών (grooming) ως εγκληματική πράξη, και θέσπισε το δικαίωμα των κρατών να “μπλοκάρουν” ή να “κατεβάσουν” ιστοσελίδες με υλικό παιδικής πορνογραφίας.

Η Οδηγία αυτή και η Σύμβαση Lanzarote συμπορεύονται για την αντιμετώπιση του φαινομένου , και η μια ενισχύει και συμπληρώνει την άλλη. Μέχρι και σήμερα τα δύο αυτά κείμενα αποτελούν τα κύρια εργαλεία των κρατών – μελών σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης και Συμβουλίου της Ευρώπης. Η Οδηγία 2011/93 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 δίνει ορισμό του όρου “νόμιμη ηλικία του παιδιού για συμμετοχή σε σεξουαλικές δραστηριότητες” . Καταρχάς στο άρθρο 1 ορίζεται “παιδί” που προστατεύεται από τις διατάξεις της είναι κάθε πρόσωπο κάτω των 18 ετών”. Η διάταξη αυτή , που την ίδια προέβλεπε και η προηγούμενη Οδηγία 2004/68 είναι σημαντική , γιατί δεν διαπράττονται όλα τα αδικήματα σε βάρος όλων των παιδιών κάτω των 18 ετών. Σε κάποια όπως η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού , που δεν έχει συμπληρώσει την νόμιμη ηλικία για συμμετοχή σε σεξουαλική δραστηριότητα σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους, η συμπλήρωση

⁸⁹ Directive 2011/93/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on combating the sexual abuse and sexual exploitation of children and child pornography, and replacing Council Framework Decision 2004/68/JHA OJ L 335

του 18ου έτους δεν λαμβάνεται υπόψη, αλλά η διάπραξη εξαρτάται από άλλη ηλικία, κάτω των 18. Έτσι εάν ένα παιδί συναινεί στη σεξουαλική δραστηριότητα έχοντας συμπληρώσει τη νόμιμη ηλικία που προβλέπει ο εθνικός νομοθέτης, τότε δεν υφίσταται έγκλημα, όμως εάν το ίδιο παιδί αναγκασθεί να συμμετάσχει στη παραγωγή υλικού παιδικής πορνογραφίας, τότε διαπράττεται αδίκημα. Για το λόγο αυτό, η Οδηγία 2011/93 ξεπερνά το ζήτημα αυτό, θέτοντας τον ορισμό του τι θεωρεί ως “παιδί” στο άρθρο 1 και αφήνοντας σε συγκεκριμένες διατάξεις τον εθνικό νομοθέτη να καθορίσει την ηλικία κάτω από την οποία τελείται έγκλημα⁹⁰.

Εξίσου σημαντικό βήμα στο οποίο προέβη η Οδηγία 2011/93 είναι ότι διεύρυνε το περιεχόμενο του εγκλήματος της παιδικής πορνογραφίας, αφού συμπεριέλαβε και το πορνογραφικό υλικό με ενήλικες που μοιάζουν και παριστάνουν παιδιά (youthful adult pornography) αλλά και το πορνογραφικό υλικό με παιδιά κατασκευασμένα στον υπολογιστή (virtual child pornography). Επιπλέον, η Οδηγία διεύρυνε και το περιεχόμενο των εγκλημάτων της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης.

I. γ) Άλλα ευρωπαϊκά νομοθετήματα που συμπληρώνουν τη δράση της ΕΕ για την πάταξη του φαινομένου της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών. Οι Οδηγίες 2001/31 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουλίου του 20002 σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο και 2010/13 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10ης Μαρτίου 2010 σχετικά με την οπτικοακουστική παροχή υπηρεσιών:

Ενώ οι κανόνες του ουσιαστικού ποινικού δικαίου τίθενται σε εφαρμογή, είναι άξιο λόγου να αναφερθούμε και σε άλλα νομοθετήματα που συνεπικουρούν το έργο της Οδηγίας 2011/93 και πιο συγκεκριμένα στα εξής: στην Οδηγία 2001/31 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουλίου του 20002 σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο⁹¹ και στην Οδηγία 2010/13 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10ης Μαρτίου 2010 σχετικά με την οπτικοακουστική παροχή υπηρεσιών⁹².

⁹⁰Πριν την Οδηγία 2004/68, το αδίκημα της παιδικής πορνογραφίας τελούνταν αν το θύμα ήταν κάτω των 14 ετών στα περισσότερα κράτη ή κάτω των 16 ετών (σε Ηνωμένο Βασίλειο και Αυστρία).

⁹¹Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market ('Directive on electronic commerce') OJ L 178, 17.7.2000.p1-16. 58

⁹²Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services

Η πρώτη Οδηγία 2001/31 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 8ης Ιουλίου του 20002 σχετικά με το ηλεκτρονικό εμπόριο πραγματεύεται τη λειτουργία της αγοράς μέσω του διαδικτύου ,καθιστώντας “ανοιχτή” τη παροχή πληροφοριών και προϊόντων μεταξύ των κρατών μελών. Η Οδηγία θεσπίζει “*την αρχή του δικαίου της χώρας προέλευσης*”⁹³, σύμφωνα με την οποία πρέπει ο ασκών εμπορική δραστηριότητα μέσω του διαδικτύου να συμμορφώνεται με τους κανόνες που προβλέπει το κράτος όπου διατηρεί την έδρα του. Ακόμα η Οδηγία προβλέπει ότι το κράτος μέρος μπορεί να επέμβει και να περιορίσει τη διάθεση των προϊόντων που διατίθενται στην ηλεκτρονική αγορά, χωρίς να παραβιάζεται το δικαίωμα της ελευθερίας του εμπορίου και της έκφρασης μέσω των παρεχόμενων προϊόντων, όταν κρίνεται σκόπιμο για λόγους προστασίας του δημοσίου συμφέροντος ,στο οποίο περιλαμβάνεται και η προστασία των παιδιών και η προσπάθεια καταστολής οποιαδήποτε κίνησης, που υποκινεί το μίσος με βάση το φύλο, τη θρησκεία, την εθνικότητα. Επιπλέον, παρότι η Οδηγία προβλέπει τη ρητή ευθύνη των εταιριών , δεν υπάρχει ρητή πρόβλεψη για τους παρόχους υπηρεσιών Ίντερνετ (Internet Service Providers), αλλά μόνο για τους ενδιάμεσους-ανεξάρτητους παρόχους υπηρεσιών.

Η δεύτερη Οδηγία 2010/13 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10ης Μαρτίου 2010 σχετικά με την οπτικοακουστική παροχή υπηρεσιών, που υιοθετήθηκε 10 χρόνια μετά την Οδηγία 2001/31 αντιμετωπίζει τη σύγκρουση ανάμεσα στην “αρχή του δικαίου της χώρας προέλευσης” και των κανόνων του ποινικού δικαίου πιο δυναμικά. Από το συνδυασμό του άρθρου 3 παρ.2 και του άρθρου 27 της Οδηγίας, οποιοδήποτε κράτος μέλος μπορεί κατά παρέκκλιση από την “αρχή του δικαίου της χώρας προέλευσης”, να αποκλείσει τη προβολή από τα εθνικά τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά μέσα μιας τηλεοπτική ή ακουστικής παραγωγής που προέρχεται από άλλο κράτος μέλος προβάλλει εικόνες που παραβιάζουν καταφανώς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και συγκεκριμένα προβάλλει ή περιγράφει εικόνες σοβαρών και σκληρών εικόνων σωματικής, ψυχικής και πνευματικής κακοποίησης παιδιών, αλλά και εικόνων που περιλαμβάνουν εικόνες ή στιγμιότυπα πορνογραφίας.

I. δ) Συναφείς Δράσεις – Στόχοι της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

Η “Ψηφιακή Ατζέντα” αποτελεί έναν από τους επτά πυλώνες που έχουν τεθεί στην “Στρατηγική της Ευρώπης για το 2020” και έχει ως στόχο να διασφαλίσει την

⁹³Directive 2010/13 EU, Article 4(a) - “*the country of origin principle*”

καλύτερη αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας⁹⁴ (ICTs). Προβλέπει την ανάληψη δράσεων ώστε να ενθαρρύνεται η καταγγελία οποιουδήποτε παράνομου περιεχομένου αναρτάται στο διαδίκτυο και τη διεξαγωγή τηλεοπτικών ή ραδιοφωνικών spot για την αφύπνιση της κοινωνίας σχετικά με την ασφαλή χρήση του διαδικτύου από παιδιά και την λήψη μέτρων ασφάλειας από έκαστο χρήστη για την ασφαλή παροχή διαδικτυακών υπηρεσιών⁹⁵.

Ακόμη, η Κομισιόν το έτος 2012 υιοθέτησε και εξέδωσε τη “Στρατηγική για ένα καλύτερο Ίντερνετ για τα παιδιά”⁹⁶ , προσκαλώντας η ίδια, τα κράτη μέλη της Ε.Ε και τη βιομηχανία των υπηρεσιών διαδικτύου να αναλάβουν σημαντικές πρωτοβουλίες , μη δεσμευτικού χαρακτήρα, με σκοπό την ασφαλέστερη περιαγωγή των παιδιών στις υπηρεσίες του διαδικτύου.

II./ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ:

Το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει υιοθετήσει μια σειρά από Συμβάσεις που σχετίζονται με το έγκλημα και τη καταστολή αυτού, οι οποίες περιέχουν διατάξεις που προασπίζουν και το δικαίωμα του παιδιού για προστασία από την σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση. Βέβαια η Σύμβαση Lanzarote αποτελεί το κύριο νομοθέτημα του διεθνούς οργανισμού για την προάσπιση του παιδιού από αυτή την κακοποίηση , όμως αυτό προστατεύεται νομοθετικά και από άλλες διεθνείς συνθήκες. Εξάλλου τα εγκλήματα της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσα από μια διεπιστημονική προσέγγιση και για αυτό το λόγο καλούνται και άλλοι κλάδοι να συνεισφέρουν σε αυτή.

II. α) Η Σύμβαση για το Έγκλημα στο Κυβερνοχώρο:

⁹⁴The Digital Agenda is one of the seven pillars of the Europe 2020 Strategy and proposes to better exploit the potential of Information and Communication Technologies (ICTs) in order to foster innovation, economic growth and progress.

⁹⁵<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/strengthening-trust-and-security#Our%20Actions>

⁹⁶“Strategy for a Better Internet for Children”<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/european-strategy-better-internet-children>

Το 2001 υιοθετήθηκε η Σύμβαση για το Κυβερνοέγκλημα⁹⁷ (γνωστή και ως Σύμβαση της Βουδαπέστης) , η οποία για πρώτη φορά σε επίπεδο Συμβουλίου της Ευρώπης ασχολήθηκε με την παιδική πορνογραφία μέσω του διαδικτύου, σε πρώιμο στάδιο βέβαια, αφού δεν αναφέρονταν όλες οι περιπτώσεις αυτής. Η Σύμβαση επιχειρεί να ανταποκριθεί στα δεδομένα ανάπτυξης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας και κάνει λόγο για εγκλήματα που διαπράττονται μέσω του υπολογιστή. Προβλέπει ως ποινικά αδικήματα παιδικής πορνογραφίας⁹⁸:

- (α) την παραγωγή παιδικής πορνογραφίας με σκοπό την μετάδοση της μέσω υπολογιστικού συστήματος.
- (β) διανομή και μετάδοση του υλικού παιδικής πορνογραφίας ,αλλά ανάρτηση αυτού σε σελίδες όπου καθίσταται προσιτό σε οποιοδήποτε χρήστη.
- (γ) προμήθεια υλικού παιδικής πορνογραφίας μέσω υπολογιστικού συστήματος για προσωπική χρήση ή για λογαριασμό άλλου ατόμου.
- (δ) κατοχή υλικού παιδικής πορνογραφίας μέσω υπολογιστικού συστήματος ή μέσω φορητής συσκευής αποθήκευσης δεδομένων.

Επίσης, η Σύμβαση ορίζει την “παιδική πορνογραφία” ως το υλικό που περιέχει εικόνες :

- (α) ενός ανηλίκου που επιδίδεται σε δραστηριότητες με σεξουαλική συμπεριφορά.
- (β) ενός προσώπου που μοιάζει με ανήλικο να επιδίδεται σε δραστηριότητες με σεξουαλική συμπεριφορά.
- (γ) ενός ανηλίκου, μη υπαρκτού να επιδίδεται σε δραστηριότητες με σεξουαλική συμπεριφορά.

Η Σύμβαση υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα μέρη να ποινικοποιήσουν τις ως άνω πράξεις , εφόσον διαπράττονται χωρίς δικαίωμα. Ωστόσο δεν δίνει ορισμούς σχετικά με το περιεχόμενο “του πορνογραφικού υλικού” ή της “δραστηριότητας με σεξουαλική συμπεριφορά”.

II. β) Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής βίας:

⁹⁷<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/185>

⁹⁸Cybercrime Convention - Article 9 – Offences related to child pornography

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης αποτελεί το πρώτο νομικά δεσμευτικό κείμενο για την πρόληψη όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών, την προστασία των θυμάτων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας , που προβλέπει την επιβολή αυστηρών ποινών για τους δράστες. Η Σύμβαση φέρει το όνομα της Κωνσταντινούπολης (‘Istanbul Convention’), αφού εκεί πραγματοποιήθηκε το 2011 η Σύνοδος του Συμβουλίου της Ευρώπης . Χαρακτηριστικό αυτού του κειμένου για την καταπολέμηση της βίας είναι ότι καλύπτει και θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης, σεξουαλικής βίας και βιασμού. Μπορεί να χαρακτηριστεί ως το “συμπλήρωμα της Σύμβασης Lanzarote”, κυρίως γιατί καλύπτει όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών , στις οποίες περιλαμβάνεται και η σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση , θύματα της οποίας είναι κυρίως γυναίκες (άτομα θηλυκού γένους άνω των 18 ετών) και κορίτσια (άτομα θηλυκού γένους κάτω των 18 ετών).

Καταρχάς, στο άρθρο 3 στην περ.στ αναφέρεται ότι στον όρο “γυναίκες” συμπεριλαμβάνονται και τα κορίτσια κάτω των 18 ετών⁹⁹, και συνεπώς η Σύμβαση έχει εφαρμογή και στα κορίτσια θύματα. Ας σημειωθεί ότι τα συμβαλλόμενα μέρη στην πρώτη παράγραφο του Προοιμίου επικαλούνται την Σύμβαση Lanzarote¹⁰⁰ , γεγονός που υποδεικνύει την πρόθεση αυτών να ενταχθούν στο προστατευτικό πεδίο αυτού και τα κορίτσια θύματα. Επιπλέον, καθίσταται σαφές ότι ως βία νοείται και η σεξουαλική βία, και στο άρθρο 36 της Συμβάσεως προβλέπεται ότι τα συμβαλλόμενα μέρη πρέπει να ποινικοποιήσουν τις με δόλο τελούμενες κάτωθι συμπεριφορές:

“(α)διάπραξη μη συναινετικής κολπικής, πρωκτικής ή στοματικής διείσδυσης σεξουαλικού χαρακτήρα στο σώμα άλλου ατόμου με τη χρησιμοποίηση οποιουδήποτε σωματικού μέρους ή αντικειμένου.

(β) διάπραξη άλλων μη συναινετικών πράξεων σεξουαλικού χαρακτήρα με άτομο.

⁹⁹Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, άρθρο 3 , περ. στ. “ο όρος «γυναίκες» συμπεριλαμβάνει κορίτσια ηλικίας κάτω των 18 ετών “.

¹⁰⁰Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, Πρόλογος, παρ.1 “Υπενθυμίζοντας τη Σύμβαση για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών (ETS No 5, 1950) και των Πρωτοκόλλων της, τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη (ETS No 35,1961, όπως αναθεωρήθηκε το 1996, ETS No 163), τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για Δράση κατά της Εμπορίας (παράνομης διακίνησης) Ανθρώπων (CETS No 197, 2005) καθώς και τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών κατά της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης και Σεξουαλικής Κακοποίησης (CETS No 201, 2007)” .

(γ) πρόκληση σε άλλο άτομο της πρόθεσης διάπραξης μη συναινετικών πράξεων σεξουαλικού χαρακτήρα με τρίτο άτομο.”

Επιπλέον, ως αδίκημα προβλέπεται και η σεξουαλική παρενόχληση δηλαδή “οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή φυσικής συμπεριφοράς σεξουαλικής φύσεως η οποία αποσκοπεί ή κατατείνει στην παραβίαση της αξιοπρέπειας του ατόμου, συγκεκριμένα σε περίπτωση δημιουργίας ενός εκφοβιστικού, εχθρικού, μειωτικού, ταπεινωτικού ή προσβλητικού περιβάλλοντος”¹⁰¹, ενώ ως επιβαρυντική περίπτωση θεμελιώνεται και η διάπραξη του αδικήματος βίας κατά ή ενώπιον παιδιού¹⁰².

Χαρακτηριστικό της Συμβάσεως της Κωνσταντινούπολης αποτελεί ότι και αυτή, όπως και η Σύμβαση Lanzarote, θεσπίζει ένα ειδικό όργανο την ομάδα εμπειρογνομόνων GREVIO¹⁰³, την οποία καθιστούν αρμόδια για την παρακολούθηση της τηρήσεως και εφαρμογής της Συμβάσεως από τα κράτη μέλη.

II. γ) Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων.

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2008, και αποσκοπεί στην πρόληψη της εμπορίας ανθρώπων, την προστασία των θυμάτων και τη δίωξη των διακινητών. Περιλαμβάνει όλες τις μορφές εμπορίας ανθρώπων (εθνικές ή διεθνικές, συνδεδεμένες ή μη με το οργανωμένο έγκλημα) και καλύπτει όλα τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων (γυναίκες, άντρες και παιδιά), καθώς και όλες τις μορφές εκμετάλλευσης. Το άρθρο 4 αυτής, αναφέρει ότι ως “εμπορία ανθρώπων” νοείται “Η στρατολόγηση, μεταφορά, υπόθαλψη ή υποδοχή ενός παιδιού με σκοπό την εκμετάλλευση...ακόμη κι εάν αυτή δεν περιλαμβάνει κανένα από τα μέσα που ορίζονται στην πρώτη παράγραφο του παρόντος άρθρου,.... ήτοι της στρατολόγησης, μεταφοράς, υπόθαλψης ή υποδοχής προσώπων, που γίνεται με απειλή ή άσκηση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, με απαγωγή, απάτη ή κατάχρηση εξουσίας ή εκμετάλλευση ιδιαίτερα ευάλωτης θέσης ή με προσφορά ή πρόσληψη χρημάτων ή προνομίων, με σκοπό την επίτευξη συναίνεσης αυτών των προσώπων στον έλεγχο τους από άλλο πρόσωπο για λόγους εκμετάλλευσης. Στον όρο εκμετάλλευση περιλαμβάνεται τουλάχιστον η εκμετάλλευση της πορνείας άλλων, ή άλλες

¹⁰¹Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, άρθρο 40.

¹⁰²Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, άρθρο 46 περ.δ.

¹⁰³Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, Κεφάλαιο IX, άρθρα 66-70.

μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, η αναγκαστική εργασία ή παροχή υπηρεσιών, η δουλεία και οι παρεμφερείς πρακτικές καθώς και η αφαίρεση οργάνων” . Ακόμη στο ίδιο άρθρο ορίζεται ότι ως “παιδί” νοείται “οποιοδήποτε άτομο κάτω των δεκαοκτώ ετών”. Ορισμοί για το τι συνιστά “πορνεία” ή “σεξουαλική εκμετάλλευση” δεν δίνονται, όμως το Συμβούλιο παραπέμπει στους ορισμούς που δίνονται στη Σύμβαση Lanzarote. Άξιο αναφοράς είναι ακόμη το γεγονός ότι προβλέπει ειδικά μέτρα προστασίας των παιδιών θυμάτων , ειδικά αυτών που εντοπίζονται ασυνόδευτα ¹⁰⁴ και τα οποία είναι πανομοιότυπα με αυτά που προβλέπει η Σύμβαση Lanzarote . Επιπροσθέτως, και σε αυτή τη Σύμβαση προβλέπεται η συγκρότηση οργάνου , αρμοδίου με την παρακολούθηση της τήρησης και εφαρμογής των διατάξεων, ήτοι μιας επιτροπής εμπειρογνομόνων με την ονομασία “GRETA”¹⁰⁵.

III./ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ

III. α) Η Οικουμενική Διακήρυξη των ΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Ο Οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών όταν ανασυγκροτήθηκε μετά τον Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο, υιοθέτησε το 1948 το πρώτο κείμενο – διεθνή συνθήκη, η οποία μέχρι και σήμερα αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο για όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η Συνθήκη αυτή που αποκαλείται “Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα”¹⁰⁶ σε μια προσπάθεια να τονιστεί ο διακηρυκτικός της χαρακτήρας και να αποκτήσουν έτσι άλλη βαρύτητα οι διατάξεις της, κάνει ειδική αναφορά στην ειδική μέριμνα και προστασία που πρέπει να δοθεί στο παιδί. Συγκεκριμένα το άρθρο 12 αναφέρει ότι “Κανείς δεν επιτρέπεται να υποστεί αυθαίρετες επεμβάσεις στην ιδιωτική του ζωή, την οικογένεια, την κατοικία ή την αλληλογραφία του, ούτε προσβολές της τιμής και της υπόληψης του. Καθένας έχει το δικαίωμα να τον προστατεύουν οι νόμοι από επεμβάσεις και προσβολές αυτού του είδους” και το άρθρο 25 παρ.2 ότι “ Η μητρότητα και η παιδική ηλικία έχουν δικαίωμα ειδικής μέριμνας και περίθαλψης. Όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα αν

¹⁰⁴ Σύμβαση του ΣοΕ για την δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων, άρθρο 10,

“Κατά τη στιγμή που κάποιο ασυνόδευτο παιδί αναγνωριστεί ως θύμα, κάθε συμβαλλόμενο μέρος:

(α) προβλέπει την εκπροσώπηση του παιδιού από νόμιμο επίτροπο, οργάνωση ή αρχή, η οποία θα ενεργεί προς όφελος του παιδιού,

(β) προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να τεκμηριώσει την ταυτότητα και την εθνικότητα του/της,

(γ) καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να εντοπίσει την οικογένεια του, όταν κάτι τέτοιο είναι προς όφελος του παιδιού”.<http://www.dsanet.gr/Epikairothta/Nomothesia/n%204216.htm>

¹⁰⁵ Σύμβαση του ΣοΕ για την δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων, άρθρα 36-38.

¹⁰⁶https://www.ohchr.org/EN/UDHR/Documents/UDHR_Translations/grk.pdf

είναι νόμιμα ή εξώγαμα, απολαμβάνουν την ίδια κοινωνική προστασία” . Τα δύο αυτά άρθρα που αποδεικνύουν τη σημασία που έχει η προστασία της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής κάθε ατόμου, ανεξαρτήτου ηλικίας αλλά και η μέριμνα που καλούνται όλα τα κράτη να επιδείξουν για να προστατεύσουν την παιδική ηλικία από οποιοδήποτε αλλότριο παράγοντα την προσβάλλει , καθιστούν τη Οικουμενική Διακήρυξη των ΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα διαχρονικό νομικό εργαλείο για την αντιμετώπιση των εγκλημάτων σε βάρος των παιδιών.

III. β) Η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Αναγνωρίζοντας λοιπόν τα ΗΕ τη σημασία που πρέπει να δοθεί στην ευάλωτη ομάδα των παιδιών, το έτος 1989 υιοθέτησαν ακόμα μια σύμβαση που αποτελεί μια από τις 9 Συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα που έχουν συνολικά υιοθετήσει. Έχει υπογραφεί και επικυρωθεί από 196 κράτη μέλη των Η.Ε και αποτελεί μέχρι και σήμερα σημείο αναφοράς για κάθε διεθνή δράση που έχει ως στόχο τη προάσπιση κάποιου από τα δικαιώματα του παιδιού.

Στη Σύμβαση αυτή όπου τίθεται το ελάχιστο επίπεδο προστασίας που πρέπει όλα τα κράτη να παρέχουν στα παιδιά, γίνεται ειδική μνεία για τη προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση, στα άρθρα 19, 34, 36 και 39 αυτής. Καταρχήν , προβλέπεται υποχρέωση των κρατών να λάβουν νομοθετικά ή άλλα μέτρα ώστε να εξασφαλίσουν ότι το παιδί κατά το χρόνο που βρίσκεται υπό τη γονική μέριμνα, ή την κηδεμονία άλλων προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η επιμέλεια του, δεν ασκείται σε αυτό βία, κάθε μορφής συμπεριλαμβανομένης και της σεξουαλικής βίας, δηλαδή προστατεύεται από την σεξουαλική κακοποίηση από το οικογενειακό ή κοντινό του περιβάλλον¹⁰⁷. Ακόμη προβλέπεται ότι τα κράτη πρέπει να θεσπίσουν μέτρα ώστε να προστατέψουν το παιδί από φαινόμενα σεξουαλικής εκμετάλλευσης και βίας αποτρέποντας:

“(α) Την παρακίνηση ή τον εξαναγκασμό των παιδιών σε παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα,

(β) Την εκμετάλλευση των παιδιών για πορνεία ή για άλλες παράνομες σεξουαλικές δραστηριότητες,

¹⁰⁷Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, άρθρο 19

(γ) Την εκμετάλλευση των παιδιών για την παραγωγή θεαμάτων ή υλικού πορνογραφικού χαρακτήρα”¹⁰⁸.

Δηλαδή καλούνται να λάβουν μέτρα για να προστατέψουν το παιδί από τη σεξουαλική κακοποίηση, την πορνεία και τη παιδική πορνογραφία. Για αυτό το λόγο καλούνται εκτός των μέτρων στο εσωτερικό τους δίκαιο που θα λάβουν, να συνεργαστούν μεταξύ τους και σε διμερές επίπεδο και σε πολυμερές. Ακόμη προβλέπεται ότι τα κράτη πρέπει να θεσπίσουν μέτρα ώστε να μην μπορεί το παιδί να γίνει αντικείμενο εκμετάλλευσης από κανέναν και για κανένα σκοπό ¹⁰⁹, ενώ για τα παιδιά που έχουν πέσει θύματα οποιασδήποτε μορφής παραμέλησης, εκμετάλλευσης και κακοποίησης πρέπει το κράτος να παρέχει σε αυτά βοήθεια για την σωματική και ψυχική τους αποκατάσταση αλλά την υγιή επανένταξη τους στη κοινωνία¹¹⁰. Στη Σύμβαση αυτή δεν δίνονται ορισμοί ούτε περιγράφονται τα εγκλήματα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών, της παιδικής πορνείας και παιδικής πορνογραφίας, και για αυτό το λόγο πάντοτε η Σύμβαση αυτή επικαλείτο σε συνδυασμό με άλλο πιο ειδικά ορισμένο διεθνές κείμενο συναφές με το υπό εξέταση δικαίωμα, το οποίο τις περισσότερες φορές είναι το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την πώληση παιδιών, τη παιδική πορνεία και τη παιδική πορνογραφία. Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού των ΗΕ εξέδωσε έναν Οδηγό με ορισμούς και περιγραφές των εγκλημάτων της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών¹¹¹, τον οποίο διαμόρφωσε και συνέταξε μια διυπηρεσιακή ομάδα εργασιών, που συνεδρίασε στο Λουξεμβούργο στις 28 Ιανουαρίου του 2016.

III. γ) Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την πώληση παιδιών, τη παιδική πορνεία και τη παιδική πορνογραφία

Το Πρωτόκολλο αυτό που τέθηκε σε ισχύ το 2002 και έχει μέχρι σήμερα υπογραφεί και επικυρωθεί από 171 κράτη μέλη των ΗΕ, αποτελεί συμπλήρωμα της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και υπογραμμίζει το φαινόμενο της σεξουαλικής εκμετάλλευσης του παιδιού. Απαγορεύει την πώληση των παιδιών, τη παιδική πορνεία

¹⁰⁸Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, άρθρο 34

¹⁰⁹Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, άρθρο 36

¹¹⁰Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, άρθρο 39

¹¹¹ “TERMINOLOGY GUIDELINES FOR THE PROTECTION OF CHILDREN FROM SEXUAL EXPLOITATION AND SEXUAL ABUSE”<http://luxembourgguidelines.org/>

και τη παιδική πορνογραφία και μεταβαίνει σε ένα μετεξελιγμένο στάδιο σε σχέση με τη Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, αφού ορίζει το περιεχόμενο αυτών. Στο άρθρο 2 θεσπίζεται ως παιδική πορνεία “η συμμετοχή του παιδιού σε σεξουαλικές δραστηριότητες με σκοπό την αμοιβή ή την παροχή άλλου ανταλλάγματος” και ως παιδική πορνογραφία “η απεικόνιση, με οποιοδήποτε μέσο, ενός παιδιού να συμμετέχει σε πραγματικές ή προσομοιωμένες πράξεις σαφούς σεξουαλικού χαρακτήρα ή η απεικόνιση των γεννητικών οργάνων του παιδιού προς σεξουαλικούς κυρίως σκοπούς¹¹²”. Υποχρεώνονται ακόμη τα κράτη να λάβουν νομοθετικά μέτρα ώστε να ποινικοποιήσουν και να τιμωρήσουν αυστηρά μεταξύ άλλων την παραγωγή, διανομή, εξαγωγή, εισαγωγή, προσφορά, πώληση και κατοχή του υλικού παιδικής πορνογραφίας, προβλέποντας την ποινική τιμωρία όχι μόνο του δράστη αλλά και όσων συμμετέχουν στη διάπραξη αυτών ή αποπειρώνται τη διάπραξη τους¹¹³.

Αυτό που αξίζει ειδικής υπόμνησης είναι ότι οι διατάξεις της Συμβάσεως περί της δικαιοδοσίας των κρατών για να επιληφθούν των εν δυνάμει εγκλημάτων, είναι πιο περιορισμένες εν συγκρίσει με τις διατάξεις της Σύμβασης Lanzarote περί της δικαιοδοσίας των κρατών μερών αυτής, αλλά και της Οδηγίας 2011/93. Γίνεται μόνο μια γενική αναφορά στο ότι πρέπει οι εθνικές αρχές των κρατών μερών να συνεργάζονται όταν το ένα ζητά πληροφορίες από άλλο και γενικότερα δεν τίγεται το ζήτημα της εκδόσεως κατηγορουμένου ή της δήμευσης και κατάσχεσης των προϊόντων του εγκλήματος και των περιουσιακών στοιχείων που απέκτησε ο δράστης εγκληματώντας. Ωστόσο γίνεται αναφορά στο ότι τα παιδιά θύματα αποτελούν μια ευάλωτη ομάδα, η οποία πρέπει να τύχει επαυξημένης φροντίδας από το κράτος, ενώ προβλέπεται και το δικαίωμα αποζημίωσης των θυμάτων¹¹⁴.

Τα Ηνωμένα Έθνη έχουν θέσει σε προτεραιότητα την υπογραφή και επικύρωση της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού και του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την πώληση παιδιών, τη παιδική πορνεία και τη παιδική πορνογραφία. Μάλιστα στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους και προσπαθώντας να προαγάγουν τις διατάξεις αυτών των

¹¹²<https://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/crc-sale.pdf>

¹¹³Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την πώληση παιδιών, τη παιδική πορνεία και τη παιδική πορνογραφία, άρθρο 3

¹¹⁴Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την πώληση παιδιών, τη παιδική πορνεία και τη παιδική πορνογραφία, άρθρο 8 παρ.1 (α).

συμβάσεων , έχουν διοργανώσει μέχρι σήμερα τρία Παγκόσμια Συνέδρια κατά της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης των Παιδιών για Εμπορικούς Σκοπούς¹¹⁵, με το τελευταίο να λαμβάνει χώρα το 2008 ενώ απορίας άξιο είναι γιατί από το 2008 έως και σήμερα δεν έχει αναληφθεί κάποια άλλη παρόμοιου χαρακτήρα πρωτοβουλία.

III. δ) Η Σύμβαση των ΗΕ κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος

Η Σύμβαση αυτή υιοθετήθηκε το 2000, τέθηκε σε ισχύ το 2003 και έχει υπογραφεί από 185 κράτη μέλη του ΟΗΕ. Περιέχει πλέγμα διατάξεων για την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας κατά του οργανωμένου εγκλήματος και έχει ως στόχο την υιοθέτηση από τα κράτη και εφαρμογή μέτρων για την παροχή αμοιβαίας δικαστικής σύνδομης , της εκδόσεως των κατηγορουμένων και της συνεργασίας των κρατών στο ζήτημα της εκτίσεως των ποινών . Η Σύμβαση εφαρμόζεται σε κάθε “σοβαρό έγκλημα”¹¹⁶, στο περιεχόμενο του οποίου εντάσσονται μια πληθώρα από εγκληματικές δραστηριότητες , ανάμεσα στις οποίες και η σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση παιδιών, υπό την προϋπόθεση ότι για τα εγκλήματα αυτά το εσωτερικό δίκαιο του κράτους προβλέπει ως ποινή την φυλάκιση για τουλάχιστον 4 έτη¹¹⁷. Επιπλέον στην έννοια του “οφέλους” που αποτελεί στοιχείο της ειδικής υπόστασης της εγκληματικής οργάνωσης, υποστηρίζεται ότι εμπεριέχεται και η έννοια της “σεξουαλικής ικανοποίησης”, την οποία επιδιώκουν οι δράστες των εγκλημάτων της άγρας παιδιών ή της εμπορίας παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς¹¹⁸.

III. ε) Το Πρωτόκολλο για τη Πρόληψη, τη Καταστολή και την Τιμωρία της Εμπορίας των Ανθρώπων, ειδικά των γυναικών και των παιδιών

Το Πρωτόκολλο αυτό συμπληρώνει την Σύμβαση των ΗΕ κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος. Υιοθετήθηκε το 2000 και έχει υπογραφεί και επικυρωθεί από 168 κράτη μέλη των ΗΕ. Προβλέπει την υποχρέωση των κρατών να ποινικοποιήσουν την εμπορία των ανθρώπων συμπεριλαμβανομένων των παιδιών και

¹¹⁵1996 First World Congress against Commercial Sexual Exploitation of Children, hosted by Sweden jointly organised with Unicef and ECPAT International, with the participation of governments, participated. Followed by congresses in Yokohama in 2001 and in Rio de Janeiro in 2008.

¹¹⁶Σύμβαση των ΗΕ κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος, άρθρο 3 παρ.1 (β).

¹¹⁷Σύμβαση των ΗΕ κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος, άρθρο 2 (β).

¹¹⁸ <https://www.asil.org/insights/volume/15/issue/24/protecting-children-cyber-crime-twentieth-session-un-commission-crime>

τονίζει ότι “η διακίνηση, η μεταφορά, η φυγάδευση με πλοίο, ή η παραλαβή ενός παιδιού με σκοπό την κακοποίηση του (και τη σεξουαλική) εμπίπτουν στην εμπορία ανθρώπων”¹¹⁹.

III. στ) Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απονομή Δικαιοσύνης σε υποθέσεις όπου εμπλέκονται παιδιά θύματα και μάρτυρες εγκλημάτων

Το κείμενο αυτό αποτελεί το Ψήφισμα 2005/20 της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών¹²⁰. Βασίζεται στη λογική της “καλή πρακτικής” που πρέπει να επιδεικνύουν τα ΗΕ και έχει ως στόχο να θέσει κάποιες αρχές που θα μπορούσαν να εφαρμόσουν τα κράτη, και οι οποίες προέκυψαν από την ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσεων και οι οποίες εναρμονίζονται με τις σύγχρονες αντιλήψεις στο χώρο της ποινικής δικαιοσύνης των διαφόρων νομικών συστημάτων και σχολών στα οποία εντάσσονται τα κράτη. Το Ψήφισμα αυτό αναφέρεται και στα παιδιά θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης.

III. ζ) Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας αποτελεί έναν αυτόνομο διεθνή οργανισμό που έχει ταχθεί στην υπηρεσία του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, καθώς αποτελεί μέλος της Ομάδας Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Αντικείμενο εργασίας του είναι η προστασία της διεθνούς δημόσιας υγείας. Έτσι στα πλαίσια των καθηκόντων του και της εξαιρετικά αρνητικής επιδράσεως που έχει για την υγεία (σωματική και ψυχική) του παιδιού, η σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση του, υιοθέτησε το 1999 έναν ορισμό για την σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού. Συγκεκριμένα, στη Διαβούλευση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για την πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού το 1999, ως παιδική σεξουαλική κακοποίηση ορίζεται “η συμμετοχή του παιδιού σε σεξουαλική δραστηριότητα στην οποία το ίδιο δεν έχει πλήρως συναινέσει, και δεν είναι σε θέση να συναινέσει με επίγνωση της βούλησής του, ή στην οποία συμμετέχει χωρίς να είναι βιολογικά ανεπτυγμένο και χωρίς να μπορεί να συναινέσει, ή η συμμετοχή του παραβιάζει τους νόμους του κράτους ή τις κοινωνικές αντιλήψεις της κοινωνίας. Η σεξουαλική κακοποίηση του παιδιού αποδεικνύεται από την δραστηριότητα ανάμεσα σε ένα ανήλικο και ένα ενήλικα ή άλλο ανήλικο, ο οποίος είναι επιφορτισμένος με την

¹¹⁹Πρωτόκολλο για τη Πρόληψη, τη Καταστολή και την Τιμωρία της Εμπορίας των Ανθρώπων, ειδικά των γυναικών και των παιδιών, άρθρο 3 (α), (c), (d).

¹²⁰<https://www.un.org/en/ecosoc/docs/2005/resolution%202005-20.pdf>

φροντίδα ή ευθύνη του παιδιού, έχει μια θέση εμπιστοσύνης ή εξουσίας, και σκοπός της σεξουαλικής δραστηριότητας μέσω της οποίας κακοποιείται το παιδί, είναι η ευχαρίστηση του δράστη ή η ικανοποίηση άλλων αναγκών του. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει:

(α) την προτροπή ή εξαναγκασμό του παιδιού να συμμετάσχει σε μια παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα,

(β) ο εξαναγκασμός του παιδιού στη παιδική πορνεία ή σε άλλες παράνομες σεξουαλικές δραστηριότητες,

(γ) ο εξαναγκασμός του παιδιού να συμμετάσχει σε πορνογραφικές παραστάσεις και πορνογραφικό υλικό¹²¹.

IV. ΔΡΑΣΗ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

IV. α) Τα Δικαιώματα του Παιδιού μέσα από την Διαμερικανικό Σύστημα για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και την Αμερικανική Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Η Διαμερικανική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποτελεί ένα ανεξάρτητο όργανο του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών, που ίδρυσε ο ΟΑΚ το έτος 1959, το οποίο ασχολείται με την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Αμερικανική ήπειρο. Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής και ο ρόλος της προβλέπονται στην Αμερικανική Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και μαζί με το Διαμερικανικό Δικαστήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, που ιδρύθηκε το 1979, αποτελούν τις προμετωπίδες των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Ένα από τα πιο σημαντικά όργανα της Διαμερικανικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου είναι ο Εισηγητής¹²², ο οποίος το 1998 υιοθέτησε ένα κείμενο για τα Δικαιώματα του Παιδιού¹²³, στο οποίο γίνεται μια γενική αναφορά στα δικαιώματα του παιδιού και παραπέμπει στο άρθρο 19 της ΑΣΔΑ. Το άρθρο αυτό που φέρει τίτλο “Δικαιώματα του παιδιού” προβλέπει ότι “Κάθε ανήλικο παιδί έχει το δικαίωμα σε μέτρα προστασίας της παιδικής του ηλικίας, ως μέλος της

¹²¹<https://apps.who.int/iris/handle/10665/65900>

¹²²Article 41 par.2 of the American Convention on Human Rights and Article 18 of the IACHR Statute

¹²³http://www.cidh.org/countryrep/Infancia2eng/Infancia2Cap1.eng.htm#_ftn23

οικογένειας, της κοινωνίας και της πολιτείας”¹²⁴. Από τη διάταξη αυτή συνάγεται εμμέσως και το δικαίωμα της προστασίας του από την σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση.

Το φαινόμενο της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών στην Αμερικανική Ήπειρο και συνεπώς στους διεθνείς οργανισμούς όπου μέλη είναι μόνο κράτη αυτής, είναι αλήθεια ότι προσεγγίζει τα εγκλήματα αυτά με έναν διαφορετικό τρόπο, σε σύγκριση με τα ευρωπαϊκά μοντέλα. Συγκεκριμένα, το φαινόμενο είναι κατακριτέο και χαρακτηρίζεται ως έγκλημα, όμως εκεί οι ομοσπονδιακοί νόμοι της κάθε πολιτείας αντανakλούν τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται το φαινόμενο, αφού δεν ποινικοποιούνται σε όλες τις πολιτείες τα εγκλήματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών με τον ίδιο τρόπο. Και πράγματι μπορεί τα ομόσπονδα κράτη να είναι μέλη της ΑΣΔΑ ως μέλη του ΟΑΚ, όμως μόνο το άρθρο 19 ορίζει για τα δικαιώματα του παιδιού και από εκεί συνάγονται ερμηνευτικά οι εκάστοτε προσεγγίσεις και νομοθεσίες που υιοθετούν οι πολιτείες. Επιπλέον αναφέρονται στις Συμβάσεις των ΗΕ για το Παιδί όπως εκτίθενται ανωτέρω, και δεν έχουν προβεί σε κάποια νεότερη νομοθετική πρωτοβουλία. Βέβαια το συμπέρασμα αυτό, δεν υποβαθμίζει την δυναμική που έχουν αναπτύξει στην Αμερική διάφορες μη κυβερνητικές οργανώσεις και ιδρύματα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η Βόρειος Αμερική σε σχέση με τη Νότιο Αμερική έχουν τελείως διαφορετική κοινωνική ανάπτυξη και προοδευτικότητα, γεγονός που αντανakλάται και στο τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται τα δικαιώματα των παιδιών. Το 2012 στα δικαστήρια της Αργεντινής, όπου εκδικάζονταν υποθέσεις για την δικτατορία, πολλοί στρατιωτικοί κατέθεσαν ότι οι βιασμοί και οι σεξουαλικές κακοποιήσεις παιδιών αποτελούσαν μέσο για την επιβολή της δικτατορίας, και οι δράστες ήταν οι στρατιωτικοί και οι ακόλουθοι της δικτατορίας¹²⁵. Τότε παρόλα τα διεθνή νομικά εργαλεία που υπήρχαν ή το δικαίωμα του άρθρου 19 της ΑΣΔΑ, πολλές από τις υποθέσεις αυτές δεν οδηγήθηκαν σε κάποια σοβαρή τιμωρία ή αλλαγή του τρόπου αντιμετώπισης των περιστατικών σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, παρόλο που αποκαταστάθηκε η δημοκρατία, στην όποια της μορφή.

¹²⁴ άρθρο 19 της ΑΣΔΑ “Every minor child has the right to the measures of protection required by his condition as a minor on the part of his family, society, and the state.”https://www.oas.org/dil/treaties_B-32_American_Convention_on_Human_Rights.pdf

¹²⁵ “Sexual abuse as a crime against humanity and the right to privacy”, Elisabeth Jelin, Taylor and Francis Group, 12-6-2012

V./ ΔΡΑΣΗ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

V. α) Ο Αφρικανικός Χάρτης για τα Δικαιώματα και την Ευημερία του Παιδιού

Η Αφρική είναι η μόνη ήπειρος που έχει υιοθετήσει ένα νομικό εργαλείο εξειδικευμένο στα δικαιώματα του παιδιού. Ο Αφρικανικός Χάρτης για τα Δικαιώματα και την Ευημερία του Παιδιού που υπεγράφη στην Αιθιοπία το 1990 από την Ένωση Αφρικανικών Κρατών, βασίζεται στην Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, και υπογραμμίζει τα δικαιώματα προσαρμοσμένα στις ανάγκες των παιδιών της Αφρικής. Το άρθρο 16 του Αφρικανικού Χάρτη θεσπίζει το δικαίωμα του παιδιού για προστασία από την κακοποίηση και το βασανισμό, όπου στην έννοια της κακοποίησης εντάσσει και την σεξουαλική κακοποίηση¹²⁶, αλλά το άρθρο 27¹²⁷ κατοχυρώνει συγκεκριμένα ως αυτοτελές δικαίωμα, το δικαίωμα του παιδιού για προστασία από την σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση, υιοθετώντας ακριβώς το περιεχόμενο του άρθρου 34 της Σύμβασης των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Επιπλέον η Αφρικανική Επιτροπή για τα Δικαιώματα και την Ευημερία του Παιδιού, που αποτελεί όργανο συστημένο σύμφωνα με τα άρθρα 32-46 του Αφρικανικού Χάρτη για τα Δικαιώματα και την Ευημερία του Παιδιού, ασχολείται με τα ζητήματα της εφαρμογής των δικαιωμάτων που προβλέπει ο Χάρτης και για το σκοπό αυτό έχει συστηθεί Ειδικός Εισηγητής για την προάσπιση του παιδιού από την κάθε μορφή βίας. Το 2016 υιοθέτησε την “Αντζέντα 2040 – Εγκαθιστώντας μια Αφρική που να ταιριάζει στα παιδιά¹²⁸”, όπου μια από τις κύριες επιδιώξεις της είναι κάθε παιδί να είναι

¹²⁶Art.16, 1. *States Parties to the present Charter shall take specific legislative, administrative, social and educational measures to protect the child from all forms of torture, inhuman or degrading treatment and especially physical or mental injury or abuse, neglect or maltreatment including sexual abuse, while in the care of the child.* https://www.acerwc.africa/wp-content/uploads/2018/06/African_Children_Charter_Website_Version_English_2015.pdf

¹²⁷Art 27: *SEXUAL EXPLOITATION 1. States Parties to the present Charter shall undertake to protect the child from all forms of sexual exploitation and sexual abuse and shall in particular take measures to prevent: (a) the inducement, coercion or encouragement of a child to engage in any sexual activity; (b) the use of children in prostitution or other sexual practices; (c) the use of children in pornographic activities, performances and materials.*

¹²⁸“Agenda 2040: Fostering an Africa fit for children”. <https://www.acerwc.africa/agenda-2040/>

προστατευμένο από περιστατικά βίας, κακοποίησης, παραμέλησης και εκμετάλλευσης¹²⁹.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

Οι αποφάσεις διεθνών δικαστικών δικαιοδοτικών οργάνων ενώπιον των οποίων «φτάνουν» υποθέσεις που αφορούν τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση παιδιών είναι λίγες , και δυστυχώς αυτό οφείλεται είτε στο ότι πολλές από αυτές τις υποθέσεις δεν οδηγούνται τελικά ενώπιον της δικαιοσύνης λόγω της απροθυμίας των θυμάτων να αιτηθούν της αντίστοιχης προστασίας (παρά το ότι οι εγκληματικές πράξεις των συναφών με τη Συνθήκη Lanzarote εγκλημάτων παρουσιάζουν ραγδαία αύξηση), είτε λόγω του ότι εξαιτίας του πολύ συχνού φαινομένου της ανεπάρκειας της συλλογής του αποδεικτικού υλικού δεν καταδικάζονται οι δράστες αφού το τεκμήριο της αθωότητας που αποτελεί τον ακρωγωνιαίο λίθο όλων των εννόμων τάξεων υπερισχύει.

Στα πλαίσια του Συμβουλίου της Ευρώπης και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων , το δικαίωμα του παιδιού για προστασία από τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση υπάγεται στο προστατευτικό πεδίο του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σύμφωνα με το οποίο *«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθής εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχειρίσιν απανθρώπους ή εξευτελιστικές»*.

Έτσι στα πλαίσια της καθ' ύλην αρμοδιότητας του το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει εκδώσει κάποιες αξιοσημείωτες αποφάσεις:

Στην υπόθεση «A v. the United Kingdom, no. 95599/94, 23 September 1998», το Δικαστήριο υποστήριξε ότι πρωταρχική υποχρέωση εκάστου κράτους μέλους του ΣοΕ αποτελεί η προστασία των πολιτών του από κακοποιήσεις του σώματος υπό το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ και ιδίως των ανηλίκων και των ανηκόντων σε ευάλωτες ομάδες.

Στην υπόθεση «Z and Others v. the United Kingdom, no 29392/95, 10 May 2001», το Δικαστήριο έκρινε ότι τα νομοθετικώς προβλεπόμενα μέτρα πρόληψης , αποτροπής και αποκατάστασης των θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης ήταν ανεπαρκή , υπό το φως

¹²⁹Aspiration 7: Every child is protected against violence, exploitation, neglect and abuse

του άρθρου 13 της ΕΣΔΑ, καθώς το κράτος πρέπει να εγγυάται τη προστασία του παιδιού όχι μόνο μετά την διάπραξη του εγκλήματος αλλά και πριν από αυτή.

Στην υπόθεση « E and Others v. the United Kingdom , no 33218/96, 26 November 2002» το Δικαστήριο διεύρυνε την εφαρμογή του άρθρου 3 της ΕΣΔΑ υποστηρίζοντας ότι όλες οι μορφές σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης εμπίπτουν στις προστατευτικές διατάξεις του άρθρου 3 και ιδιαίτερα οι περιπτώσεις παρατεταμένης σεξουαλικής κακοποίησης. Ακόμα υποστήριξε ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι – εργαζόμενοι σε θέσεις καίριες για την πρόληψη, αντιμετώπιση, δίωξη και καταστολή του εγκλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης ευθύνονται για την ανεπάρκεια τους (που κρίνεται βέβαια από τους ισχύοντες νόμους) να προλάβουν τα φαινόμενα αυτά.

Στην υπόθεση « E.S and Others v. Slovakia, no. 8227/04, 15 September 2009» , το Δικαστήριο απεφάνθη ότι δεν αρκεί η ατομική ευθύνη των εργαζομένων σε θέσεις σχετικές με την αντιμετώπιση των εγκλημάτων αυτών, αλλά καταδίκασε το κράτος και για τα αναποτελεσματικά νομοθετικά μέτρα που είχε θεσπίσει σε εθνικό επίπεδο σχετικά με την προστασία των παιδιών – θυμάτων.

Στην υπόθεση “Salmanoglu and Polttas v. Turkey, no 15828/03, 17 March 2009”, το δικαστήριο έκρινε ότι παραβιάστηκε το άρθρο 3 αφού η Τουρκία έχοντας συλλάβει τα παιδιά θύματα , επέτρεψε την ιατρική εξέταση των παιδιών θυμάτων (τέστ ρίζης παρθενικού υμένα, και τεστ για σημάδια σεξουαλικής κακοποίησης) , υπό συνθήκες κράτησης αυτών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ : ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση των παιδιών αποτελούν από τα πιο σοβαρά και επικίνδυνα εγκλήματα, όχι μόνο σε σχέση με τον τρόπο τελέσεως αυτών, αλλά και λόγω του ότι θύματα είναι τα παιδιά, μια ευάλωτη ομάδα που χρήζει της προστασίας όλων μας. Από την επισκόπηση των όσων πραγματεύτηκε η παρούσα εργασία, αναμφίβολα γίνεται αντιληπτό ότι τα εγκλήματα αυτά μεταλλάσσονται συνεχώς και με πολύ γρήγορους ρυθμούς, με αποτέλεσμα όλοι οι αρμόδιοι φορείς σε εθνικό ή πολυμελές επίπεδο να πρέπει να παρακολουθούν πιστά τον τρόπο εφαρμογής των διατάξεων και να “καλύπτουν” τα πιθανά νομοθετικά κενά. Πέραν όμως του ταχέως ρυθμού ανάπτυξης, ο τρόπος αντιμετώπισης διαδραματίζει πιο καθοριστικό ρόλο. Η διεθνής κοινωνία δρώντας τόσο σε οικουμενικό όσο και περιφερειακό επίπεδο δείχνει πρόθυμη να επιληφθεί της προστασίας των παιδιών, η πράξη όμως αποδεικνύει ότι απαιτείται περισσότερη προσπάθεια, συλλογική και εθνική, με ποιο αυστηρές ποινικές κυρώσεις, και ένα σύστημα πιο προσιτό στα ίδια τα θύματα.

Ακόμη, κρίσιμη είναι και η συμβολή της κοινωνίας των πολιτών, η οποία πρέπει να ξεπεράσει τις κοινωνικές προκαταλήψεις και τα αναχρονιστικά ταμπού περασμένων δεκαετιών, να γίνει πιο ανεκτική στην διαφορετικότητα, να αποδείξει ότι σέβεται τον άνθρωπο και την ακεραιότητα αυτού, και κυρίως να προστατέψει το παιδί από κινδύνους,

πολλούς από τους οποίους δεν είναι σε θέση να αντιληφθεί για να αντιμετωπίσει και να ξεπεράσει.

Προς επίρρωση όλων αυτών, η Συνθήκη Lanzarote δείχνει να αντιλαμβάνεται αυτές τις προβληματικές, και να προσπαθεί να καλύψει όλο και περισσότερες ανάγκες για την προστασία των παιδιών. Απόδειξη αποτελεί το γεγονός ότι το παιδί – θύμα υπάγεται στο προστατευτικό πεδίο της Συνθήκης, υπό του μαχητού τεκμηρίου της ανηλικότητας, ακόμα και αν πιθανολογείται απλώς ότι αποτελεί παιδί θύμα, έτσι ώστε να μην χαθεί πολύτιμος χρόνος αλλά και να τύχει όλων των ευεργετικών προνομίων – δικαιωμάτων που του παρέχονται από το νομοθέτημα αυτό.

Τέλος, εξαιρετικά σπουδαίο ρόλο καλείται να διαδραματίσει και η Επιτροπή Lanzarote που έχοντας επιφορτισθεί με αρμοδιότητες ελέγχου και παρακολούθησης της τήρησης των συμπεφωνημένων από τα κράτη – μέλη, αποτελεί την δικλείδα ασφαλείας ώστε αυτή η Σύμβαση να μην υποβαθμιστεί αλλά να εξυπηρετήσει την ανάγκη για την οποία θεσπίστηκε ήτοι την πρόληψη, τη καταπολέμηση και την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση και κακοποίηση μέσα από την προώθηση της διεθνούς και εθνικής συνεργασίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

1. “Child sexual abuse in Europe” ,Corinne May-Chahal, Maria Herczog , Children's rights and family law 2003
2. “Explanatory Report to the Council of Europe Convention on the Protection of Children against sexual exploitation and sexual abuse” Council of Europe, 2007
3. General Comment No12 (2009) The right of the child to be heard , Committee on the Rights of thw Children, 2009
4. “Children’s Rights and the Minimum Age of Criminal Responsibility” (Advances in Criminology), Don Cipriani, 2009
5. “International Children’s Rights”, Sara Dillon, Carolina Academic Press, 2009
6. General Comment No 13 (2011) The right of the Child to freedom from all forms of violence, Committee on the Rights of thw Children
7. “Sexual Abuse as a crime against humanity and the right to privacy”, Elisabeth Jelin, 2012
8. “Protection of Children from Sexual Abuse” Shayan Dasgupta, 2013
9. “European Report on the protection of the children’ s rights. International Standards and domestic constitutions”, Venice Commission , 2014
10. General Comment No (2007) Children’ s rights in juvenile justice, Committee on the Rights of thw Children, 2013

11. General Comment No 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interest taken as a primary consideration, Committee on the Rights of the Children, 2013
12. “Report on the protection of children’s rights” , Venice Commission at its 98th Plenary Session , 2014
13. “47 states, one Organisation.... the Council of Europe”, Council of Europe, 2015
14. “Handbook on European law relating to the rights of the child”, European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe , 2015
15. “Combating Sexual Abuse online”, Policy Department C, Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs, 2015
16. “Terminology Guidelines for the Protection of Children from Sexual Exploitation and Sexual Abuse”, Adopted by the Interagency Working Group in Luxembourg, 28 January 2016 , ECPAT International jointly with ECPAT Luxembourg
17. “Child participation assessment tool - Implementation Guide ”, Council of Europe Children’s Rights Division and Youth Department , 2016
18. “Protecting Children from Online Sexual Exploitation” A guide to action for religious leaders and communities , UNICEF, 2016
19. Children’s Rights and Refugee Law”, Samantha Arnold, Law and Migration, 2017
20. “Internet literacy handbook”, Council of Europe 2017
21. Parenting in the digital age - Parental guidance for the online protection of children from sexual exploitation and sexual abuse, Dr Elizabeth Milovidov, JD. , Council of Europe, 2017
22. A study of immigration detention practices and the use of alternatives to immigration detention of children, Athanassia P. Sykiotou, for the Committee on

Migration, Refugees and Displaced Persons of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe, in the framework of the Parliamentary Campaign to End Immigration Detention of Children. 2017

23. “PROTECTION OF CHILDREN AGAINST SEXUAL EXPLOITATION AND ABUSE Child-friendly, multidisciplinary and interagency response inspired by the Barnahus model”, Council of Europe, 2018
24. “CHILD-FRIENDLY INFORMATION FOR CHILDREN IN MIGRATION’ , Council of Europe, 2018
25. Guidelines to respect, protect and fulfil the rights of the child in the digital environment , Recommendation CM/Rec(2018)7 of the Committee of Ministers
26. “EU Criminal Justice”, Rafaraci / *Tommaso* / Belfiore,/ Rosanna, Springer International Publishing ,2019
27. We are children, hear us out! Children speak out about age assessment , Council of Europe 2019
28. “National Strategy for Child Exploitation Prevention and Interdiction”, Report to Congress, US Department of Justice, August 2010, p.3

ADOPTED DOCUMENTS (from Lanzarote Committee)

1. 2nd implementation report - Protection of children against sexual abuse in the circle of trust: The strategies
2. Special report further to a visit of a delegation of the Lanzarote Committee to transit zones at the Serbian/Hungarian border (5-7 July 2017)
3. Interpretative Opinion on the applicability of the Lanzarote Convention to sexual offences against children facilitated through the use of information and communication technologies (ICTs)

4. Special report "Protecting children affected by the refugee crisis from sexual exploitation and sexual abuse" Declaration adopted on 16 June 2016 on web addresses advertising child sexual abuse material or images or any other offences established in accordance with the Lanzarote Convention
5. 1st implementation report - Protection of children against sexual abuse in the circle of trust: The framework
6. Opinion on Article 23 of the Lanzarote Convention - Solicitation of children for sexual purposes through information and communication technologies (Grooming)

ACTIVITY REPORTS (from Lanzarote Committee)

1. 1st activity report of the Lanzarote Committee
(covering the period 20 September 2011 - 11 September 2014)
2. 2nd activity report of the Lanzarote Committee
(covering the period 12 September 2014 – 17 March 2016)
3. 3rd activity report of the Lanzarote Committee
(covering the period 18 March 2016 - 12 May 2017)
4. 4th activity report of the Lanzarote Committee
(covering the period 13 May 2017 - 22 June 2018)

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

1. Guidelines for medico-legal care for victims of sexual violence, World Health Organization
2. Overview of the nature and extent of child sexual abuse in Europe ,Kevin Lalor and Rosaleen McElvaney in The reality of sexual violence against children in Europe and existing legal frameworks

3. “Patterns of disclosure in child sexual abuse”, Collings, S. J., Griffiths, S. and Kumalo, M. In South African Journal of Psychology 35 (2005).
4. “Prevalence of Child Maltreatment in the Netherlands”.Euser, E., IJzendoor, M., Prinzie, P. Bakermans-Kranenburg In Child Maltreatment, 15 (2010)
5. “Child Sexual Abuse: Grooming” , Saskatoon Sexual Assault and Information Center
6. “Grooming Dynamic” , National Center for Victims of Crime
7. “New Data on Sextortion: 124 Additional Public Cases”, Lawfare, 2019

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

1. Lanzarote Committe, www.coe.int/lanzarote-committee
2. US Department of Justice ,www.justice.gov
3. European Court of Human Rights , <https://echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>
4. African Committee of Experts on the Rights and Welfare of the Child ,<https://www.acerwc.africa/>
5. UN Committee on the Rights of Children, <https://www.ohchr.org/en/hrbodies/crc/pages/crcindex.aspx>
6. ECPAT <https://www.ecpat.org/>
7. EUR-lex <https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/legislation/recent.html?locale=el>

ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

1. Η Σύμβαση για το Έγκλημα στο Κυβερνοχώρο
2. Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής βίας
3. Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων Οικουμενική Διακήρυξη των ΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα
4. Η Σύμβαση των ΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού
5. Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την πώληση παιδιών, τη παιδική πορνεία και τη παιδική πορνογραφία
6. Η Σύμβαση των ΗΕ κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος
7. Το Πρωτόκολλο για τη Πρόληψη, τη Καταστολή και την Τιμωρία της Εμπορίας των Ανθρώπων, ειδικά των γυναικών και των παιδιών
8. Γραμμές για την Απονομή Δικαιοσύνης σε υποθέσεις όπου εμπλέκονται παιδιά θύματα και μάρτυρες εγκλημάτων
9. Αμερικανική Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
10. Αφρικανικός Χάρτης για τα Δικαιώματα και την Ευημερία του Παιδιού

